

Program Rozwoju Lokalnego Miasta Otwock

Otwock 2004

Spis treści:

1. Obszar i czas realizacji Planu Rozwoju Lokalnego	3
1.1 Określenie obszaru realizacji Planu Rozwoju Lokalnego na lata 2004-2006 oraz na kolejny okres programowania Unii Europejskiej – lata 2007-2013	3
2. Aktualna sytuacja społeczno gospodarcza na obszarze objętym wdrażaniem planu.....	4
2.1 Charakterystyka obecnej sytuacji społeczno - gospodarczej na terenie Miasta	4
2.2 Warunki geograficzne	5
2.3 Demografia	7
2.4 Rynek pracy i bezrobocie.....	12
2.5 Oświata i wychowanie.....	18
2.6 Kultura i sport	20
2.7 Ochrona zdrowia	25
2.8 Pomoc społeczna.....	27
2.9 Bezpieczeństwo publiczne	30
2.10 Ochrona przeciwpożarowa.....	30
2.11 Podmioty gospodarcze	31
2.12 Zaplecze biznesu	35
2.13 Rolnictwo.....	37
2.14 Turystyka.....	38
2.15 Media	45
2.16 Mieszkalnictwo	49
2.17 Infrastruktura drogowa	53
2.18 Emisja zanieczyszczeń i gospodarka odpadami	57
2.19 Emisja hałasu do środowiska	60
2.20 Finanse Miasta	61
3. Lista zadań polegających na poprawie sytuacji w Otwocku	67
3.1 Struktura gospodarcza	67
3.2 Rozwój komunikacji i infrastruktury.....	67
3.3 Poprawa stanu środowiska naturalnego	67
3.4 Poprawa środowiska kulturowego	67
3.5 Poprawa warunków i jakości życia mieszkańców.....	67
4. Realizacja zadań i projektów.....	69
5. Powiązanie projektów z innymi działaniami realizowanymi na terenie gminy, powiatu, województwa	91
6. Oczekiwane wskaźniki osiągnięć Planu Rozwoju Lokalnego.....	94
7. Plan finansowy na lata 2005 – 2008	96
8. System wdrażania Planu Rozwoju Lokalnego.....	98
8.1 Zdefiniowanie Projektu.....	98
8.2 Przygotowanie Projektu.....	98
8.3 Ocena Projektu	99
8.4 Finansowanie / Negocjacje dot. projektu	99
8.5 Wdrażanie i śledzenie procesu wdrażania Projektu.....	99
8.6 Ewaluacja Projektu	100
9. Sposoby monitorowania, oceny i komunikacji Programu Rozwoju Lokalnego	101
9.1 System monitorowania Planu Rozwoju Lokalnego	101
9.2 Sposoby oceny Planu Rozwoju Lokalnego	103
9.3 Sposoby inicjowania współpracy pomiędzy sektorem publicznym, prywatnym i organizacjami pozarządowymi.....	103
9.4 Public relations Planu Rozwoju Lokalnego	103
9.5 Definicja ewaluacji i jej miejsce w cyklu zarządzania projektem	104
9.6 Kryteria ewaluacyjne.....	108

1. Obszar i czas realizacji Planu Rozwoju Lokalnego

Plan Rozwoju Lokalnego Miasta Otwock został opracowany na zlecenie Urzędu Miasta wraz z dwoma innymi dokumentami planistycznymi: Strategią Rozwoju Miasta Otwock i Wieloletnim Planem Inwestycyjnym. Cele i zadania zostały opracowane na podstawie wielu spotkań z przedstawicielami lokalnej społeczności, Rady Miasta i pracowników Urzędu Miasta Otwocka. Następnie dokonana została hierarchizacja celów, dzięki której w obliczu ograniczonych środków dokonano wyboru zadań.

Plan Rozwoju Lokalnego dotyczy tych projektów, których realizacja ma dotyczyć Miasta Otwock i odbyć się w latach 2005 – 2008.

1.1 Określenie obszaru realizacji Planu Rozwoju Lokalnego na lata 2004-2006 oraz na kolejny okres programowania Unii Europejskiej – lata 2007-2013

„Plan Rozwoju Lokalnego Miasta Otwock” złożony jest z 12 projektów. Ich wdrożenie ma na celu poprawę sytuacji społeczno – ekonomicznej Miasta. Realizacja wszystkich zadań jednocześnie, byłaby nie tylko niemożliwa, ale również niewskazana. W związku z powyższym, obszar realizacji Programu Rozwoju Lokalnego wpisano w ramy czasowe bieżącego okresu programowania UE, obejmującego lata 2005-2006 oraz dwa kolejne na dokończenie realizacji inwestycji.

Powyższy harmonogram wdrażania „Planu Rozwoju Lokalnego Miasta Otwock” ma na uwadze finansowe uwarunkowania podejmowanych działań, w tym przede wszystkim konieczność uwzględnienia udziału własnego w źródłach finansowania realizowanych projektów.

2. Aktualna sytuacja społeczno gospodarcza na obszarze objętym wdrażaniem planu

2.1 Charakterystyka obecnej sytuacji społeczno - gospodarczej na terenie Miasta

Otwock zamieszkuje 41 628 mieszkańców (stan na koniec roku 2003). Miasto jest ośrodkiem administracyjnym, usługowym, leczniczym i wypoczynkowym.

Otwock znany jest jako ośrodek letniskowo - uzdrowiskowy. Bliskość Warszawy i dostępność komunikacyjna, położenie wśród lasów Mazowieckiego Parku Krajobrazowego stwarzają dobre warunki dla rozwoju Miasta.

W architektonicznym obrazie Otwocka obok typowej zabudowy lat 60-tych i 70-tych, występują reprezentacyjne budowle okresu międzywojennego: ratusz, stacja kolejowa, kasyno wojskowe, w którym teraz znajduje się Liceum Ogólnokształcące, sanatoria oraz liczne domy drewniane w charakterystycznym dla Otwocka stylu architektury drewnianej, tzw. „świdermajer”, wprowadzonym przez Michała Andriollego.

Działania gminy zmierzają do przekształcenia Otwocka w centrum aktywności gospodarczej. Wskaźnik bezrobocia wynosi tu 15%, czyli znacznie mniej niż w całym kraju (19%) i tyle samo co na terenie województwa mazowieckiego ogółem. Miasto kładzie duży nacisk na rozbudowę infrastruktury, prowadzi aktywną politykę inwestycyjną.

W listopadzie 1994 r. Otwock po raz pierwszy zaprezentował się na Wystawie Gospodarczej Miast Polskich INVESTCITY corocznie organizowanej przez Związek Miast Polskich w Poznaniu.

Otwock od 1 stycznia 1999 r. pełni funkcję stolicy powiatu. Powiat otwocki oprócz miasta Otwocka tworzą następujące gminy: Celestynów, Józefów, Karczew, Kołbiel, Osieck, Sobienie Jeziory i Wiązowna.

W rankingu Instytutu Badań nad Gospodarką Rynkową przeprowadzonym w 1999 roku Otwock znalazł się wśród 15 miast powiatowych najbardziej atrakcyjnych dla inwestorów spośród 260 miast objętych badaniami.

Otwock jest atrakcyjnym obszarem dla inwestorów. Ma własną dobrze rozwiniętą infrastrukturę techniczną: oczyszczalnię ścieków i składowisko odpadów komunalnych. Posiada wolne tereny pod budownictwo mieszkaniowe, przemysł i rekreację.

2.2 Warunki geograficzne

Otwock położony jest w centrum województwa mazowieckiego, w odległości ok. 25 km na południowy wschód od Warszawy. Leży na pograniczu Doliny Środkowej Wisły i Równiny Garwolińskiej, na lewym brzegu Świdra, w pobliżu jego ujścia do Wisły. Miasto graniczy od północy z Józefowem, od wschodu z gminą Wiązowna, na południu z gminą Celestynów i miastem Karczew. Zachodnią, naturalną granicę stanowi rzeka Wisła.

Otwock posiada dobre połączenia drogowe i kolejowe z Warszawą, leży przy drodze krajowej nr 17 - Warszawa (Zakręt) - Garwolin - Lublin - Krasnystaw - Zamość - Tomaszów Lubelski - Hrebenne - Granica Polski z Ukrainą oraz wojewódzkiej nr 801 - Warszawa - Karczew - Wilga - Maciejowice - Dęblin - Puławy.

Miasto zajmuje obszar 47,3 km², co stanowi 1,25% powierzchni dawnego województwa warszawskiego. Ponad 40% ogólnej powierzchni Miasta zajmują lasy (w 98% sosnowe), 19% - użytki rolne, tereny osiedlowe 17%, zaś pozostały obszar to tereny komunikacyjne, grunty pod wodami, nieużytki i tereny różne. Wysoka lesistość przesądza o tym, że Otwock ma charakter miasta - parku.

Na powierzchnię administracyjną Miasta składa się 14 dzielnic o charakterze miejskim i miejsko-wiejskim. Charakter miejski mają dzielnice: Śródmieście, Świder Zachodni, Świder Wschodni, Śródborów, Świdry Wielkie, Ługi, Kresy i Soplicowo. Dzielnicę z zagrodami wiejskimi to: Wólka Mładzka, Mładz, Zamlądź, Jabłonna, Świerk i Teklin.

Obszar Miasta leży w zasięgu dwóch jednostek fizjograficznych - Doliny Środkowej Wisły i Równiny Garwolińskiej, które są częścią Niziny Środkowo Mazowieckiej. Równina Garwolińska to silnie zerodowana wysoczyzna polodowcowa, natomiast dolina Środkowej Wisły ukształtowana została w plejstocenie w wyniku powtarzających się cyklicznie procesów erozji i akumulacji rzecznej.

W związku z tym, że każda z tych jednostek była ukształtowana przez inny zespół procesów geologicznych, Otwock odznacza się znacznym zróżnicowaniem przestrzennym.

Najwyższe wzniesienie terenu - 135,6 m. n.p.m. - występuje w obrębie Równiny Garwolińskiej zajmującej wschodnią część Miasta. Najniżej położona jest zachodnia część Miasta - w dolinie Wisły - 90 m. n.p.m. Środkowa i zachodnia część Otwocka leży w zasięgu Doliny Środkowej Wisły. Obszar ten nazywany jest Tarasem Otwockim.

Suchy, piaszczysty i wysoki Taras Otwocki zbudowany z przepuszczalnych piasków z uformowanymi wzniesieniami wydmowymi stanowi naturalną osłonę przed wiatrami, co wraz z oddziaływaniem przeważającego w Otwocku lasu sosnowego przyczynia się do istnienia szczególnego mikroklimatu. Mikroklimat Otwocka jest

Plan Rozwoju Lokalnego Miasta Otwock

podstawowym elementem charakteru miasta o unikalnych w skali kraju walorach uzdrowiskowych.

Podstawową bazą przyrodniczą Otwocka są lasy. Lasy otwockie ze względu na bliską odległość od stolicy są lasami ochronnymi. Gospodarka leśna prowadzona w Mieście podporządkowana jest jednemu celowi – ochronie drzewostanu. Gospodarka ta polega na przeprowadzaniu łagodnych zabiegów pielęgnacyjnych. Walory przyrodniczo – zdrowotne drzew są ważniejsze od ich wartości techniczno – użytkowych.

Kompleks lasów otwockich stanowi największy masyw leśny wschodniej części byłego województwa warszawskiego. W granicach Otwocka znajduje się 20,5 km² lasów, co stanowi 43,4% powierzchni Miasta. Jest to prawie dwukrotnie więcej niż średnia dla gmin dawnego woj. warszawskiego. Prawie 48% ogólnej powierzchni lasów jest w rękach prywatnych, 30% to lasy państwowe, a 22% to lasy różnych jednostek gospodarczych oraz mienie opuszczone.

Skład gatunkowy otwockich lasów jest zdominowany przez drzewostany sosnowe. 98% lasów to bory sosnowe z niewielką ilością brzoź i dębów, pozostałe 2% to lasy olszowe z brzozą i dębem. Cechą wyróżniającą lasy otwockie jest wkomponowanie aglomeracji miejskiej w drzewostany sosnowe. Niestety powoduje to niekorzystne zmiany struktury gleby, drzewostanu, poszycia i runa leśnego. Zabudowa mieszkaniowa w lasach powoduje, że są one bardzo zaśmiecone. Na dużych działkach leśnych z zabudową mieszkaniową szerzy się dzikie budownictwo garaży i komórek.

Na obszarze Otwocka występują następujące obszary chronione:

- Rezerваты Przyrody,
- Mazowiecki Park Krajobrazowy,
- Warszawski Obszar Chronionego Krajobrazu.

Lasy otwockie wraz z panującą sosną w swym składzie gatunkowym oraz warstwą krzewów (głównie jałowca) w poszyciu, posiadają właściwości klimatyczne polegające na bodźcowym oddziaływaniu korzystnych czynników na organizm człowieka. Roślinność borów sosnowych wydziela do atmosfery substancję o działaniu uspokajającym, dezynfekującym. Należy stwierdzić, że wszystkie wyżej omówione właściwości borów sosnowych charakterystyczne dla lasów otwockich – kwalifikują je do typu lasów uzdrowiskowych.

Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Ochrony Środowiska Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 5.11.1991 r. (Dz. Urz. Nr 116 z dnia 16 grudnia 1991 r.) do organizowania kąpielisk wymagana jest woda I lub II klasy czystości. Badania wiosenne, obejmujące wszystkie kąpieliska na rzece Świder, wykazują od kilku lat złą jakość wody w zakresie składu bakteriologicznego (III klasa i poniżej).

Plan Rozwoju Lokalnego Miasta Otwock

Na zlecenie Zarządu Miasta Otwocka została wykonana koncepcja zabudowy rzeki Świder. Planowana zabudowa ma na celu ochronę walorów przyrodniczych Rezerwatu „Rzeka Świder” poprzez:

- uporządkowanie infrastruktury turystycznej (wydzielenie miejsc do wypoczynku i rekreacji, tras turystycznych itp.);
- ograniczenie erozji dna rzeki i przywrócenie pierwotnych stosunków wodnych.

Oprócz budowli wodnych na rzece Świder planowana jest również lokalizacja budowli piętrzącej na ujściowym odcinku rzeki – projektowany zbiornik Bojary. Zbiornik ten da możliwość szybkiego korzystania z plaży i kąpeli przy głównej trasie komunikacyjnej z Warszawą. Wykonanie zbiornika Bojary stanowiłoby naturalny ogranicznik dla penetracji dalszych terenów wzdłuż chronionych brzegów rzeki, a dzięki koncentracji zaplecza rekreacyjnego na stosunkowo niewielkim terenie, pozwoliłoby na zachowanie naturalnych walorów obszarów położonych nad rzeką.

Przewiduje się, że dzięki zabudowie koryta Świdra stopniami stworzone zostaną warunki dla zorganizowania nad brzegami rzeki terenów rekreacyjnych (plaże, kąpieliska, parkingi, mała gastronomia, punkty sanitarne).

Dolina Świdra i sama rzeka stanowi atrakcyjny region, przyciągający turystów z aglomeracji warszawskiej. Ze względu na bliskie położenie i dogodny dojazd będzie on z pewnością nadal licznie odwiedzany, zwłaszcza w dolnym odcinku rzeki, gdzie pomimo nadmiernego zanieczyszczenia bakteriologicznego, zakaz kąpeli nie jest przestrzegany. Tak więc, z jednej strony Świder stanowi poważny atut dla Otwocka i jego rozwoju, a z drugiej strony, zanieczyszczenia utrudniają pełne wykorzystanie walorów tej rzeki. Dolina Świdra niezależnie od zanieczyszczenia wody, może być na wiele sposobów rekreacyjnie wykorzystywana.

Reasumując, Otwock posiada bardzo korzystne położenie geograficzne, które pozwoliło urosnąć mu do roli dużego, prężnego ośrodka, siedziby powiatu. Specyficzny mikroklimat, przydatny w leczeniu wielu schorzeń układu oddechowego, daje szansę zwiększenia rangi miasta o walorach klimatycznych.

Atutem jest duża ilość terenów zielonych i leśnych, w które wkomponowane są niepowtarzalne w stylu zabytkowe wille (tzw. styl otwocki) czy całe osiedla (Soplicowo).

2.3 Demografia

Otwock w dniu 31 grudnia 2003 r. liczył 41 628 mieszkańców, co przy powierzchni 47,3 km² oznacza gęstość zaludnienia 880,1 mieszkańców na 1 km². Zwraca uwagę znaczne sfeminizowanie ludności: na 100 mężczyzn przypada 114 kobiet (dane na koniec 2002 r.). Jest to obok Miasta Stołecznego Warszawa (116 kobiet) najwyższy wskaźnik w województwie (średnio wynosi 108).

Plan Rozwoju Lokalnego Miasta Otwock

Jako gmina miejska, Otwock należy do największych, pod względem liczby ludności, gmin województwa mazowieckiego. Większe są tylko: Miasto Stołeczne Warszawa, miasta na prawach powiatu: Radom, Płock, Siedlce, Ostrołęka oraz nieznacznie gminy: Pruszków, Wołomin, Ciechanów i Legionowo.

Podstawowe dane o liczbie ludności i migracjach w latach 2001 - 2003 prezentuje następująca tabela.

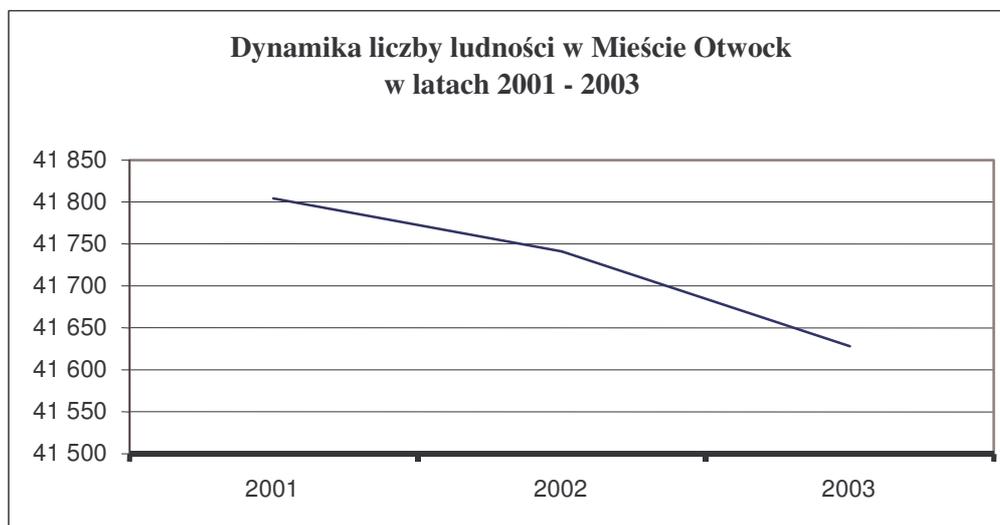
Tabela nr 1.

Rok	Miasto Otwock		
	2001	2002	2003
Liczba ludności	41804	41741	41628
Urodzenia	366	326	360
Zgony	411	425	503
Przyrost naturalny	- 36	-99	-143
Napływ ludności	590	608	590
Odływ ludności	532	547	600
Saldo migracji	+ 58	+61	-10

Źródło: Urząd Miasta Otwocka

Zmianę ludności w latach 2001 - 2003 w Otwocku prezentuje poniższy rysunek.

Rysunek nr 1.

Źródło: Urząd Miasta Otwocka, opracowanie własne

Liczba ludności na przestrzeni lat 2001 - 2003 uległa niewielkiemu obniżeniu: o 176 osób, czyli o 0,4%. Zdecydował o tym zarówno coraz niższy (i ujemny) przyrost naturalny oraz malejące saldo migracji.

Tabela nr 2 prezentuje liczbę mieszkańców w poszczególnych grupach wiekowych w porównaniu do liczby mieszkańców województwa mazowieckiego wg stanu na koniec grudnia 2002 roku.

Plan Rozwoju Lokalnego Miasta Otwock

Tabela nr 2.

Wyszczególnienie	Ogółem	Ludność w wieku		
		Przedprodukcyjnym	Produkcyjnym	Poprodukcyjnym
Otwock	42621	8974	25225	8422
Powiat otwocki	114 046	25 720	70 030	18 296
Województwo mazowieckie	5 128 623	1 095 961	3 180 613	852 049
Otwock	100%	21,1%	59,2%	19,8%
Powiat otwocki	100%	22,6%	61,4%	16,0%
Województwo mazowieckie	100%	21,4%	62,0%	16,6%

Źródło: Rocznik Statystyczny Województwa Mazowieckiego 2003, Urząd Miasta Otwocka

Dane zawarte w tabeli wskazują na znaczne zróżnicowanie w strukturze wiekowej mieszkańców Otwocka w porównaniu z powiatem otwockim i województwem. Świadczą o tym wskaźniki udziału poszczególnych grup wiekowych w ogóle mieszkańców. Mniejszy jest w Mieście odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym w porównaniu z powiatem otwockim (o 1,5 punktu procentowego) i ze średnią wojewódzką. Jeszcze widoczniejsze są różnice w udziale pozostałych kategorii wiekowych: w Otwocku mniejsza jest grupa produkcyjna (od województwa nawet o 2,8 p.p.) i o wiele większa poprodukcyjna: o 3,8 p.p. w porównaniu z powiatem. Wynika z tego, że Miasto Otwock ma niekorzystny, większy udział grup nieprodukcyjnych niż średnio w powiecie i województwie.

Wg danych GUS za 2002 r. w powiecie otwockim na 100 osób w wieku produkcyjnym przypadały 63 osoby w wieku nieprodukcyjnym. Jest to o 2 osoby więcej niż w średnio w województwie oraz w konkurencyjnych powiatach: pruszkowskim (55), wołomińskim (60), piaseczyńskim (56), ale mniej niż np. w sąsiadującym powiecie mińskim (65).

Na podstawie zaprezentowanych danych można sformułować kilka zasadniczych dla Miasta wniosków:

- Otwock charakteryzuje pozytywna, z punktu widzenia dochodów ludności, sytuacja demograficzna. Wyższy niż średnio w województwie odsetek ludności w wieku poprodukcyjnym zapewnia stałe źródło dochodu (emerytury) dla wielu rodzin. Z punktu widzenia długotrwałego rozwoju Miasta taka struktura wiekowa jest niekorzystna.
- Mniejszy niż średnia krajowa i wojewódzka jest udział grupy przedprodukcyjnej, co zmniejsza zagrożenie wzrostem stopy bezrobocia w najbliższych latach.
- Mniejszy jest również udział grupy produkcyjnej w Mieście, co de facto poprawia kondycję ekonomiczną wielu gospodarstwa domowych. Wyższy udział przekładałby się na wyższą stopę bezrobocia.

Plan Rozwoju Lokalnego Miasta Otwock

- Reasumując, sytuacja demograficzna, mimo stwarzania korzystnej sytuacji dochodowej miejscowej ludności uznana została za tylko umiarkowanie korzystną, gdyż będzie sprzyjała szybkiemu starzeniu się miejscowej społeczności. Niekorzystne jest również zjawisko stałego, w ostatnich latach, zmniejszania się liczby ludności.
- Dodatkowo, przeciętnie na przestrzeni lat 2001 - 2003, saldo migracji wskazuje na atrakcyjność Miasta jako miejsca zamieszkania i wiązaniu z nim dalszych perspektyw, głównie ludzi młodych.

Prognozę liczby ludności do roku 2030 w powiecie otwockim (GUS prezentuje prognozę tylko dla miast powyżej 50 000 mieszkańców), opracowaną przez demografów Głównego Urzędu Statystycznego w 2003 r., przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela nr 3.

Ludność	2002*	2005	2010	2015	2020	2025	2030
Ogółem powiat otwocki	114 046	115 017	116 663	118 401	120 100	120 957	120 746
w tym miasta	70 425	71 190	72 224	73 214	73 978	74 065	73 378
w tym wsie	43 621	43 827	44 439	45 187	46 122	46 892	47 368
Dynamika (rok bazowy - 2002)							
Ogółem powiat otwocki	100,0%	100,9%	102,3%	103,8%	105,3%	106,1%	105,9%
w tym miasta	100,0%	101,1%	102,6%	104,0%	105,0%	105,2%	104,2%
w tym wsie	100,0%	100,5%	101,9%	103,6%	105,7%	107,5%	108,6%

* *Dane rzeczywiste*

Źródło: GUS, Prognoza Demograficzna na lata 2003 - 2030

Podstawę do opracowania prognozy stanowią:

- liczba ludności na dzień 31.12.2002 według bilansu opracowanego na podstawie Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań w 2002 r., w podziale administracyjnym obowiązującym w 2003 r.,
- retrospektywne współczynniki demograficzne za lata 2000 - 2002, ujęte w podziale terytorialnym 2003 r.,

Plan Rozwoju Lokalnego Miasta Otwock

- perspektywne współczynniki demograficzne na lata 2003 - 2030 dla poziomu ogólnokrajowego, wynikające z przyjętych założeń.

Prognoza przewiduje zatrzymanie dziś widocznego trendu spadku liczby ludności Miasta. Do roku 2005 wzrost ma wynieść 1,1% (prognoza dla miast) i ma trwać do 2025 r. (wzrost w tym okresie o 5,2%). Następnie ma się zaznaczyć nieznaczny spadek. Zakładając zbieżność zmian demograficznych w Otwocku z miastami z terenu powiatu otwockiego i opierając się na danych GUS, można przyjąć, że w 2010 r. liczna ludności Miasta wyniesie 43 719 osób, a w 2020 r. 44 873 osoby.

Z punktu widzenia strategicznego planowania rozwoju, w tym planów inwestycyjnych (m.in. szkolnictwo, domy spokojnej starości, opieka zdrowotna), istotne są prognozy zmian struktury grupy przedprodukcyjnej, produkcyjnej oraz poprodukcyjnej w ogólnej liczbie mieszkańców. Zestawienie takie prezentuje poniższa tabela (dane dla mieszkańców miast z terenu powiatu otwockiego).

Tabela nr 4.

Wiek mieszkańców	2002*	2015	2030
Przedprodukcyjny	21,3%	17,2%	15,1%
Produkcyjny	62,5%	62,1%	57,4%
Poprodukcyjny	16,2%	20,7%	27,5%

* *Dane rzeczywiste*

Źródło: Prognoza Demograficzna na lata 2003 - 2030, GUS

Zgodnie z zaprezentowanymi danymi, do roku 2030 konsekwentnie będzie zwiększać się odsetek osób w wieku poprodukcyjnym. Szczególnie dynamiczny wzrost nastąpi po roku 2015. Udział grupy produkcyjnej w 2015 roku będzie na poziomie roku 2002, ale następnie zacznie spadać, by w 2030 r. być niższy od stanu obecnego o prawie 5 punktów procentowych. Wszystkie zmiany opisane w grupie osób w wieku produkcyjnym i poprodukcyjnym będą wiązały się ze znacznym zmniejszeniem grupy osób w wieku przedprodukcyjnym.

Sytuację demograficzną Miasta Otwocka w najbliższych latach będą charakteryzowały dwa podstawowe zjawiska:

- powolny wzrost liczby mieszkańców,
- intensywne starzenie się populacji.

Uwzględnienie i w pełni docenienie wagi, wiążących się ze zmianami demograficznymi, problemów będzie jednym z podstawowych wyzwań stojących przed władzami Urzędu Miasta Otwocka.

2.4 Rynek pracy i bezrobocie

Według Powiatowego Urzędu Pracy w Otwocku, na koniec 2003 r. liczba bezrobotnych w mieście Otwock wynosiła 2 561, w tym jedynie 274 osób (10,7%) z prawem do zasiłku dla bezrobotnych. Odsetek ten systematycznie się zmniejsza i w przyszłości można spodziewać się utrzymania tej tendencji.

Tabela nr 5.

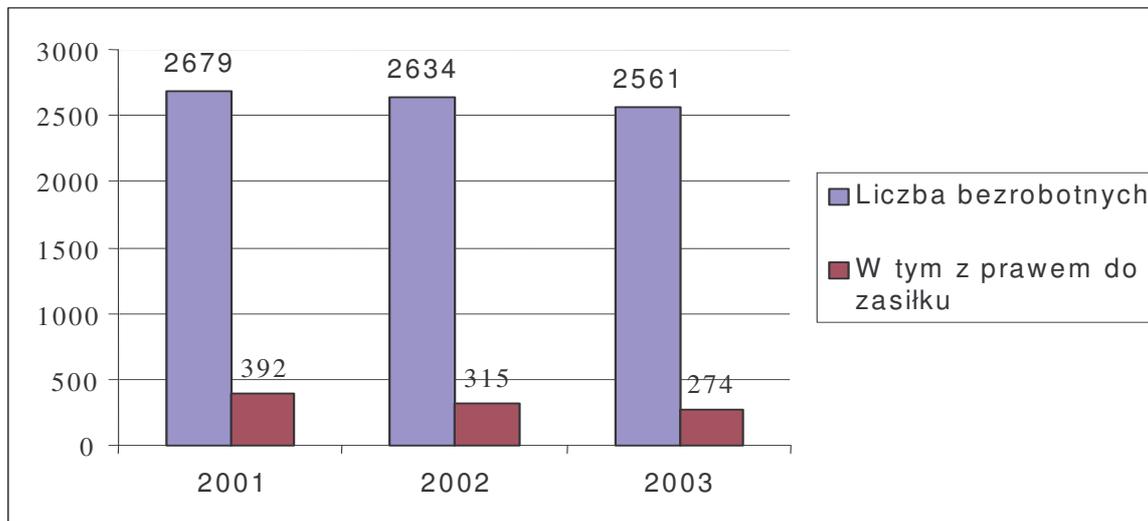
Rok	2001	2002	2003
Liczba bezrobotnych	2679	2634	2561
W tym z prawem do zasiłku	392	315	274
Liczba ofert pracy	2	1	0

Źródło: PUP Otwock

Wskaźnik bezrobocia na koniec 2003 r. (ok. 15%) jest znacznie niższy niż średnio w Polsce (20%), ale i tak bezrobocie w Otwocku jest poważnym problemem. W pobliskim Mieście Stołecznym Warszawa wyniósł on 7%, a Otwock jako duży ośrodek miejski w jej pobliżu ma szansę choć częściowo zbliżyć się do tego poziomu.

Tendencje zmian liczby bezrobotnych oraz liczby osób z prawem do zasiłku przedstawia poniższy rysunek.

Rysunek nr 2.

Źródło: PUP Otwock, opracowanie własne

Tabela nr 6 zawiera informacje dotyczące miasta Otwock w latach 2001 - 2003 w zakresie charakterystyki osób bezrobotnych.

Plan Rozwoju Lokalnego Miasta Otwock

Tabela nr 6.

Lata	Liczba bezrobotnych ogółem	W tym			
		Kobiety	Zwolnieni z zakładu pracy	Dotychczas niepracujący	Absolwenci
2001	2679	1284	270	687	130
2002	2634	1303	220	662	96
2003	2561	1224	243	601	100

Źródło: PUP Otwock

Jak wynika z powyższych danych, liczba bezrobotnych w 2002 roku nieznacznie spadła w porównaniu z rokiem poprzednim, jednak już w 2003 ponownie wzrosła. Powoli, choć systematycznie, spada natomiast liczba rejestrowanych osób, które dotychczas nie pracowały.

Istotnym czynnikiem różnicującym zagrożenie bezrobociem jest poziom wykształcenia. Poniższa tabela oraz rysunek nr 3 przedstawia strukturę zarejestrowanych bezrobotnych pod względem poziomu wykształcenia w 2003 r. w mieście Otwock na tle województwa mazowieckiego.

Tabela nr 7.

Teren	Liczba bezrobotnych ogółem	w tym posiadających wykształcenie				
		wyższe	policealne i średnie zawodowe	średnie ogólnokształcące	zasadnicze zawodowe	podstawowe i bez wykształcenia
Otwock	2 561	118	563	197	747	936
Województwo	368 856	16 584	82 385	23 423	128 069	118 395
w %						
Otwock	100%	4,6%	22,0%	7,7%	29,2%	36,5%
Województwo	100%	4,5%	22,3%	6,4%	34,7%	32,1%

Źródło: PUP Otwock

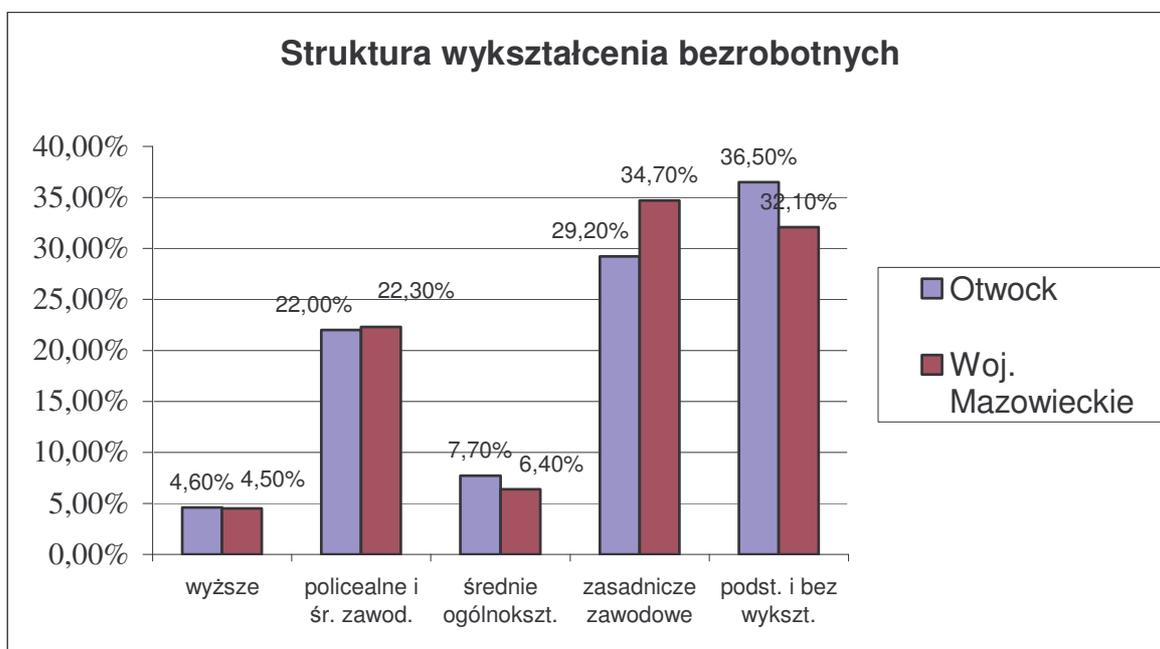
Wśród bezrobotnych w Otwocku dominują osoby z wykształceniem gimnazjalnym i bez wykształcenia (36,5%) oraz zasadniczym zawodowym (29,2%). Najmniej liczną grupę stanowią osoby z wykształceniem co najmniej średnim, w tym szczególnie z wyższym (4,6%).

Na rynku pracy zauważa się wzrost znaczenia kwalifikacji zawodowych i wykształcenia. Umiejętności zawodowe oraz czynniki osobowościowe są głównym kryterium stosowanym przy rekrutacji pracowników. Znaczna część osób bezrobotnych, kształcona i zdobywająca doświadczenie w warunkach dawniej funkcjonujących przedsiębiorstw, nie odpowiada wymaganiom aktualnego rynku pracy.

Plan Rozwoju Lokalnego Miasta Otwock

Wykształcenie bezrobotnych Otwocka jest bardzo zbieżne ze statystyką województwa mazowieckiego, szczególnie w kategorii wykształcenia wyższego oraz policealnego i średniego zawodowego. O 1,3 p.p. więcej jest natomiast w Mieście osób z wykształceniem średnim ogólnokształcącym, a o 4,5 p.p. - z podstawowym i bez wykształcenia. Mniej (o 5,5%) jest osób z wykształceniem zawodowym. Oznacza to, że ponad 1/3 bezrobotnych ma wykształcenie bardzo słabe lub nie posiada go w ogóle i w warunkach rosnących wymagań stawianych kandydatom do pracy, osoby te będą miały olbrzymie problemy z podjęciem pracy. Dla Miasta to oznacza zwiększony koszt wydatków na cele społeczne, ryzyko zwiększania poziomu patologii społecznych i wykluczenia społecznego. Związane z tym obciążenia budżetu jednocześnie zmniejszają pulę wolnych środków finansowych, które mogłyby posłużyć wspieraniu rozwoju Otwocka.

Rysunek nr 3.

Źródło: PUP Otwock, WUP Warszawa

Bezrobocie w dużym stopniu dotknęło ludzi młodych w wieku 18 - 24 lat oraz 25-34. W dniu 31.12.2002 r. stanowili oni odpowiednio 17,9% oraz 24,8% ogółu bezrobotnych w Otwocku. Strukturę wieku bezrobotnych, na tle województwa mazowieckiego, prezentuje poniższa tabela.

Plan Rozwoju Lokalnego Miasta Otwock

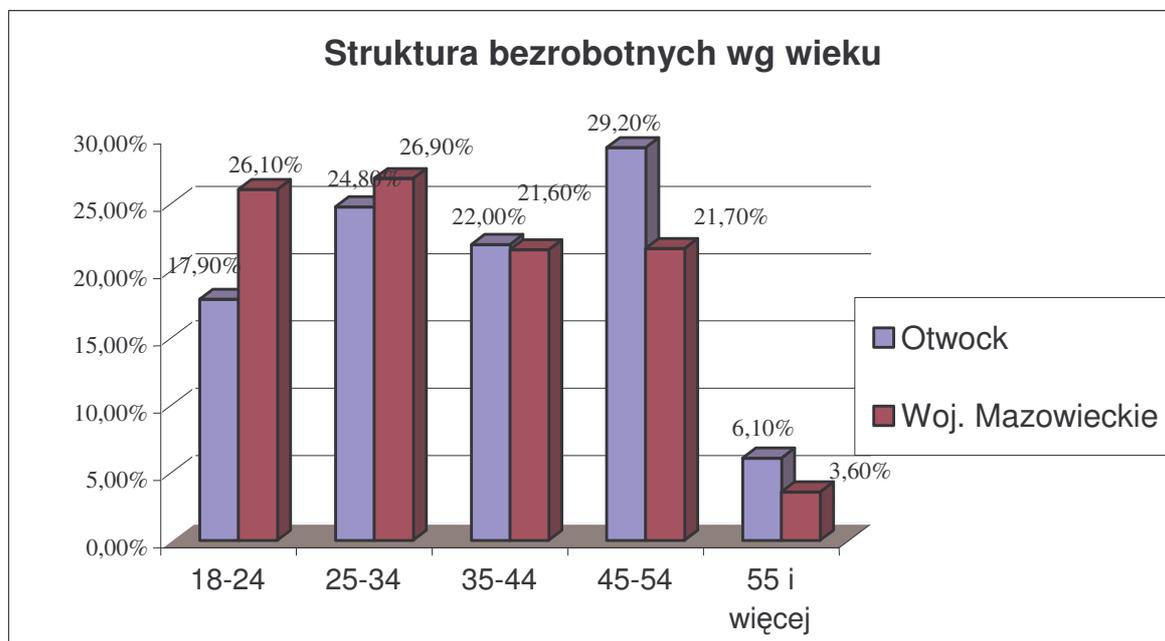
Tabela nr 8.

Liczba bezrobotnych ogółem		w tym według wieku				
		18-24	25-34	35-44	45-54	55 i więcej
Otwock	2 561	458	635	564	748	156
Województwo	368 856	96 440	99 258	79 847	79 871	13 440
(w %)						
Otwock	100%	17,9%	24,8%	22,0%	29,2%	6,1%
Województwo	100%	26,1%	26,9%	21,6%	21,7%	3,6%

Źródło: PUP Otwock

Przedstawione dane wskazują na odrębność sytuacji Otwocka na tle województwa. Zdecydowanie mniej jest osób młodych, w wieku do 34 lat, a zdecydowanie więcej w wieku średnim i zaawansowanym. Fakt ten daje dobre świadectwo poziomie wykształcenia i zaradności (być może np.. mobilności) najmłodszych Otwozczan. Osoby starsze trudniej nauczyć nowych umiejętności, przeorientować zawodowo ku nowoczesnym i poszukiwanym na rynku pracy zawodom, ale należy pamiętać, że są one bliższe przejścia na emerytury, które będą obciążać budżet państwa, a nie Miasta. Strukturę bezrobotnych według wieku prezentuje poniższy rysunek.

Rysunek nr 4.

Źródło: PUP Otwock, WUP Warszawa

Przyczyną takiego stanu rzeczy jest sytuacja makroekonomiczna Polski. Niska rentowność przedsiębiorstw sprawiała, że firmy skupiały się na cięciu kosztów, a nie inwestycjach. Ponadto, jeśli już dokonywano inwestycji to raczej w kapitał, a nie

Plan Rozwoju Lokalnego Miasta Otwock

zatrudnianie nowych pracowników (w związku ze znacznie wyższymi kosztami kapitału ludzkiego w porównaniu do kapitału).

Tabela nr 9.

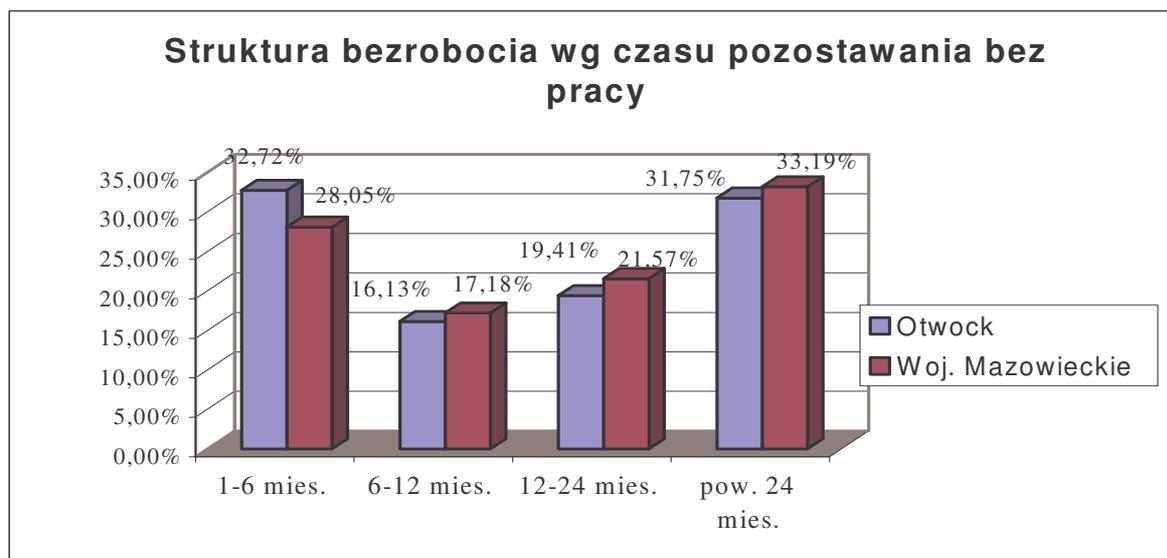
Liczba bezrobotnych ogółem		w tym według okresu pozostawania bez pracy (w miesiącach)					
		do 1	1-3	3-6	6-12	12-24	pow. 24
Otwock	2 561	163	347	328	413	497	813
Województwo	368 856	103 473			63 377	79 569	122 437
(w %)							
Otwock	100%	6,36%	13,55%	12,81%	16,13%	19,41%	31,75%
Województwo	100%	28,05%			17,18%	21,57%	33,19%

Źródło: PUP Otwock

Bardzo ważnym czynnikiem, który w istotny sposób określa sytuację bezrobotnych jest również okres pozostawania bez pracy. Im dłuższa przerwa, tym mniejsze szanse na ponowne zatrudnienie. Rosnące wymagania pracodawców, zmiany techniki i organizacji pracy są czynnikami wskazującymi, że okres pozostawania bez pracy powinien być jak najkrótszy. Wśród zarejestrowanych bezrobotnych w Otwocku (na dzień 31.12.2003 r.) aż 51,2% pozostawało bez pracy ponad 12 miesięcy.

Z drugiej strony należy zauważyć, że sytuacja Otwocka na tle województwa mazowieckiego jest dobra. Osoby bezrobotne do 6 miesięcy to 32,7%, podczas gdy w województwie mazowieckim mniej. - 28,05%. Mniej jest za to osób długotrwale bezrobotnych. Pozytywnie to świadczy o osobach bezrobotnych i o rynku pracy Otwocka. Graficznie prezentuje to poniższy rysunek.

Rysunek nr 5.

Źródło: PUP Otwock, WUP Warszawa

Plan Rozwoju Lokalnego Miasta Otwock

Sytuacja na lokalnym rynku pracy (m. in. małe możliwości rozwojowe istniejących już firm, zwolnienia z przyczyn ekonomicznych), nie ulegnie poprawie bez intensywnego rozwoju gospodarczego, który może w istotny sposób wpłynąć na obniżenie stopy bezrobocia w Mieście. Sprzyjać temu może obserwowany obecnie początek ożywienia gospodarczego, aczkolwiek właściwym wydaje się wsparcie w szczególności małych i średnich przedsiębiorstw.

Tabela nr 10.

Liczba bezrobotnych ogółem	w tym według stażu pracy (w latach)						
	do 1 roku	1-5	5-10	10-20	20-30	30 lat i więcej	bez stażu
2 561	232	289	387	540	362	50	601

Źródło: PUP Otwock

Dla właściwego wyciągnięcia wniosków z istniejącego bezrobocia, prób redukcji go, np. poprzez dostosowanie profili kształcenia w otwockich szkołach istotna jest informacja, które specjalności najczęściej są reprezentowane wśród osób nie posiadających pracy. Poniżej zaprezentowano bezrobocie według najliczniej reprezentowanych zawodów w 2003 r.:

- bez zawodu - 520 osób,
- ekonomista - 48 osób,
- technik elektryk - 24 osób,
- technik elektronik - 21 osób,
- technik mechanik - 22 osoby,
- technik żywienia i gospodarstwa domowego - 20 osób,
- asystent ekonomiczny - 68 osób,
- technik administracji - 28 osób,
- magazynier - 34 osoby,
- pracownik biurowy - 50 osób,
- kucharz - 77 osób,
- fryzjer - 23 osoby,
- sprzedawca - 158 osób,
- murarz - 22 osoby,
- malarz budowlany - 25 osób,
- ślusarz - 81 osób,
- tokarz - 44 osoby,
- mechanik samochodów osobowych - 59 osób,
- elektromonter instalacji elektrycznych - 27 osób,
- cukiernik - 22 osoby,

Plan Rozwoju Lokalnego Miasta Otwock

- krawiec - 68 osób,
- monter podzespołów i zespołów elektronicznych - 34 osoby,
- robotnik gospodarczy - 24 osoby,
- robotnik pomocniczy w przemyśle przetwórczym - 50 osób.

Wśród tych osób są zarówno ci, na zawody których nie ma obecnie popytu, jak i osoby, których zawody są poszukiwane na rynku pracy, ale osoby te nie posiadają odpowiednich kwalifikacji i doświadczenia. W stosunku do tych osób aktywna polityka prozatrudnieniowa ma szansę przynieść pozytywne rezultaty.

Dla łagodzenia skutków bezrobocia Urząd Pracy podejmuje wszystkie działania aktywizacyjne przewidziane prawnie dla tego typu instytucji. Należą do nich:

- pośrednictwo pracy,
- szkolenia i przekwalifikowanie,
- zatrudnienie subsydiowane,
- poradnictwo, informacja zawodowa i kluby pracy,
- aktywizacja zawodowa absolwentów,
- prace interwencyjne,
- roboty publiczne,
- pożyczki,
- programy specjalne,
- aktywizacja osób niepełnosprawnych.

2.5 Oświata i wychowanie

W Otwocku funkcjonuje 6 szkół podstawowych do których uczęszcza 2 748 uczniów oraz 4 gimnazja z 1 538 uczniami. Podstawowe dane o szkolnictwie podstawowym w Otwocku przedstawia następująca tabela.

Tabela nr 11.

Szkoły	Liczba szkół	Liczba uczniów	Liczba oddziałów	Liczba nauczycieli (wg etatów)
Podstawowe	6	2.748	119 + 4 zerówki + 1 przedszkole	266,01
Gimnazja	4	1.538	62	164,9

Źródło: Urząd Miasta Otwocka

Z punktu widzenia strategicznych kierunków rozwoju Otwocka, kluczowe znaczenie ma nauczanie ponadgimnazjalne. Należy pamiętać, iż szkolnictwo to leży w gestii władz powiatowych. Poniższa tabela prezentuje dane dotyczące szkół ponadgimnazjalnych funkcjonujących na terenie Otwocka.

Plan Rozwoju Lokalnego Miasta Otwock

Tabela nr 12.

Szkoły	Liczba szkół	Liczba uczniów	Liczba absolwentów
Zasadnicze zawodowe	4 (w tym 2 specjalne)	514	155
Średnie techniczne i zawodowe	9 (w tym 3 dla dorosłych)	1 138	384
Licea ogólnokształcące	6 (w tym 1 niepubl. i 2 dla dorosłych)	2 059	485
Policealne	1	Brak naboru	Brak naboru
Ogółem ponadgimnazjalne	20	3 700	872

Źródło: Urząd Miasta Otwocka

Profile kształcenia w szkołach ponadgimnazjalnych w Otwocku przedstawiają się w sposób następujący:

- ogólnokształcące
- usługowo-gospodarczy
- ekonomiczno-administracyjny
- zarządzanie informacją
- elektroniczny
- kształtowanie środowiska
- mechaniczny
- technik ekonomista
- technik mechanik pojazdów samochodowych
- technik kelner
- technik organizacji usług gastronomicznych
- technik hotelarstwa
- technik ochrony środowiska
- technik agrobiznesu
- technik handlowiec
- technik elektronik
- technik elektryk
- zawodowy - kucharz małej gastronomii
- zawodowy - sprzedawca
- zawodowy - monter elektronik
- zawodowy - elektromechanik pojazdów samochodowych
- zawodowy - mechanik pojazdów samochodowych
- zawodowy - ogrodnik.

Plan Rozwoju Lokalnego Miasta Otwock

W Otwocku działa Wyższa Szkoła Przedsiębiorczości i Nauk Społecznych przy ul. Armii Krajowej 13. Jest ona uczelnią niepaństwową, wpisaną do rejestru MENiS. Oferuje wyższe studia zawodowe trwające trzy lata. Uczelnia prowadzi studia na kierunkach:

- zarządzanie przedsiębiorstwem,
- gospodarka regionalna,
- informatyka,
- socjologia.

Realizowanych jest kilka specjalizacji, m. in. zarządzanie finansami, marketing i reklama, administracja i prawo Unii Europejskiej.

Mieszkańcy Otwocka mają ponadto możliwość w pełni korzystania z oferty wyższych uczelni w Warszawie. Dobre połączenia komunikacyjne stwarzają przed otwocką młodzieżą wiele szans, nie wymagają ponoszenia dodatkowych kosztów na zakwaterowanie w stolicy oraz wygórowane ceny przejazdów.

Otwock jako regionalne centrum i siedziba powiatu przyciąga dzieci i młodzież z wielu okolicznych wsi i miast. Jednocześnie należy pamiętać, że wspomniana w rozdziale poświęconym demografii negatywna tendencja starzenia się społeczeństwa, będzie skutkować koniecznością podejmowania niepopularnych decyzji o zamykaniu szkół.

2.6 Kultura i sport

Na terenie Otwocka działają następujące instytucje samorządowe, zajmujące się upowszechnianiem kultury:

- Otwockie Centrum Kultury, ul. Warszawska 11/13
- Klub Kultury „Smok”, ul. Warszawska 11/13,
- Klub Kultury „Mładz”, ul. Majowa 202,
- Amatorski Teatr Miejski,
- Muzeum Ziemi Otwockiej, ul. Narutowicza 2.
- Miejska Biblioteka Publiczna – centrala, ul. Andriollego 45
- Filia nr 1, ul. Marszałkowska 23,
- Filia nr 2, ul. Jodłowa 14,
- Filia nr 3, ul. Reymonta 59,
- Filia nr 4, ul. Strażacka 1,
- Filia nr 5, ul. Majowa 202,
- Filia nr 6, ul. Matejki 9,
- Filia nr 7, ul. Warszawska 11/13,
- Filia nr 10, ul. Świerkowa 86,
- Filia nr 1 dla dzieci, ul. Warszawska 11/13,

Plan Rozwoju Lokalnego Miasta Otwock

- Filia nr 2 dla dzieci, ul. Marszałkowska 23.

W Otwocku funkcjonują cztery Osiedlowe Kluby Kultury Otwockiej Spółdzielni Mieszkaniowej:

- Klub Kultury „Perła”, ul. Sportowa 3,
- Klub Kultury „Proton”, ul. Poniatowskiego 1,
- Klub Kultury „Batory”, ul. Batorego 34,
- Klub Kultury „Grota”, ul. Grota Roweckiego.

Inne instytucje, których zadaniem jest krzewienie kultury wśród mieszkańców Otwocka to:

- Młodzieżowy Dom Kultury – placówka oświatowo-wychowawcza będąca w gestii Starostwa Powiatowego, ul. Poniatowskiego 10,
- Stowarzyszenie Komuna Otwock, ul. Poniatowskiego,
- Towarzystwo Przyjaciół Otwocka, ul. Armii Krajowej 5,
- Otwockie Towarzystwo Naukowo-Kulturalne, ul. Karczevska 40/42,
- Stowarzyszenie Twórców i Animatorów Kultury im. M. E. Andriollego, ul. Poniatowskiego 1,
- Placówka Kulturalno-Wychowawcza „Wspólnota Nadziei”, ul. Kołłątaja 80/82,
- Prywatna Szkoła Muzyczna nr 1, ul. Karczevska 14/16,
- Stowarzyszenie Klub Twórczego Myślenia, ul. Piłsudskiego 25A/10.

Koordinacją działalności w sferze kultury i kultury fizycznej w Mieście zajmuje się Wydział Kultury, Sportu i Turystyki Urzędu Miasta, który jest także organizatorem ważniejszych imprez i uroczystości okolicznościowych.

Ważniejsze imprezy organizowane cyklicznie w Mieście to przede wszystkim:

- Otwockie Dni Kultury i Sportu,
- Mazowiecki Festiwal Piosenki Polskiej (dla dzieci i młodzieży),
- Ogólnopolski Konkurs Fotograficzny „Oblicza ludzi”,
- Jesienny Festiwal Muzyczny,
- Organizowane przez cały rok koncerty bluesowe,
- Ogólnopolski Konkurs Literacki dla Młodzieży i Dorosłych.

Ponadto organizowane są lokalne i powiatowe konkursy plastyczne, fotograficzne, przeglądy teatralne, mini festiwale zespołów instrumentalnych i wokalnych, festyny parkowe z udziałem wybitnych artystów muzyki rozrywkowej.

Wielość wymienionych placówek i zdarzeń kulturalnych sugeruje, że Otwock stwarza mieszkańcom dobry dostęp do kultury. Wśród problemów w tej dziedzinie wyróżnia się sytuacja Amatorskiego Teatru im. Stefana Jaracza, przez wiele lat oferującego spektakle na wysokim poziomie artystycznym i będącego ewenementem w mieście tej wielkości. Zły stan techniczny siedziby teatru zmusił tę placówkę do

Plan Rozwoju Lokalnego Miasta Otwock

poszukiwań nowego obiektu. Obecnie przedstawienia teatru odbywają się w Józefowie, natomiast nadal w Otwocku odbywają się próby młodszego zespołu. Są plany zwrócenia teatrowi wyremontowanej siedziby. Od wielu lat Otwockanie pozbawieni są kina, a znaczna część potrzeb kulturalnych mieszkańcy zaspokajają w Warszawie.

Na uwagę zasługuje dynamiczny rozwój Otwocka jako centrum muzyki bluesowej. Działalność garstki pasjonatów bluesa przyciąga na koncerty coraz więcej zespołów oraz coraz liczniejszą publiczność, również z zagranicy. W 2004 r. powstał otwocki oddział Polskiego Stowarzyszenia Bluesowego.

W kilka miesięcy (od lutego 2004 r.) stworzono cykl imprez "Blues mieszka w Otwocku", który swym zasięgiem wyszedł poza obręb Miasta i powiatu, stając się znaną nie tylko w kraju (gdzie mówi się wręcz o Otwocku jako o zagłębiu bluesowym), ale – jak dowodzą liczne zapytania, staje się znana w krajach ościennych.

Na koncertach pojawia się coraz więcej młodych otwockich artystów, których fascynuje ten nurt. Wychodząc naprzeciw marzeniom młodych (choć nie tylko) ludzi o karierze bluesowych harmonijkarzy, planowane jest prowadzenie kursów wakacyjnych dla perkusistów i harmonijkarzy.

Miasto pragnie wspierać działalność towarzystw, stowarzyszeń, i twórców indywidualnych na rzecz organizowania życia kulturalnego w Mieście, promować się poprzez organizowanie wydarzeń i imprez o zasięgu ogólnopolskim i międzynarodowym, takich jak:

- Europejski Festiwal Muzyczny,
- Międzynarodowy Festiwal Bluesa,
- Ogólnopolski Przegląd Teatrów Amatorskich,
- Europejski Festiwal Młodzieży "Jedność w Wielości",
- Międzynarodowy Konkurs Skoku o Tycze im. Tadeusza Ślusarskiego,
- Ogólnopolski zlot Turystyczny "Sympatyków Otwocka".

Od kilku lat w Otwocku, podobnie jak w całej Polsce, notuje się znaczny wzrost udziału społeczeństwa w aktywnych formach ruchu i sportu masowego: rozwinęły się rozgrywki szóstek piłkarskich, organizuje się turnieje dziecięce, amatorskie rozgrywki koszykówki i siatkówki oraz sporty walk wschodnich. Widoczna jest aktywność formalnych i nieformalnych grup rowerowych.

W zakresie sportu kwalifikowanego i masowego, pewien regres nastąpił w okresie przemian ustrojowych 1989 r., pogorszył się stan techniczny wielu obiektów sportowych. Obecnie podejmowane są pewne inwestycje mające na celu poprawę stanu istniejącego.

Do instytucji zajmujących się upowszechnianiem sportu, turystyki i rekreacji na terenie Miasta należy zaliczyć:

Plan Rozwoju Lokalnego Miasta Otwock

- Otwocki Klub Sportowy „Start”, ul. Sportowa 1 (sekcje: piłki nożnej, podnoszenia ciężarów, lekkoatletyki, biegów na orientację). Szczególnie wysoki poziom reprezentuje sekcja podnoszenia ciężarów. Barię dla rozwoju klubu jest niedostateczny stan obiektów sportowych (stadion, hala sportowa, hotel). Brak jest inwestycji umożliwiających realizowanie imprez rangi ogólnokrajowych, prowadzenia ośrodków szkoleniowych, m.in. hali widowiskowo-sportowej z zapleczem, tartanowej bieżni, zmodernizowanej płyty boiska piłkarskiego,
- Klub Sportowy "Świder" - jednosekcyjny klub z amatorską drużyną koszykówki mężczyzn,
- Uczniowski Klub Sportowy „Gemini” działający na bazie szkoły w Mładzu – lekkoatletyka, ul. Majowa 267,
- Uczniowski Klub Sportowy „Dwunastka” – lekkoatletyka, piłka ręczna dziewcząt, ul. Andriollego 76,
- Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze Zarząd Oddziału, ul. Warszawska 39,
- Towarzystwo Krzewienia Kultury Fizycznej Otwocki Ośrodek Rekreacji Fizycznej „Apollo”, ul. Kopernika 12,
- Siłownia „Gigant”, ul. Radosna 16,
- Siłownia „Apollo”, ul. Kopernika 12,
- Akademia „Karate”, ul. Andriollego 76,
- Klub Tenisowy „Kultura”, ul. Sportowa 1,
- Otwocka Liga Szóstek Piłkarskich, skupiająca kilkuset amatorów piłki nożnej.
- Ilość uczniowskich klubów sportowych, w stosunku do liczby szkół, w porównaniu z innymi gminami jest niska.

W zakresie infrastruktury sportowej, na terenie Miasta znajduje się:

- stadion sportowy Otwockiego Klubu Sportowego „Start”, w którego skład wchodzi: boisko do piłki nożnej – pełnowymiarowe, bieżnia z nawierzchnią żuźlową 400 m, skocznia do skoku w dal, skoku o tyczce, rzutnie – do rzutu dyskiem, oszczepem i pchnięcia kulą, korty tenisowe, 3 boiska treningowe do piłki nożnej, hotel, bar;
- hala sportowa Otwockiego Klubu Sportowego „Start”;
- 10 sal gimnastycznych (w szkołach podstawowych, gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych);
- kryta pływalnia w Ośrodku Kształcenia i Doskonalenia Funkcjonariuszy Celnych, ul. Kolorowa 13.

Ważniejsze imprezy sportowe organizowane na terenie Miasta przez wymienione powyżej instytucje to:

- Międzynarodowy konkurs skoku o tyczce im. Tadeusza Ślusarskiego,
- Mistrzostwa Mazowska w biegach na orientację,

Plan Rozwoju Lokalnego Miasta Otwock

- Turnieje Drużynowych Mistrzostw Polski w podnoszeniu ciężarów I i II liga,
- Lokalne i Powiatowe turnieje piłki nożnej, koszykówki, piłki siatkowej, tenisa ziemnego i stołowego,
- Miejskie i Powiatowe spartakiady lekkoatletyczne,
- Czwartki lekkoatletyczne,
- Turnieje szóstek piłkarskich,
- Mistrzostwa Województwa Mazowieckiego w podnoszeniu ciężarów młodzików i młodzieżowców,
- Mistrzostwa Województwa Mazowieckiego w lekkoatletyce „Sprawni Razem”,
- Mistrzostwa Międzywojewódzkie młodzików w lekkoatletyce,
- Mistrzostwa Mazowieckiej Ligi juniorów i trampkarzy w piłce nożnej.

Instytucje zajmujące się upowszechnianiem sportu, turystyki i rekreacji w Mieście organizują ponadto miejskie, powiatowe i ogólnopolskie rajdy turystyczne oraz imprezy rekreacyjne, zgodnie z opracowanym przez Wydział Kultury, Sportu i Turystyki Rocznym Kalendarzem Imprez.

W Otwocku istnieje duże zapotrzebowanie na uprawianie sportu wyczynowego i masowego, a w chwili obecnej nie są one w pełni zaspokajane. Stadion OKS "Start" nie odpowiada w pełni potrzebom sportowców i zwykłych mieszkańców, wymaga modernizacji i rozbudowy. Widoczne są braki w infrastrukturze sportowej szkół (boiska i sale), istniejące sale gimnastyczne często wymagają doinwestowania.

Realizacja inwestycji na obecnym terenie OKS "Start" stworzy warunki dla rozwoju sportu wyczynowego, szkolenia, organizowania imprez krajowych i międzynarodowych oraz obozów kondycyjno-szkoleniowych, przyciągających do Otwocka wielu sportowców, szkoleniowców, sędziów i kibiców. Będzie to czynnikiem aktywizacji gospodarczej (nowe miejsca pracy, usługi hotelarskie, gastronomiczne, handel, usługi, komunikacja, lecznictwo).

Działania zmierzające do popularyzacji sportu w Otwocku i poprawie stanu obecnej infrastruktury sportowej, które mogą być realizowane przez różne podmioty, w maksymalnym stopniu wykorzystujące środki inne niż z budżetu Miasta to m.in.:

- Modernizacja i przebudowa urządzeń lekkoatletycznych - położenie nawierzchni tartanowej na obecnym stadionie OKS "Start",
- Termomodernizacja hali sportowej (obecnie OKS "Start"),
- Budowa hali sportowo-widowiskowej o wymiarach ok. 28 x 48 m,
- Przebudowa płyty piłkarskiej nr 2 OKS-u,
- Budowa boiska do piłki nożnej dla szóstek piłkarskich,
- Budowa krytego basenu,
- Budowa sztucznie mrożonego lodowiska,
- Modernizacja boiska piłkarskiego w Wólce Młudzkiej,

Plan Rozwoju Lokalnego Miasta Otwock

- Budowa małego stadionu dzielnicowego przy Zespole Ognisk Wychowawczych "Dziadka Lisieckiego",
- Budowa i modernizacja szkolnych obiektów sportowych:
 - Zespół boisk szkolnych przy szkołach nr 4 (ul. Szkolna), nr 8 (ul. Żeromskiego), nr 9 (ul. Świerkowa - Narutowicza), przy Zespole Szkół ekonomicznych i Gastronomicznych (ul. Konopnickiej),
 - sale gimnastyczne przy szkole nr 9 (Świerk) i ZSEiG (ul. Konopnickiej) – obecnie prowadzona jest rozbudowa ZSEiG,
 - budowa pełnowymiarowych sal gimnastycznych przy szkołach podstawowych i gimnazjach.
- Modernizacja i rozbudowa TKKF "Apollo" przy ul. Kopernika,
- budowa docelowo ok. 20 osiedlowych prostych urządzeń sportowych (place do gry w piłkę nożną, siatkową, koszykową, ślizgawki w okresie zimowym),
- Przystosowanie terenu byłego wysypiska śmieci przy ul. Warsztatowej dla potrzeb rekreacji,
- Przystosowanie zbocza góry Meran dla potrzeb narciarstwa i saneczkarstwa,
- Rozbudowa sieci ścieżek turystycznych.

2.7 Ochrona zdrowia

Otwock to silne, ponadlokalne centrum służby zdrowia i zdrowotno-uzdrowiskowe.

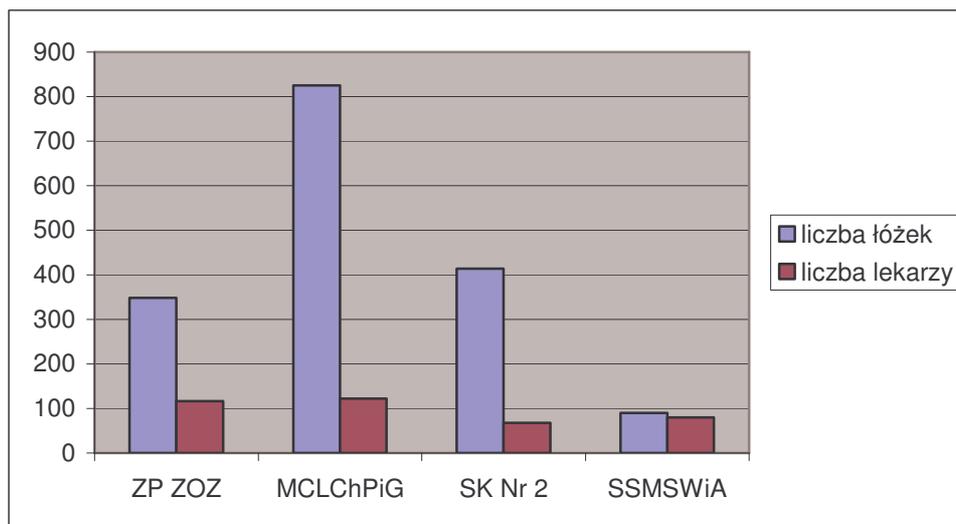
Na terenie Otwocka znajdują się następujące placówki medyczne, funkcjonujące w ramach lecznictwa zamkniętego:

- Zespół Publicznych Zakładów Opieki Zdrowotnej – ul. Batorego 44 (oddział dziecięcy, wewnętrzny, ginekologiczno-położniczy, chirurgiczny, intensywnej opieki medycznej, neurologiczny),
- Mazowieckie Centrum Leczenia Chorób Płuc i Gruźlicy – ul. Narutowicza 80 (oddział chirurgii klatki piersiowej, chorób płuc, chorób wewnętrznych, dla dzieci, poradnia przeciwgruźlicza),
- Szpital Kliniczny Nr 2 im. Prof. Adama Grucy – ul. Konarskiego 13,
- Szpital Specjalistyczny Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji – ul. Prusa 1/3.

Rysunek nr 6 przedstawia liczbę łóżek oraz lekarzy w wymienionych powyżej placówkach medycznych (wg stanu na koniec 2003 r.).

Plan Rozwoju Lokalnego Miasta Otwock

Rysunek nr 6.

Źródło: *Urząd Miasta Otwocka*

Dostęp do usług medycznych w Mieście zapewniają liczne przychodnie, poradnie i ośrodki zdrowia. Do przychodni publicznych zalicza się:

- Przychodnia Rejonowa, Armii Krajowej 3;
- Przychodnia Leczenia Uzależnień i Współzależnień, Mickiewicza 8;
- Poradnia Zdrowia Psychicznego;
- Przychodnia Specjalistyczna, Batorego 44.
- Przychodnie niepubliczne funkcjonujące na terenie Miasta to:
- NZOZ Przychodnia Medycyny Rodzinnej „Centrum”, Andriollego 36/38;
- NZOZ Centrum Medyczne „Nad Świdrem”, Kołłątaja 50;
- Rodzinne Centrum Zdrowia „Primo” Sp. z o.o., Grunwaldzka 13;
- Przychodnia Lekarsko-Stomatologiczna, Warszawska 39a.

Pomimo spadku znaczenia funkcji uzdrowiskowej Miasta, otwockie lecnictwo może się pochwalić wybitnymi osiągnięciami Szpitala Klinicznego Nr 2 im. Prof. Adama Grucy – w zakresie ortopedii. Szpital jest znany nie tylko w kraju, ale i poza jego granicami. Jednocześnie należy zaznaczyć, że służba zdrowia w Otwocku, podobnie jak w całym kraju, boryka się z problemem zbyt niskich, w stosunku do potrzeb, nakładów finansowych, co ma przełożenie na pogarszanie się jakości usług medycznych i zmniejszaniem dostępności do nich.

Rozwojowi funkcji usługowych Otwocka w zakresie leczenia sprzyjają rozwijane tutaj działalności produkcyjne związane z medycyną. W dawnych obiektach Instytutu Badań Jądrowych w Świerku prowadzona jest działalność produkcyjna, związana z wytwarzaniem nowoczesnej aparatury medycznej, radiofarmaceutyków oraz wykonywane są analizy lekarskie z użyciem izotopów. Być może w przyszłości teren dawnego Instytutu Badań Jądrowych przekształci się w nowoczesne centrum

medycyny nuklearnej, stanowiąc zaplecze naukowo-badawcze dla obiektów lecznictwa zlokalizowanych na obszarze Otwocka.

Na terenie Miasta znajduje się szereg atrakcyjnych nieruchomości i obiektów, które przy aktywnym udziale inwestorów prywatnych, mogłyby pełnić funkcje leczniczo-rehabilitacyjno-wypoczynkowe. Zwiększenie znaczenia tej funkcji Miasta to jedna z szans jego rozwoju.

2.8 Pomoc społeczna

Mieszkańcy Otwocka mają do dyspozycji szereg instytucji samorządowych i pozarządowych, w których mogą zostać objęci pomocą w trudnych sytuacjach życiowych. Są to m.in.:

- Caritas Diecezji Warszawsko Praskiej, prowadzący:
 - Centrum Interwencji Kryzysowej "Dom Otwartych Serc",
 - dwie świetlice socjoterapeutyczne,
- Dom Pomocy Społecznej "Wrzos",
- Dom Pomocy Społecznej dla Kombatantów,
- Dom Pomocy Społecznej dla osób z Upośledzeniem Umysłowym, Filia,
- Ośrodek Pomocy Społecznej,
- Pensjonat Socjalny "Nazaret" dla Bezdomnych Kobiet i Matek z Dziećmi,
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie,
- Towarzystwo Przyjaciół Dzieci,
- Zakład Leczniczo-Wychowawczy Zgromadzenia Sióstr św. Elżbiety,
- Zakład Opiekuńczo-Leczniczy dla Przewlekle Chorych Zgromadzenia Sióstr Orionistek

Centralną rolę w zakresie pomocy społecznej pełni Ośrodek Pomocy Społecznej w Otwocku, który w 2003 roku objął pomocą 1 828 osób (4,4% mieszkańców Miasta). Stanowi to wzrost w stosunku do roku poprzedniego o 0,1 pkt. proc. oraz wzrost o 0,9 pkt. proc. w porównaniu z rokiem 2001.

W poniższej tabeli przedstawiono liczbę rodzin i osób objętych pomocą społeczną w ramach funkcjonowania Ośrodka Pomocy Społecznej w Otwocku w latach 2001 – 2003, jak również wydatki przeznaczone na ten cel.

Plan Rozwoju Lokalnego Miasta Otwock

Tabela nr 13.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Otwocku	2001 rok			2002 rok			2003 rok		
	Liczba rodzin	Liczba osób	Wydatki w tys. zł	Liczba rodzin	Liczba osób	Wydatki w tys. zł	Liczba rodzin	Liczba osób	Wydatki w tys. zł
Zadania zlecone	621	1 361	1 589 975	713	1 623	1 728 374	604	1 542	1 597 970
Zadania własne	1 104	2 437	1 250 787	1 281	2 930	1 372 011	1 375	2 888	1 470 928
Ogółem obj. pomocą	1 360	3 046	2 840 762	1 569	3 599	3 154 385	1 608	3 671	3 068 898

Źródło: Urząd Miasta Otwocka

Tabela nr 14 przedstawia liczbę rodzin i osób korzystających z pomocy społecznej w ramach działalności Ośrodka Pomocy Społecznej w Otwocku w latach 2001- 2003 według powodów jej przyznania.

Tabela nr 14.

Powody przyznawania świadczeń	2001 rok		2002 rok		2003 rok	
	Liczba rodzin	Liczba osób	Liczba rodzin	Liczba osób	Liczba rodzin	Liczba osób
Ubóstwo	958	2165	1130	2552	1144	2637
Sieroctwo	1	2	2	4	0	0
Bezdomność	46	99	47	77	59	88
Potrzeba ochrony macierzyństwa	61	225	54	229	59	255
Bezrobocie	547	1322	653	1623	689	1707
Niepełnosprawność	584	973	665	1141	701	1259
Długotrwała choroba	364	735	460	904	488	949
Bezradność w sprawach opiek.-wych. i prowadzenia gosp. domowego – ogółem	295	1022	340	1177	318	1082
W tym: Rodziny niepełne	217	617	264	749	255	701
Rodziny wielodzietne	60	370	63	391	54	351
Alkoholizm	101	192	82	158	98	164

Plan Rozwoju Lokalnego Miasta Otwock

Powody przyznawania świadczeń	2001 rok		2002 rok		2003 rok	
	Liczba rodzin	Liczba osób	Liczba rodzin	Liczba osób	Liczba rodzin	Liczba osób
Narkomania	1	1	1	1	3	5
Trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	30	46	36	52	41	48
Kłęska żywiołowa lub ekologiczna	0	0	0	0	0	0
RAZEM	2 988	6 782	3 470	7 918	3 600	8 194

Źródło: Urząd Miasta Otwocka

Można zauważyć, że w ciągu ostatnich trzech lat, najczęstszą przyczyną przyznawania świadczeń było ubóstwo – około 32%, a w dalszej kolejności: bezrobocie (około 20%), niepełnosprawność (około 15%) i bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego (około 14%).

Największy wzrost liczby osób objętych pomocą społeczną w latach 2001 - 2003 odnotowano w sferze „ubóstwo” (+472 osoby), „bezrobocie” (+385 osób) oraz „niepełnosprawność” (+286 osób).

Największy spadek liczby osób objętych pomocą społeczną nastąpił w kategorii „alkoholizm” (-28 osób) oraz „bezdomność” (-11 osób).

Znaczna część rodzin została objęta pomocą więcej niż z jednego powodu. Świadczy o tym liczba osób w rodzinach wg wszystkich przypadków przyznawania pomocy, która w 2003 r. wyniosła 8 194.

Przedstawione dane pozwalają wnioskować, że w ciągu najbliższych lat nastąpi dalszy, systematyczny wzrost liczby osób, szukających pomocy w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej z powodu ubóstwa. Jednocześnie brak jest danych sugerujących możliwość wydatnego zmniejszenia się liczby osób bezrobotnych korzystających z pomocy społecznej. Obserwowane przyrosty będą jednak znacznie mniejsze od tych, które odnotowano w 2002 r.

Zestawienie wg liczby osób ogółem, którym przyznano pomoc społeczną przedstawia się w sposób następujący.

Tabela nr 15.

OPS Otwock	2001	2002	2003
Liczba osób	1 481	1 779	1 828

Źródło: Urząd Miasta Otwocka

Jak wynika z powyższych danych na terenie Otwocka z roku na rok zwiększa się liczba osób otrzymujących pomoc społeczną. Brak jest przesłanek pozwalających przewidywać zmianę tej tendencji.

2.9 Bezpieczeństwo publiczne

Na terenie Otwocka funkcjonuje Komenda Powiatowa Policji. Poniższa tabela przedstawia zestawienia liczby przestępstw stwierdzonych, z wyszczególnieniem na przestępstwa przeciwko życiu i zdrowiu oraz przeciwko mieniu w latach 2001-2003.

Tabela nr 16.

Jednostka	Przestępstwa stwierdzone		
	2001	2002	2003
Komenda Powiatowa Policji w Otwocku	2255	2422	2229
Przestępstwa przeciwko życiu i zdrowiu	237	267	207
Przestępstwa przeciwko mieniu	1529	1429	1181

Źródło: Urząd Miasta Otwocka

W roku 2003 obserwuje się nieznaczny spadek liczby przestępstw. W okresie analizy największy spadek dotyczy liczby przestępstw przeciwko mieniu (o 22,6%), w mniejszym stopniu przeciwko życiu i zdrowiu oraz przestępstw ogółem (odpowiednio o 12,7% i 1,2%).

Współczynnik wykrywalności z roku na rok jest coraz wyższy:

- rok 2001 - 39,3%
- rok 2002 - 45,2%
- rok 2003 - 49,7%.

Jest to powód do zadowolenia, tym bardziej, że udało się zatrzymać negatywną tendencję z lat 90-ych, gdy w latach 1995 - 1997 wskaźnik spadł o 14 p.p. W województwie mazowieckim wskaźnik wykrywalności w 2002 r. wynosił 42,3%, więc był o 3 p.p. niższy niż w Otwocku.

2.10 Ochrona przeciwpożarowa

W Otwocku z roku na rok wzrasta liczba pożarów i tak np. w roku 2001 zanotowano ich 477, w 2002 - 831, a 2003 aż 977. Poniżej zestawiono dane dotyczące zagrożenia pożarowego w Otwocku.

Tabela nr 17.

Rok	Pożary	Miejscowe zagrożenia	Alarmy fałszywe	Razem
2001	477	291	70	838
2002	831	447	74	1352
2003	977	301	56	1334

Źródło: Urząd Miasta Otwocka

Otwock jest siedzibą Komendy Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej, dwóch Jednostek Ratowniczo-Gaśniczych (jedna z nich pełni również funkcję Powiatowego Stanowiska Kierowania), w Jabłonnej i Wólce Młudzkiej natomiast działają jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej. Otwockie lasy to w większości suche bory sosnowe, na znacznym obszarze Miasta występuje wiele zabudowy drewnianej, tak więc, szczególnie w okresie letnich upałów, zagrożenie pożarowe jest poważne. Na terenie Otwocka nie występuje natomiast podwyższone zagrożenie powodziowe.

2.11 Podmioty gospodarcze

Otwock nie posiada dużych zakładów przemysłowych, natomiast dobrze rozwinął się sektor rzemiosła, drobnej wytwórczości oraz handlu i usług.

Specyficzne położenie Otwocka - bliskość położenia aglomeracji warszawskiej w istotny sposób wpłynęły na jego dotychczasowe tradycje rozwojowe, związane w dużym stopniu ze świadczeniem usług na rzecz stolicy. Mikroklimat, brak surowców przemysłowych oraz ustalenia planu zagospodarowania przestrzennego - w znacznym stopniu chroniące obszary leśne i zakazujące lokalizacji nowych zakładów produkcyjnych - spowodowały, że Otwock nie ma rozwiniętego przemysłu. Szeroko natomiast rozwinęło się rzemiosło i drobna wytwórczość.

Dokonująca się od 1989 r. reforma gospodarki kraju, wprowadzająca zasady i mechanizmy rynkowe, wyzwoliła aktywność gospodarczą miejscowej społeczności. W jej wyniku nastąpił szybki rozwój takich działów gospodarki jak: handel, pośrednictwo finansowe, obsługa nieruchomości i firm oraz innych usług. Dokonujące się w kraju przeobrażenia społeczno - gospodarcze wpłynęły również na zmiany w strukturze gospodarki Otwocka w latach dziewięćdziesiątych.

Liczba podmiotów gospodarczych działających na dzień 22.06.2004 roku wynosi 4807, wśród których dominują przedsiębiorstwa handlowe i usługowe. Dużą grupę stanowią instytucje administracyjne, oświatowe oraz służby zdrowia. Poniższa tabela

Plan Rozwoju Lokalnego Miasta Otwock

zawiera dane dotyczące liczby podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w Otwocku.

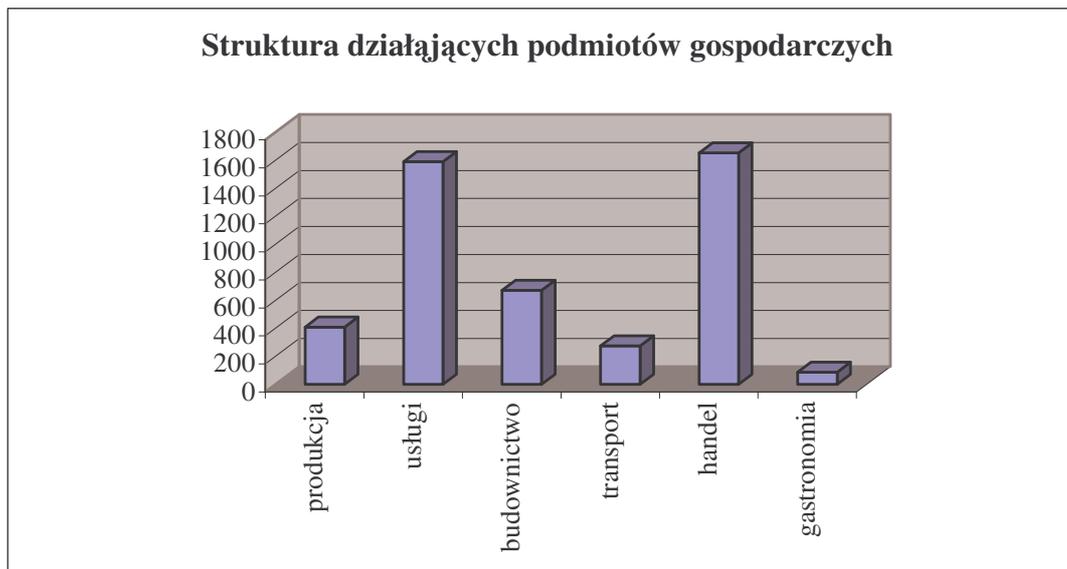
Tabela nr 18.

Branża	Liczba przedsiębiorstw
Produkcja	409
Usługi	1 590
Budownictwo	672
Transport	275
Handel	1 652
Gastronomia	87
Pozostałe	122
RAZEM	4 807

Źródło: Urząd Miasta Otwocka

Prezentację graficzną danych w tabeli stanowi poniższy rysunek.

Rysunek nr 7.

Źródło: Urząd Miasta Otwocka

Wahania koniunktury, stosunkowo wysokie bezrobocie oraz łatwość podejmowania działalności gospodarczej to czynniki sprzyjające znacznej fluktuacji liczby podmiotów zarejestrowanych w systemie REGON.

Z punktu widzenia rozwoju gospodarczego Miasta istotny jest jednak fakt, że w ostatnich latach więcej nowych przedsiębiorców rejestrowało działalność, niż ją kończyło. W 2001 roku przybyło ich 222, w roku 2002 - 70, a w 2003 - ubyło 5.

Kierunek zmian w gospodarce Otwocka, a także szerzej: Polski, daje się zaobserwować, analizując zmianę liczby podmiotów w poszczególnych sekcjach. Coraz mniej jest firm produkcyjnych, budowlanych i eksportowo-importowych, a coraz więcej usługowych i gastronomicznych. Transport i handel rozwijały się dynamicznie do

Plan Rozwoju Lokalnego Miasta Otwock

2003 r., kiedy to nastąpiło zahamowanie wzrostu, a nawet zmniejszenie liczby podmiotów. Szczegółowe dane prezentuje poniższa tabela.

Tabela nr 19.

Nazwa działalności		2001	2002	2003
Produkcja				
	wpisanych ogółem	84	24	20
	wykreślonych	100	33	24
	zmienionych	48	59	43
Usługi				
	wpisanych ogółem	406	205	147
	wykreślonych	204	97	132
	zmienionych	153	184	173
Budownictwo				
	wpisanych ogółem	83	35	29
	wykreślonych	101	48	37
	zmienionych	44	77	51
Transport				
	wpisanych ogółem	114	18	25
	wykreślonych	39	15	28
	zmienionych	24	20	31
Handel				
	wpisanych ogółem	323	129	121
	wykreślonych	315	147	124
	zmienionych	224	184	211
Gastronomia				
	wpisanych ogółem	15	11	16
	wykreślonych	14	7	8
	zmienionych	13	15	19
Surowce wtórne i opak. szklane				
	wpisanych ogółem	0	0	4
	wykreślonych	0	1	0
	zmienionych	2	0	0
Prod-hand-usługi, export-import				
	wpisanych ogółem	0	0	0
	wykreślonych	15	2	3
	zmienionych	3	1	0
Produkcja-handel-usługi				
	wpisanych ogółem	0	0	0
	wykreślonych	6	4	1
	zmienionych	2	0	0
Export-import				
	wpisanych ogółem	18	4	5
	wykreślonych	23	2	14
	zmienionych	18	15	9
Handel-usługi				
	wpisanych ogółem	0	0	0
	wykreślonych	4	0	1
	zmienionych	2	2	0
OGÓŁEM				
	wpisanych ogółem	1043	426	367
	wykreślonych	821	356	372
	zmienionych	533	557	537

Źródło: Urząd Miasta Otwocka

Zestawienie statystyczne za okres od dnia 01.01.2001 do dnia 31.12.2003, uwzględniające zmiany liczby podmiotów gospodarczych wg sekcji, zostało

Plan Rozwoju Lokalnego Miasta Otwock

przedstawione w poniższej tabeli. Pozwala ono wyeliminować krótkookresowe zmiany i daje bardziej syntetyczny wgląd na zachodzące w ostatnich trzech latach zmiany.

Tabela nr 20.

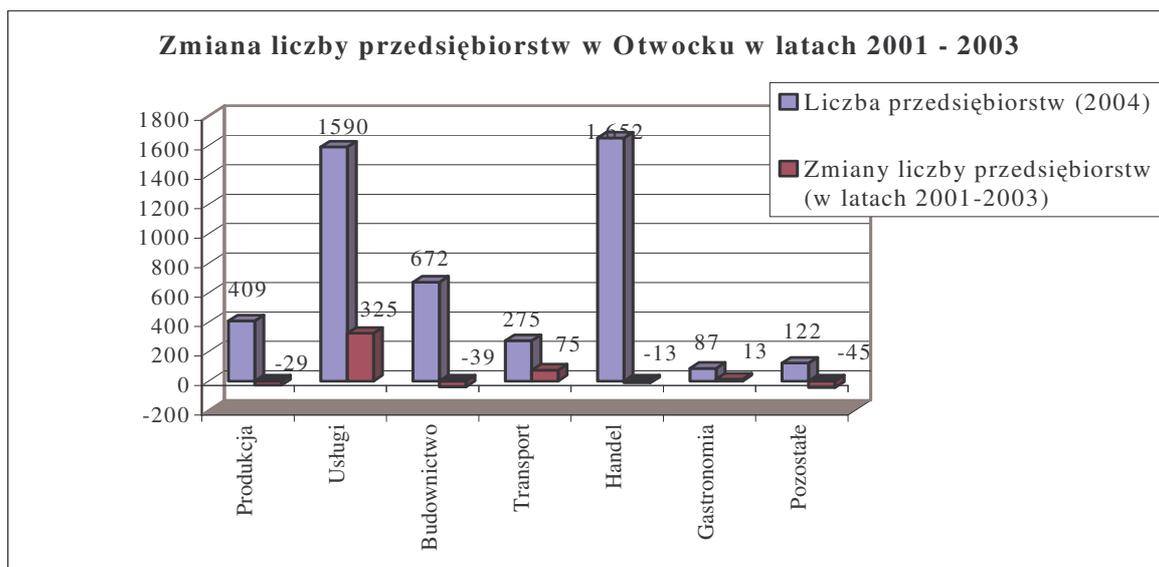
Nazwa działalności gospodarczej	Wpisanych ogółem	Wykreślonych	Zmienionych	Wpisane-wykreślone (2001 - 2003)
Produkcja	128	157	150	-29
Usługi	758	433	510	325
Budownictwo	147	186	172	-39
Transport	157	82	75	75
Handel	573	586	619	-13
Gastronomia	42	29	47	13
Surowce wtórne i opak. szklane	4	1	2	3
Prod-hand-usługi, export-import	0	20	4	-20
Produkcja-handel-usługi	0	11	2	-11
Export-import	27	39	42	-12
Handel-usługi	0	5	4	-5

Źródło: Urząd Miasta Otwocka

Wzrost liczby firm usługowych i transportowych, przy jednoczesnym zmniejszeniu przemysłowych jest zbieżne z ogólną tendencją w modernizowanej gospodarce narodowej. Można zakładać, że choć w mniejszej sile, tendencja ta będzie nadal widoczna.

Niepokojący jest upadek wielu firm budowlanych, ze względu na bardzo inwestycyjny charakter tej branży gospodarki oraz wciąż nie w pełni zaspokojone potrzeby mieszkaniowe wielu Otwozczan. Nie wolno jednak zapominać o regresie w całej branży, który przypadł właśnie na lata analizy i zaczął ustępować w końcu 2003 r. Właśnie w tym roku spadek liczby podmiotów był najniższy i można liczyć na szybki wzrost koniunktury w tej branży. Prezentację graficzną omówionych zjawisk przedstawia poniższy rysunek.

Rysunek nr 8.

Źródło: Urząd Miasta Otwocka, opracowanie własne

Podjęmowane są próby wykreowania terenów dawnego Instytutu Badań Jądrowych w Świerku jako innowacyjnego w skali kraju centrum medycyny nuklearnej oraz wytwarzania nowoczesnej aparatury medycznej (parku technologicznego). Obecnie na terenie Świerku funkcjonują trzy podstawowe podmioty wydzielone z dawnego IBJ tj.:

- Instytut Energii Atomowej,
- Instytut Problemów Jądrowych,
- Ośrodek Badawczo-Rozwojowy Izotopów „Polatom”.

Obecnie na terenie kompleksu Świerk zatrudnionych jest około 1500 osób (w czasach świetności IBJ pracowało tutaj ponad 3000 osób). Wykorzystanie potencjału tego miejsca to jedno z podstawowych wyzwań stojących przed władzami Otwocka, mających związek z perspektywami Otwocka jako centrum leczniczo-sanatoryjnego i szerzej: nowoczesnymi technologiami. W ciągu lat działania IBJ w Świerku wykształcono zespoły wybitnych specjalistów, zgromadzono unikatowe aparatury i urządzenia, które również w warunkach zmienionej rzeczywistości gospodarczej są atutem Otwocka.

2.12 Zaplecze biznesu

W Otwocku funkcjonuje Cech Rzemiosł Różnych i Przedsiębiorczości, który liczy ok. 300 członków. Cech reprezentuje interesy rzemiosła wobec organów władzy państwowej i samorządowej oraz dba o dobre imię rzemiosła wobec odbiorców jego działalności. W Biurze Cechu można uzyskać pomoc w następującym zakresie:

- poradnictwo podatkowe i pomoc w sporządzaniu deklaracji podatkowych,

Plan Rozwoju Lokalnego Miasta Otwock

- wszelkie informacje niezbędne do prawidłowego funkcjonowania zakładu,
- informacje odnośnie mistrzów szkolących w zawodzie, wolnych miejsc w zakładach, zawieranie umów na szkolenie uczniów i refundacje kosztów szkolenia,
- porady w zakresie bhp.

Cech Rzemiosł Różnych i Przedsiębiorczości w Otwocku jest członkiem Mazowieckiej Izby Rzemiosła i Przedsiębiorczości oraz Związku Rzemiosła Polskiego.

Brak jest natomiast organizacji skupiającej lokalnych przedsiębiorców, przez co mają oni utrudniony sposób artykułowania swoich potrzeb, zgłaszania władzom Miasta postulatów. Mimo działania na Mazowszu Mazowieckiego Funduszu Poręczeń Kredytowych na terenie Otwocka nie ma on swojego okienka.

Na terenie Miasta prowadzą działalność następujące banki:

- Bank Pekao S. A., Oddział I,
- Bank PKO BP S.A., Oddział Otwock,
- Bank Przemysłowo-Handlowy PBK S.A., Filia,
- Bank Spółdzielczy,
- Bank Zachodni WBK S.A., Oddział
- Kredyt Bank S.A., VIII Oddział Warszawa (Filia nr 3 i nr 6).

W planie budżetu na rok 2003 Wydział Promocji i Rozwoju Miasta przewidział kwotę 11 000 zł na utworzenie Otwockiego Centrum Przedsiębiorczości. Z uwagi na przedłużające się rozmowy z samorządem powiatu i województwa, środki nie zostały wydatkowane na ten cel. Wydział nawiązał kontakt z Radomskim Inkubatorem Przedsiębiorczości, którego prezes Wojciech Jagielski zadeklarował pomoc przy tworzeniu inkubatora w Otwocku. Prezydent Miasta otrzymał z wydziału materiał dotyczący powołania Otwockiego Centrum Przedsiębiorczości. Koncepcja oczekuje na uwagi dotyczące wdrożenia.

W związku z planem utworzenia Otwockiego Centrum Przedsiębiorczości, przy Starostwie Powiatowym w Otwocku powołany został zespół ds. rozwoju przedsiębiorczości, który od kilku miesięcy nie wykazuje jednak aktywności.

Przedsiębiorcy z Otwocka mają również możliwość swobodnego korzystania z zaplecza biznesu dostępnego w nieodległym, a głównym centrum biznesu polskiego - Warszawie.

Są plany utworzenia w bliżej nieokreślonej przyszłości parku technologicznego na terenie byłego Instytutu Badań Jądrowych.

2.13 Rolnictwo

Największą część terenu Miasta stanowią "pozostałe grunty", czyli głównie obszary zurbanizowane, przekształcone w wyniku osadnictwa (41,0%) oraz lasy (43,4%). Użytki rolne to w większości grunty orne.

Na terenie Miasta jest 781 gospodarstw rolnych. Są to gospodarstwa przeważnie drobne – ich średnia powierzchnia wynosi około 1,84 ha, przy średniej dla dawnego województwa warszawskiego – 5,9 ha. Według danych szacunkowych na dzień dzisiejszy, ok. 40% użytków rolnych jest odłogowanych ze względu na niską klasę ziem uprawnych. Poniższa tabela przedstawia strukturę użytkowania gruntów w Otwocku, wg stanu na koniec 2002 r.

Tabela nr 21.

Powierzchnia ogółem (ha)	Użytki rolne	Grunty orne	Sady	Łąki	Pastwiska	Lasy i grunty leśne	Pozostałe grunty
4733	896	743	7	127	18	1896	1941

Źródło: Rocznik Statystyczny Województwa Mazowieckiego 2003

W strukturze gospodarstw rolnych dominują te najmniejsze, o powierzchni do 1 ha, które w większości są de facto podmiejskimi działkami i nie odgrywają znaczenia gospodarczego. Gospodarstw o powierzchni powyżej 5 ha zarejestrowano tylko 9. Strukturę indywidualnych gospodarstw rolnych na terenie Otwocka w dniu 31.12.2003 przedstawia poniższa tabela.

Tabela nr 22.

Otwock	Indywidualne gospodarstwa rolne					
	Ogółem	W tym w grupach obszarowych użytków rolnych w ha				
		do 1	1-5	5-10	10-15	pow. 15
	781	404	368	9	-	-

Źródło: Urząd Miasta Otwocka

O marginalnym znaczeniu działalności rolniczej na terenie Miasta świadczą dane zawarte w poniższej tabeli, prezentującej podział gospodarstw według typu produkcji, wg stanu na 31.12.2003.

Tabela nr 23.

Wyszczególnienie	Liczba gospodarstw	Powierzchnia w ha	
		ogólna	w tym użytków rolnych
Ogółem	781	1092,86	888,57
Gosp. prowadzące działalność rolniczą	112	196,52	148,60
Gosp. prowadzące działalność pozarolniczą	84	94,53	79,18
Gosp. prowadzące działalność rolniczą i pozarolniczą	21	51,60	40,86
Gosp. nieprowadzące działalności rolniczej i pozarolniczej	564	750,21	619,93

Źródło: Urząd Miasta Otwocka

72% ogólnej liczby podmiotów, o powierzchni stanowiącej 68,6% ich całkowitej powierzchni, a powierzchni użytków rolnych - 69,8%, stanowią gospodarstwa nie prowadzące działalności rolniczej ani pozarolniczej.

2.14 Turystyka

Otwock jest miejscem atrakcyjnym turystycznie z racji swojego położenia na terenie Mazowieckiego Parku Krajobrazowego oraz ze względu na licznie występujące na jego obszarze zabytki kultury.

Tutaj zbiegają się główne szlaki turystyczne na południowy wschód od Warszawy. Położenie u ujścia Świdra do Wisły, dogodne połączenia z Warszawą i innymi większymi ośrodkami miejskimi w regionie predestynują Otwock do pełnienia funkcji ośrodka turystycznego ściśle związanego z ościennymi gminami, stanowiącego dogodny punkt dla uprawiania turystyki i wypoczynku jednodniowego i wielodniowego.

Przyciągające uwagę zabytki kultury materialnej znajdują się w samym Otwocku i jego okolicach. Najcenniejszym zabytkiem w okolicy jest wspianiały, barokowy zespół pałacowo-parkowy Bielińskich w Otwocku Wielkim, udostępniony do zwiedzania w 2004 r.

Z obiektów dwudziestowiecznych na największą uwagę zasługują znajdujące się w Otwocku budynki magistratu z okresu międzywojennego przy ul Armii Krajowej 5 i dawnego kasyna przy ul. Filipowicza (obecnie liceum ogólnokształcące). Zwraca uwagę kościół p.w. św. Wincentego a'Paulo, budynek dworca kolejowego oraz budynki Obserwatorium Geofizycznego PAN (dawne Obserwatorium Magnetyzmu Ziemskiego).

Dużą grupę zabytków stanowi architektura drewniana, której stosunkowo sporo zachowało się w Otwocku i na całej tzw. "Linii Otwockiej". Są to drewniane wille wznoszone od końca XIX w. do lat 30-tych XX w. w tzw. stylu otwockim (zwanym również stylem nadświdrzańskim lub „świdermajerem”). Charakteryzują się one wielką różnorodnością detali drewnianych, zdobień, ganków, werand, tarasów itp.

Plan Rozwoju Lokalnego Miasta Otwock

Prekursorem tego budownictwa był Michał Elwiro Andriolli mieszkający w latach 80-tych dziewiętnastego stulecia nad Świdrem. Bardzo dużo tych budynków znajduje się przy ul. Żeromskiego, Mickiewicza, Zacisznej i Wierzbowej w Otwocku. Największym otwockim drewniakiem jest dawny pensjonat Abrama Gurewicza, wznoszący się przy ul. Armii Krajowej 8. Jednocześnie należy on do największych budynków drewnianych w Europie.

Obecnie pozostało ogółem około tysiąca tych domów, w tym znaczna ich część na terenie Otwocka i często grozi im zawalenie. Dotyczy to nawet 177 budynków, które znalazły się pod opieką konserwatora. 22 z nich, w tym sanatorium Gurewicza, wpisane są do rejestru zabytków. Ocalenie wszystkich niszczących od lat drewnianych budynków, z których wiele jest bliskich śmierci technicznej, to przedsięwzięcie bardzo kosztownym. Wille budowano zwykle bez fundamentów, wprost na wydmach. Koszty renowacji jednego budynku zgodnie z wytycznymi konserwatorskimi może sięgać 300 tys. zł. Dlatego planuje się opracowanie planu ratowanie tylko tych najcenniejszych obiektów.

Do połowy XX w. Otwock był największym nizinym ośrodkiem lecznictwa gruźlicy i chorób płuc. Działało tutaj wiele pensjonatów, lecznic, szpitali i sanatoriów, z których do dzisiaj przetrwało niewiele. Mimo to warto zwiedzić wzniesione przed II wojną światową dawne sanatorium Miasta Stołecznego Warszawy przy ul. Reymonta, czy dawne Sanatorium Wojskowe przy ul. Borowej. Z bogatą historią Otwocka można się zapoznać odwiedzając Muzeum Ziemi Otwockiej przy ul. Narutowicza.

W okolicach Otwocka zachowało się sporo pamiątek po kulturze żydowskiej, z których na szczególną uwagę zasługują dwa cmentarze położone na terenie gminy Karczew. Pozostają one zaniedbane, ale stanowią podstawę do przyciągnięcia zainteresowanych śladami ich bytności w okolicach Warszawy oraz historią Otwocka. Przed drugą wojną światową Żydzi stanowili 75% jego mieszkańców, tu w latach 1940 - 1942 funkcjonowało getto, które liczyło 12-15 tys. osób. Niemal wszyscy spośród nich zginęli: z chorób i głodu, rozstrzelani lub w obozie zagłady w Treblince.

W Otwocku oraz jego okolicach zachowały się murowane budynki dworców kolejki wąskotorowej Karczew – Jabłonna funkcjonującej na terenie powiatu otwockiego w latach 1914-63.

Wśród walorów turystycznych Otwocka i jego okolic, ściśle związanych z funkcją rekreacyjno-wypoczynkową, na uwagę zasługuje rzeka Świder, nad którą co roku odpoczywają mieszkańcy Otwocka, powiatu i pobliskiej Warszawy. Niestety brak wystarczającej infrastruktury turystycznej oraz zły stan czystości tej rzeki, są czynnikami utrudniającymi pełne wykorzystanie wszystkich jej walorów.

Lasy otwockie to również "zagłębnie grzybowe" jesienią oraz wyśmienite tereny do uprawiania turystyki rowerowej oraz narciarstwa biegowego. Brak niestety

Plan Rozwoju Lokalnego Miasta Otwock

wyznaczonych, a jednocześnie wypromowanych szlaków sprzyjających rozwijaniu tych coraz popularniejszych dyscyplin.

Wokół Otwocka znajduje się wiele atrakcji przyrodniczych, historycznych, krajoznawczych, architektonicznych. Pałace i dwory znajdują się w Wiązownie, Gliniance, Kołbieli, Sufczyni, Celestynowie, Sobiekursku, Dobrzyńcu i Sobieniach Szlacheckich. Liczne są zabytkowe kościoły: w Karczewie (barokowy), Gliniance (drewniany z XVIII w.), Kołbieli (neogotycki) i Osiecku (neogotycki), Wiązownie (klasycystyczny).

Na północ i południe od miasta rozciągają się lasy wchodzące w skład Mazowieckiego Parku Krajobrazowego. Cennymi przyrodniczo i chętnie odwiedzanymi przez ornitologów z całej Europy są tereny dawnego Bagna Całowanie i łąki nadwiślańskie w rejonie Glinek. Ciekawe krajobrazowo i przyrodniczo są doliny rzek Wisły, Świdra i Mieni. Około 20 km jest z Otwocka do Góry Kalwarii - dawnego centrum pielgrzymkowe na Mazowszu oraz Czerska - znanego z gotyckiego zamku książąt mazowieckich, najstarszego zabytku w okolicach Otwocka.

Otwocki węzeł szlaków turystycznych PTTK składa się z wyznakowanych 17 szlaków o łącznej długości 333,5 km, z czego bezpośrednio przez teren Otwocka przebiega 7 szlaków (tj. 41,2% ogółu) o łącznej długości ok. 51 km (tj. 15,3 % ogółu). Szlaki te w całości bądź w części przebiegają przez teren Miasta. Sieć turystycznych szlaków pieszych jest w tej chwili w okolicach Otwocka bardzo gęsta. Częściowo można je wykorzystywać dla turystyki rowerowej jak i dla uprawiania narciarstwa biegowego w zimie. Brak natomiast szlaku tematycznego poświęconego pamięci Żydów otwockich i karczewskich oraz szlaku fortecznego przedmościa warszawskiego. Pożądane jest także utworzenie spójnej sieci szlaków rowerowych. Kompleksowy projekt takiej sieci został już opracowany w 2003 r., rozpoczęto już znakowanie szlaków i będzie to trwało do końca 2005 r.

Atrakcje turystyczne Otwocka wiążą się ściśle z funkcjonowaniem Mazowieckiego Parku Krajobrazowego, który chroni najcenniejsze przyrodniczo tereny wchodzące w skład powiatu otwockiego (częściowo też w okolicach Warszawy). Tylko część Parku leży na terenie Otwocka, ale wiele jego atrakcji leży na terenie Miasta lub w jego pobliżu i są łatwo dostępne z terenu Otwocka.

Park został utworzony na przełomie 1986 i 1987 r. i obejmuje ponad 23 tysiące hektarów. Celem ochrony tych terenów jest zachowanie pozostałości pasma lesistego, ciągnącego się równolegle do doliny Wisły po jej wschodniej stronie, nazywanych Borami Nadwiślańskimi. Znajdujące się tutaj kompleksy leśne (Lasy Wawerskie, Lasy Otwockie, Lasy Celestynowskie) są pozostałością rozległej niegdyś Puszczy Osieckiej i rozległego niegdyś Bagna. Otwock jest położony w centralnej części Mazowieckiego Parku Krajobrazowego, w związku z czym duża część związanych z nim atrakcji

Plan Rozwoju Lokalnego Miasta Otwock

turystycznych znajduje się na terenie Miasta, a pozostałe miejsca godne zwiedzenia znajdują się w niewielkiej od niego odległości i mogą być celem krótkich wycieczek.

Powierzchnia Parku ukształtowana została przez lodowiec i działalność wód powierzchniowych, w tym przez wody Prawisły. Na bogactwo form krajobrazowych składają się tu łańcuchy wydmy, których względna wysokość dochodzi nawet do 20 m. Zagłębienia śródwydmowe, często zabagnione, przełomowe odcinki rzek Świdra i Mieni oraz liczne dolinki strumieni zasilają Bagno Całowanie. Rozległe, ciągnące się od rezerwatu "Na Torfach" aż do Pogorzeli Osieckiej i Sobienek, częściowo zamienione na łąki i pastwiska, bagno dopełnia obrazu charakterystycznego dla dawnego, południowo-wschodniego Mazowsza. Terenom Parku dodaje uroku również duża liczba małych torfowych jeziorok rozesłanych po całym omawianym terenie, a będących charakterystycznym elementem tzw. "leśnego Mazowsza".

Około 70% powierzchni Parku zajmują lasy, w większości iglaste. Można tutaj spotkać prawie wszystkie typy borów, od boru mieszanego, poprzez bór wilgotny i świeży, aż do boru suchego. Najciekawsze są bory bagienne z parasolowatą karłowatą sosną, porastające zatorfione, śródwydmowe obniżenia.

Z ciekawszych roślin można tutaj spotkać m.in. bagno zwyczajne, żurawinę błotną, rosziczkę okrągłolistną i modrzewnicę. Na wilgotnych łąkach pozostałych po terenach bagiennych, porośniętych trawami i turzycami, spotyka się obfitość charakterystycznych dla tego terenu ziół jak np. krwawnica, babka lancetowata, skrzypy. Znajduje się tutaj również unikatowe na Mazowszu stanowisko brzozy niskiej, krzewu będącego reliktem epoki polodowcowej, a osiagającego ok. 1 m wysokości.

Tereny te są również ostoją wielu gatunków ptaków, np. zaobserwować tu można żurawie, rycyki, srokosze, dziwonie, dudki, wilgi, myszołowy, bekasy, pokląskwy i wiele innych. Teren Bagna spełnia wszelkie kryteria do nadania mu statusu ostoi ptaków o randze co najmniej krajowej. Występują tu takie gatunki zagrożone jak derkacz i błotniak łąkowy. Do cenniejszych gatunków, znajdujących swą ostoję w okolicach Otwocka należą łoś, kuna leśna, wydra borsuk, łabędź niemy, bocian czarny, żuraw, kruk, dudek, zimorodek, żmija zygzakowata.

Najcenniejsze przyrodniczo tereny zostały objęte ściślejszą ochroną w formie rezerwatów przyrody (głównie torfowiskowych). Są to rezerваты:

- "Las im. Króla Jana III Sobieskiego" - ochrona pozostałości lasów grądowych,
- "Celestynowski Grąd" - ochrona fragmentu lasu grądowego,
- "Bocianowskie Bagno" - ochrona zróżnicowanych leśnych zbiorowisk borowych porastających wydmy i obniżenia międzywydmowe i towarzyszące im mszary bagienne,
- "Pogorzelski Mszar"- ochrona torfowisk wysokich i przejściowych,
- "Czarci Dół" - ochrona torfowisk wysokich i przejściowych,

Plan Rozwoju Lokalnego Miasta Otwock

- "Szerokie Bagno" - ochrona torfowisk wysokich i przejściowych,
- "Żurawinowe Bagno" - ochrona torfowisk wysokich i przejściowych,
- "Na Torfach" - ochrona największego w Parku jeziora torfowego wraz z otaczającym go lasem, będącym ostoją wielu gatunków.
- "Świder" - ochrona najciekawszych krajobrazowo i przyrodniczo odcinków rzek Mieni i Świdra, posiadającego w wielu miejscach charakter rzeki górskiej. Oprócz walorów przyrodniczych rzeka Świder jest bardzo popularnym miejscem odpoczynku wakacyjnego w rejonie Otwocka. Może być szczególnie polecana rodzicom z małymi dziećmi, które bezpiecznie mogą się kąpać w płytkiej rzece.
- "Wyspy Świdarskie" - ochrona wysp na Wiśle, będących miejscem lęgowym i ostoją wielu gatunków ptaków.

Najwięcej informacji o przyrodzie Otwocka, jego okolic i Mazowieckiego Parku Krajobrazowego można znaleźć odwiedzając Muzeum i Bazę Edukacji Ekologicznej „Na Torfach”.

W 2002 r. Otwock dysponował 6 obiektami noclegowymi (dane GUS), wszystkie całoroczne, z łącznie 310 miejscami noclegowymi. Jest to więcej niż np. w Mińsku Mazowieckim czy Piasecznie, ale i tak teren Miasta i okolic nie należy do często odwiedzanych przez turystów. W 2002 r. w powiecie otwockim zarejestrowano 19 740 korzystających z noclegów, znacznie mniej niż w powiecie legionowskim (61 005), pruszkowskim (34 395), czy piaseczyńskim (31 714).

Większość turystów odwiedzających teren dawnego województwa warszawskiego przyciąga właśnie stolica. Natomiast Otwock powinien szukać swojej szansy w większym stopniu w turystyce sanatoryjnej i uzdrowiskowej, a także przygotowując atrakcyjne tereny leśne do uprawiania narciarstwa biegowego i urządzania wycieczek rowerowych.

Otwock ma predyspozycje by stać się średniej wielkości ośrodkiem turystycznym generującym głównie ruch sobotnio-niedzielny z Warszawy, jak i turystów przyjeżdżających do Warszawy. W tym celu trzeba przede wszystkim zadbać o odpowiednią promocję miasta, zapewnienie usług okołoturystycznych takich jak noclegi, wyżywienie – na różnym poziomie cenowym i w różnym standardzie. Istnieje potrzeba zapewnienia różnych atrakcji (brak jest niewielkich kawiarni, piwiarni itp. na odpowiednim poziomie). Brak również jednolitego systemu informacji miejskiej (kiepskie oznakowanie ulic w tablice z ich nazwami, całkowity brak tablic informacyjnych o miejskich zabytkach i miejscach godnych uwagi, brak jednolitego systemu oznakowania posesji) oraz miejskiego centrum informacji turystycznej.

Z punktu widzenia perspektyw rozwoju turystyki negatywnie należy ocenić fakt braku w Otwocku zagospodarowanych kąpielisk, kempingów, wypożyczalni sprzętu

Plan Rozwoju Lokalnego Miasta Otwock

turystycznego i sportowego. Miasto wciąż jest kojarzone z jego sławnymi przed laty walorami przyrodniczymi, jednak od wielu lat można mówić o regresie i wyraźnym spadku zainteresowania turystów Otwockiem. Do barier można zaliczyć braki w zakresie infrastruktury turystycznej i sportowej, regularnie obowiązujący zakaz kąpieli w Świdrze, brak rozreklamowanych atrakcji. Nie bez znaczenia jest również zmiana stylu życia Polaków w wyniku przemian ustrojowych i społecznych zapoczątkowanych w 1989 r.: otwarcie granic (możliwość spędzania wakacji na całym świecie), budowa wielu pływalni i akwa-parków, moda na spędzanie wolnego czasu w centrach handlowych, rozwój motoryzacji (umożliwiający spędzanie nawet krótkiego czasu w odległych miejscach Polski).

Mimo pewnych negatywnych zjawisk, w chwili obecnej Otwock nadal posiada realną szansę na dynamiczny rozwój funkcji turystyczno-rekreacyjnej. Miasto może być miejscem tworzenia nowych, specjalistycznych placówek lecznictwa, rehabilitacji, profilaktyki, rekreacji, fizycznej (np. wczasy odchudzające, kolonie, obozy wypoczynkowe i sportowe). Inne szanse dla Otwocka to:

- organizacja atrakcyjnych imprez i usług turystycznych z programem turystycznym,
- zaspokajanie potrzeb w zakresie rekreacji i turystyki mieszkańców Otwocka, powiatu otwockiego i aglomeracji warszawskiej, w dużej mierze pozbawionej nieodległej bazy turystycznej położonej wśród atrakcyjnych terenów,
- organizowanie imprez i usług turystycznych z programem tematycznym skupionym wokół kultury żydowskiej, postaci Andriollego, Reymonta, Piłsudskiego, nawiązujących do mickiewiczowskiego Soplicowa, uwzględniających zwiedzanie Instytutu Energii Atomowej, pałacu w Otwocku Wielkim itp.,
- zagospodarowanie miejsca plażowania i kąpieli nad Świdrem - po uzyskaniu poprawy jego wód do co najmniej II klasy czystości.

Osiągnięciu powyższych celów będą służyły aktywne działania, które w dużym stopniu mogą być inicjowane przez władze Miasta:

- Promocja walorów turystyczno-wypoczynkowych i rekreacja. Opracowanie oferty inwestycyjnej i usługowej w tym zakresie, zapewnienie preferencji dla inwestorów.
- Preferencje dla budownictwa pensjonatowego w Świdrze, Śródborowie, Soplicowie.
- Inicjowanie i doradztwo w zakresie tworzenia gospodarstw agroturystycznych, w tym z wykorzystaniem funduszy strukturalnych UE.
- Współpraca z organizacjami turystycznymi w zakresie tworzenia tras turystycznych, infrastruktury turystycznej.
- Zagospodarowanie dla narciarstwa, saneczkarstwa, rowerów górskich terenu góry Meran oraz dawnego wysypiska śmieci.
- Budowa spacerowej promenady nadświdrzańskiej.

Plan Rozwoju Lokalnego Miasta Otwock

- Wykorzystanie dzielnicy Soplicowo, z jego zabudową, nazwami ulic, i terenem Muzeum Otwockiego, jako miejsca lokalizacji obiektów i spektakli plenerowych, m.in. nawiązujących do "Pana Tadeusza".
- Utworzenie aktywnego Centrum Promocji i Informacji Turystycznej.
- Wykonanie Systemu Informacji Miejskiej.
- Opracowanie programu ratowania najcenniejszych obiektów mieszkalnych w stylu otwockim.
- Wpisanie do miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego zagospodarowania trasy szlaków turystycznych celem ich ochrony

Promocją walorów Miasta zajmuje się Wydział Promocji, Rozwoju i Działalności Gospodarczej, wchodzący w skład struktur Urzędu Miasta Otwocka. Działania Wydziału obejmowały:

1. Udział w targach, wystawach, przedsięwzięciach zewnętrznych w 2003 i 2004 r.
 - Salon INVESTCITY GOSPODARKA na 75 MTP (Poznań), Samorządowe Forum Gospodarcze z tematem wiodącym „Partnerstwo Publiczno-Prywatne”.
 - Udział w Austriackiej Misji Gospodarczej w Polsce.
 - TOUR SALON 2003 (Poznań), VI Międzynarodowy Festiwal Filmów Turystycznych. Do Festiwalu zgłoszony został film promocyjny o Otwocku.
2. Współfinansowanie przez Wydział imprez wewnętrznych Otwocka w 2004 r.:
 - IV Rajd Mazowiecki z Odcinkiem Specjalnym w centrum Miasta,
 - Miejski Konkurs Plastyczny „To w Otwocku lubię najbardziej”,
 - III Otwockie Forum Gospodarcze,
 - Konferencja regionalna „Możliwości zwiększenia zdolności finansowych samorządów do pozyskania środków funduszy unijnych”
3. Udział Otwocka w imprezach zewnętrznych w 2004 r.:
 - Targi CEPIF (Central Europe Property & Investment Fair), Warszawa.
 - INVESTCITY ŚRODOWISKO, Poznań Targi Inwestycyjne Miast Polskich.
 - Otwock prezentuje się na łamach następujących mediów:
 - Panorama Polskich Miast”,
 - Biznesowy Informator Gospodarczy Inwestycyjno-Budowlany,
 - „Mazowieckie. Lider Polskiej Przedsiębiorczości”,
 - Polskie Radio Bis „Krajobrazy”,
 - TVP 3 w paśmie łącznym z TVP2 (film promocyjny) o Otwocku,
 - „Życie Otwocka” - płyta CD „Perły wśród sosen”, przedstawiającej historię Miasta.
4. Tworzenie materiałów promocyjnych:
 - Katalogu „Otwock – miasto z dobrym klimatem”
 - Katalogu – Otwock – oferty inwestycyjne”
 - Zbioru kart pocztowych z Otwocka
 - Filmu artystyczno – promocyjnego „Otwock – tradycja i współczesność”

2.15 Media

Wodociągi

W Otwocku system zaopatrzenia w wodę jest dość dobrze rozbudowany. Na terenie Miasta działa 13 studni, dodatkowo 4 odwierty są w rezerwie. Zatwierdzone zasoby oszacowane są na ponad 800 m³/h. W roku 2003 z sieci wodociągowej korzystało 20 914 mieszkańców Otwocka, tj. 49,5% ogółu mieszkańców. Obecnie na terenie miasta Otwocka i Karczewa (wg danych Otwockiego Zakładu Wodociągów i Kanalizacji) funkcjonuje 100 km sieci wodociągowej, która obejmuje łącznie 31 354 mieszkańców, co stanowi 54,63%. Na najbliższe lata przewidziano poważne inwestycje mające znacznie zwiększyć w Otwocku ilość podłączeń do sieci wodociągowej.

Zaopatrzenie w wodę odbywa się obecnie z 4 stacji wodociągowych pobierających wodę z ujęć działających na terenie Miasta. Są to:

- ujęcie "Karczewska" wraz ze stacją uzdatniania wody,
- ujęcie "Borowa",
- ujęcie „Batorego”,
- ujęcie przy ulicy Sienkiewicza.

Stacja „Karczewska” posiada największą wydajność ze wszystkich stacji wodociągowych na terenie Otwocka, zlokalizowana jest w południowej części Miasta na terenie Otwockiego Zakładu Wodociągów i Kanalizacji (przy ul. Karczewskiej).

Istniejąca sieć wodociągowa zasila teren Otwocka i Karczewa jako jedną aglomerację. Większa część istniejącej sieci jest zlokalizowana w południowej i południowo-wschodniej części Miasta. Wyróżnia się pięć obszarów, na których zlokalizowana jest rozdzielcza sieć wodociągowa (Dn 200 – 100 mm), tj.:

- Obszar północno-wschodni – osiedle Żeromskiego, Wólka Mładzka. Zlokalizowana jest tam sieć rozdzielcza przebiegająca w ulicach: Żeromskiego, Rakowej, Wyszyńskiego, Spartańskiej, Wypoczynkowej oraz Nadrzecznej. Tereny te zasilane są wodą pochodzącą z ujęcia „Batorego” oraz ujęcia i stacji wodociągowej „Karczewska”. Woda doprowadzana jest magistralą wodociągową Dn 500 – 300 mm, przebiegającą od stacji „Karczewska” w kierunku Jabłonnej oraz Świerku w ulicach: Karczewska, Krasińskiego, Reymonta.
- Tereny położone w centralnej części Otwocka, na północ od linii kolejowej. Istnieje tam sieć rozdzielcza, przebiegająca w ulicach: Kościuszki, Żeromskiego, Reymonta, Kochanowskiego, Samorządowa, Borowa oraz Cisowa. Obszar ten jest zasilany w wodę z ujęć: „Batorego” i „Karczewska” poprzez magistralę w ulicy Krasińskiego i wodociąg w ulicy Koziej oraz z ujęcia i stacji wodociągowej „Borowa”, znajdującej się na tym terenie.

Plan Rozwoju Lokalnego Miasta Otwock

- Obszar południowo-zachodni – osiedle Kresy oraz Batorego. Zlokalizowana tam sieć rozdzielcza przebiega w ulicach: Przewoska, Batorego, Okrzei, Świderska. Tereny te zasilane są z ujęcia „Batorego” oraz „Karczewska” poprzez magistralę wodociągową w ulicy Karczewskiej.
- Osiedle domków położone w północnej części Miasta, w okolicy ul. Sienkiewicza. Zlokalizowana na tym terenie sieć nie posiada połączenia z siecią wodociągową na pozostałym obszarze Miasta. Zasilanie w wodę odbywa się z ujęcia oraz stacji wodociągowej „Sienkiewicza”.
- Miejscowość Karczew – zlokalizowana na południe od granic Otwocka. Woda na te tereny dostarczana jest za pomocą sieci wodociągowej przebiegającej od stacji „Karczewska” w kierunku południowym.

Na terenach nie objętych miejską siecią wodociągową zaopatrzenie w wodę jest realizowane poprzez indywidualne ujęcia.

Kanalizacja

Na terenie Otwocka i Karczewa funkcjonuje obecnie sieć kanalizacji sanitarnej o długości 93 km (w tym 8 pompowni i 1 km kolektora tłoczego), obejmująca swym zasięgiem 39 283 mieszkańców, co stanowi 68,45%. W ostatnich latach następowała systematyczna rozbudowa sieci kanalizacyjnej, w ciągu trzech ostatnich lat jej długość zwiększyła się o ok. 12%. System kanalizacji w Otwocku obejmuje głównie śródmieście Miasta, dzielnice Świerk i Jabłonę, Kresy, Świder Wschodni i Świder Zachodni. Tylko nieliczne kolektory obejmują północną i wschodnią część miasta.

Obecnie długość sieci kanalizacyjnej wynosi ok. 70 km. Z sieci kanalizacyjnej korzysta ok. 50% mieszkańców Otwocka. Na najbliższe lata przewidziano poważne inwestycje mające znacząco poprawić ten wskaźnik.

Oczyszczalnie ścieków

Całość ścieków z terenów Otwocka, Józefowa i Karczewa odprowadzana jest do jednej oczyszczalni ścieków położonej w południowo-wschodniej części Miasta, przy ulicy Kraszewskiego.

Główny kolektor przebiega od oczyszczalni ścieków w kierunku północnym ulicą Kraszewskiego, następnie w kierunku północno-wschodnim ulicami Batorego, Przewoską, Powstańców Warszawy, Orlą, gdzie przechodzi na drugą stronę torów kolejowych, a następnie w kierunku wschodnim ulicą Warszawską. Kolektor ten pochodzi z okresu międzywojennego, posiada przekrój owalny w wymiarach 1,1 x 0,5 m. Stan techniczny kolektora jest bardzo zły, a przeprowadzone badania wykazały liczne nieszczelności i uszkodzenia, konieczne jest zatem jak najszybsze wykonanie modernizacji i naprawy tego kanału. Do głównego kolektora podłączone są kolejno

Plan Rozwoju Lokalnego Miasta Otwock

ciągi kanalizacji sanitarnej odprowadzające ścieki ze wschodniej części Miasta – dzielnice: Kresy, Świder Zachodni oraz Świder Wschodni, śródmieścia oraz terenów położonych na północ od linii kolejowej – sieci przebiegającej w ulicy Reymonta i dalej Narutowicza w kierunku Świerku oraz dzielnicy Śródborów.

W dziedzinie gospodarki ściekowej w Otwocku ważnym wydarzeniem było uruchomienie w czerwcu 1994 r. części biologicznej oczyszczalni ścieków. Zdolność oczyszczania ścieków w tym obiekcie początkowo wynosiła 14 000 m³/dobę. W wyniku prac modernizacyjnych jej moc zostanie zwiększona do 15 000 m³/dobę, czyli będzie zdolna obsługiwać ok. 100 000 mieszkańców. Jest to oczyszczalnia mechaniczno-biologiczna. Odbiornikiem ścieków jest Wisła poprzez końcowy odcinek rzeki Jagodzianki.

Wiosną 2000 r. uruchomiono stację zlewną dla ścieków dowożonych (szambo) wozami z całego rejonu (tj. z południowo-wschodniej części byłego woj. warszawskiego). Fakt ten wpłynął na zmniejszenie kosztów jednostkowych m³ oczyszczonych ścieków.

Do najważniejszych zadań realizowanych w zakresie kanalizacji w latach dziewięćdziesiątych należy budowa kolektora zachodniego, tzw. "Łąkowa", dzięki któremu nastąpiło skanalizowanie osiedla Kresy, Świdra Zachodniego i Wschodniego, tj. terenów, które ze względu na gęstość zabudowy bardzo tego potrzebowały.

Na terenie nie objętym siecią kanalizacji sanitarnej ścieki gromadzone są w zbiornikach, z których są następnie usuwane za pomocą transportu asenizacyjnego. Zbiorniki te w wielu przypadkach są nieszczelne, a gromadzone nieczystości przedostają się do wód podziemnych oraz powierzchniowych, w tym rzeki Świder stanowiącej rezerwat przyrody. Jedynym możliwym rozwiązaniem tego problemu jest rozbudowa systemu kanalizacyjnego, co doprowadzi do likwidacji istniejących zbiorników i zapobiegnie postępującemu zanieczyszczeniu środowiska naturalnego.

Energia elektryczna

Energia elektryczna doprowadzona jest do Miasta z układu pierścieniowego sieci napowietrznej 110 kV zasilanej z linii przesyłowej 400 kV z Kozienic. Odbiorcy zasilani są za pomocą napowietrznej sieci magistralno-rozdzielczej 15 kV, wyprowadzonej z czterech stacji elektroenergetycznych 110/15 kV, "Józefów", "Karczew", "Teklin i "Świerk". Stacje te usytuowane są w odległości od 3 do 6 km od centrum Miasta i tworzą pierścień zamknięty linii przesyłowych 110 kV. Tworzą razem system wzajemnie rezerwującego się źródła dla energii średniego napięcia 15 kV.

Obiekty zasilane są w energię elektryczną z sieci rozdzielczej kablowej lub napowietrznej poprzez stacje transformatorowe zlokalizowane w budynkach,

Plan Rozwoju Lokalnego Miasta Otwock

wolnostojące lub słupowe, zależnie od intensyfikacji zabudowy (linie kablowe głównie w centralnej części Miasta).

Z danych statystycznych wynika, że zużycie energii elektrycznej w Otwocku w ciągu ostatnich lat nieznacznie wzrosło i należy do jednych z większych w województwie mazowieckim (w przeliczeniu na jednego mieszkańca). Dla województwa wartość ta to 635 kWh (na 1 odbiorcę 2083,1 kWh), podczas gdy w miastach powiatu otwockiego odpowiednio: 1051,5 i 2871,6 kWh.

Zaopatrzenie w ciepło

Dostarczaniem energii cieplnej do budynków w Otwocku zajmuje się Otwocki Zakład Energetyki Ciepłej Sp. z o.o. przy ul. Andriollego, działający w formie jednoosobowej spółki skarbu gminy. Zakład sprawuje zarząd nad urządzeniami ciepłowniczymi i przeprowadza prace konserwacyjno - remontowe. Kilka obiektów na obrzeżach Miasta obsługuje karczewska ciepłownia Komunalnego Przedsiębiorstwa Energetyki Ciepłej Sp. z o.o., która w założeniach projektowych miała zaopatrywać w ciepło odbiorców w Karczewie i Otwocku.

W Otwocku istnieją dwie sieci ciepłownicze: sieć wysoko i niskoparametrowa, o łącznej długości 12,0 km. Eksploatowana jest od ponad 30 lat i w związku z tym odznacza się dużym stopniem zużycia. Starsza sieć - niskoparametrowa - kwalifikuje się praktycznie w całości do wymiany, gdyż większość awarii sieciowych występuje na niej. Dodatkowo, sieć ta biegnie piwnicami budynków, co znacznie utrudnia jakiegokolwiek prace sieciowe (należy każdorazowo uzyskiwać zgodę właścicieli piwnic na usunięcie awarii). Pogarszająca się od lat sytuacja ciepłownictwa w Otwocku zmusza do podjęcia natychmiastowych strategicznych rozwiązań co do jej przyszłości. Pod uwagę brane są następujące możliwości: remont i eksploatacja odrębnej sieci otwockiej, połączenie jej z siecią karczewską (spółka obu gmin), zarządzanie połączoną siecią oby tych gmin przez Stołeczne Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej w Warszawie.

Obie otwockie sieci pracują tylko w okresie grzewczym, gdyż dostarczają ciepło tylko na potrzeby centralnego ogrzewania.

Zapotrzebowanie na energię cieplną w 1999 r. wynosiło 19,2 MW.

Na terenie miasta funkcjonuje 14 kotłowni lokalnych, 49 węzłów cieplnych oraz 95 rozdzielni ciepła. W sezonie grzewczym ciepło dostarczane jest do 170 budynków, a wielkość ogrzewanej powierzchni to 173.614 m².

W studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego z elementami strategii rozwoju społeczno-gospodarczego miasta Otwocka zakładało się, że z systemu ciepłowniczego zaopatrywane będzie budownictwo mieszkaniowe wielorodzinne, usługi, w tym obiekty służby zdrowia oraz budownictwo indywidualne,

położone w zasięgu sieci ciepłej. Pozostałe obiekty będą zaopatrywane w ciepło ze źródeł indywidualnych, przy czym zakłada się, że ze względu na specyficzne warunki środowiska naturalnego Otwocka będzie to głównie ogrzewanie gazowe, olejowe lub elektryczne. Rozwój sieci gazowej spowodował znaczne ograniczenie użycia węgla jako paliwa w lokalnych kotłowniach, jednak wzrost cen gazu, idący w parze z pogorszeniem sytuacji ekonomicznej wielu mieszkańców, powoduje ponowny wzrost zainteresowania węglem jako surowcem energetycznym. Ma to negatywne konsekwencje dla stanu środowiska przyrodniczego.

Zaopatrzenie w gaz

Na terenie Miasta występują sieci gazowe średniego i wysokiego ciśnienia oraz stacja redukcyjno-pomiarowa I stopnia „Świerk” zlokalizowana przy gazociągu wysokiego ciśnienia średnicy 500 mm "Puławy" w Wólce Młódzkiej.

Drugim źródłem zasilania jest stacja redukcyjno-pomiarowa I stopnia „Karczew”, zlokalizowana przy gazociągu wysokiego ciśnienia Świerk-Mory w Karczewie.

Podstawowy układ sieci gazowej średniego ciśnienia tworzą:

- magistrala gazowa śr. 350/300 mm ze stacji „Karczew” do układu sieci gazowej Warszawa-Gocław,
- magistrala gazowa śr. 200 mm w ulicy Świerczewskiego ze stacji „Świerk” do połączenia z gazociągiem śr. ciśn. 300 mm w ulicy Dzieci Polskich w Międzyzlesiu (połączona ze stacją redukcyjno-pomiarową I stopnia Stara Miłosna).

Na bazie tej sieci realizowana jest sieć rozdzielcza w Mieście. Redukcja ciśnienia ze średniego na niskie następuje indywidualnie na każdej posesji w węzłach redukcyjno-pomiarowych II stopnia.

Długość sieci rozdzielczej w 1996 r. wynosiła około 60,0 km, podłączonych do niej było 1712 budynków.

Odsetek mieszkańców korzystających z sieci gazowej jest raczej niski w porównaniu z innymi miastami województwa - kształtuje się na poziomie 55,3% (Karczew 70,1% , Legionowo 77,3%, Piaseczno 82,1% , Łomianki 82,7%).

2.16 Mieszkalnictwo

Otwock jest atrakcyjnym miejscem (celem) inwestycji mieszkaniowych. Świadczy o tym znaczny napływ ludności do Miasta (około 600 osób rocznie) i aż do 2002 r. dodatnie saldo migracji oraz stale powiększające się zasoby mieszkaniowe miasta.

Według GUS w Mieście Otwock na koniec 2002 r. było 14 405 mieszkań (48 358 izb) o łącznej powierzchni 863 837 m². Stan zasobów mieszkaniowych w Otwocku na koniec 1998 r., w zależności od formy własności przedstawia poniższa tabela.

Plan Rozwoju Lokalnego Miasta Otwock

Tabela nr 24.

Wyszczególnienie	Ogółem	Z tego:					
		Osób fizycznych	Spółdzielni mieszk.	Gminy	Skarbu Państwa	Zakładów pracy	Pozostałych podmiotów
Mieszkania	14 405	7 457	4 011	2 149	606	145	37
Powierzchnia użytkowa w m ²	863 837	567 333	180 177	23 541	23 541	5 252	1 754
Ludność	41 210	23 322	9 933	1 673	1 673	383	61

Źródło: Urząd Miasta Otwocka, Rocznik Statystyczny Województwa Mazowieckiego 2003

Struktura własnościowa zasobów mieszkaniowych w 2002 r. w Otwocku przedstawia się następująco:

- 52% mieszkań należy do osób fizycznych,
- 28% stanowią mieszkania spółdzielcze,
- 15% to mieszkania gminne,
- 4% to własność Skarbu Państwa,
- 1% mieszkań należy do zakładów pracy.

Inaczej prezentował się stan zasobów mieszkaniowych w Otwocku na koniec 1998 r. w zależności od formy zarządu. Dane na ten temat prezentuje poniższa tabela.

Tabela nr 25.

Wyszczególnienie	Ogółem	Z tego:			
		Jednostki komunalnej	Spółdzielcze	Zakładów pracy	Prywatne czynszowe
w tys.	14,3	3,7	5,4	0,4	4,8
Mieszkania					
%	100	26	38	3	33
w tys.	734,0	145,9	249,7	16,4	322,0
Powierzchnia					
%	100	20	34	2	44

Źródło: Urząd Miasta Otwocka

Wśród form zarządu mieszkań dominuje spółdzielcza (38% mieszkań), nie wiele mniej jest mieszkań prywatnych czynszowych (33%). Miasto zarządza 26% mieszkań.

Rocznik Statystyczny Województwa Mazowieckiego 2003 wskazuje, że w 2002 r. przeciętnie na 1 mieszkanie w Otwocku przypadało 2,91 osób (powiat otwocki 3,21, województwo mazowieckie 3,08). Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania wynosiła 60,0 m² (powiat 73,6 m², województwo 66,2 m²), co w przeliczeniu na 1 osobę daje 20,6 m² (powiat 22,8 m², województwo 21,4 m²).

Na tej podstawie sytuację mieszkaniową Otwocczan można określić jako niekorzystną. Co prawda statystyczne mieszkanie zamieszkuje niewiele osób (poniżej 3), co może wydawać się korzystne, ale przynajmniej częściowo przyczyna tkwi w bardzo małych powierzchniach tych mieszkań - co jest czynnikiem niekorzystnym. Małe rozmiary przeciętnego otwockiego mieszkania - na terenie powiatu niższe tylko w

Plan Rozwoju Lokalnego Miasta Otwock

gminie Osieck - kontrastują z dużymi mieszkaniami w gminach sąsiednich: Józefów - 88,6 m², Karczew - 73,6 m², Celestynów - 77,7 m², Wiązowna 90,6 m².

Na terenie gmin powiatu otwockiego w 2002 r. oddano do użytku 559 mieszkań, co na tle województwa mazowieckiego jest wynikiem dobrym (więcej oddano tylko w powiatach: legionowskim, pruszkowskim i wołomińskim). W 334 przypadkach były to mieszkania indywidualne, w mniejszym stopniu społeczne i czynszowe, przeznaczone na sprzedaż lub wynajem oraz spółdzielcze. Mieszkania (komunalne) gminne lub zakładowe w 2002 r. nie powstały.

Na terenie gminy Otwock można wyodrębnić następujące typy zabudowy mieszkaniowej:

- zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna o strukturze kompleksowych osiedli mieszkaniowych. Reprezentowana ona jest przez osiedla spółdzielcze położone w południowej i centralnej części gminy;
- intensywna zabudowa jednorodzinna realizowana głównie na zachodnich i północnych terenach miasta;
- zabudowa jednorodzinna na terenach z istniejącym drzewostanem leśnym, realizowana we wschodniej części miasta.

W nowych obowiązujących planach zagospodarowania przestrzennego, w rejonach: Ługi Północne, Świerk, Wólka Mładzka, Śródborów, Jabłonna, Świder, pod różne formy zabudowy mieszkaniowej przeznaczony jest ok. 12,4% powierzchni gminy. Największa ilość terenów, na których zmieniono sposób zagospodarowania gruntów na tereny pod zabudowę mieszkaniową znajduje się w rejonach Ługi Północne, Świerk, Wólka Mładzka, Śródborów.

Prognoza struktury budownictwa mieszkaniowego w latach 2006-2010 wygląda następująco:

Tabela nr 26.

Rodzaj inwestora	W latach 2006-2010
Spółdzielcze	35%
Indywidualne	50%
TBS	10%
Komunalne	5%

Źródło: Urząd Miasta Otwocka

Problemem mieszkaniowym Otwocka jest znaczne zaawansowanie wiekowe dużej części mieszkań - ponad 4 tys. zostało wybudowanych przed rokiem 1944 r. Ma to często przełożenie na niską jakość standardu zamieszkania w nich oraz duże potrzeby remontowe. Warto zwrócić uwagę, że ok. 1 200 tych mieszkań to mieszkania gminne.

Mieszkania gminne w Otwocku to głównie obiekty budowane w okresie dwudziestolecia międzywojennego oraz krótko po wojnie - głównie do roku 1970.

Plan Rozwoju Lokalnego Miasta Otwock

Mieszkania w budynkach budowanych po tym roku to 100 - zaledwie ok. 4,7% ogółu gminnych mieszkań.

Strukturę zamieszkania (powierzchnia mieszkań oraz ich powierzchnia) wg wieku budynków przedstawia poniższa tabela.

Tabela nr 27.

Wyszczególnienie wg daty budowy	Ogółem	Z tego:					
		Osób fizycznych	Spółdzielni mieszk.	Gminy	Skarbu Państwa	Zakładów pracy	Pozostałych podmiotów
Mieszkania wybudowane przed 1918 r.							
mieszkania	478	328	-	123	15	12	-
pow. w m ²	23 480	17 511	-	4 816	673	480	-
Mieszkania wybudowane w latach 1918-1944							
mieszkania	3 559	2 046	53	1 083	333	31	13
pow. w m ²	170 854	112 001	1 947	43 185	12 060	1 174	487
Mieszkania wybudowane w latach 1945-1970							
mieszkania	4 421	2 160	1 274	760	180	46	1
pow. w m ²	226 335	136 252	52 245	30 548	5 979	1 271	40
Mieszkania wybudowane w latach 1971-1978							
mieszkania	26 70	829	1 708	100	5	27	1
pow. w m ²	145 869	67 981	72 333	4 089	237	1 175	54
Mieszkania wybudowane w latach 1979-1988							
mieszkania	1 268	850	380	-	-	18	20
pow. w m ²	113 136	91 374	20 166	-	-	638	958
Mieszkania wybudowane w latach 1989-2002							
mieszkania	1 673	924	596	80	72	-	1
pow. w m ²	149 999	108 755	33 486	3 073	4 550	-	115
Mieszkania w budowie							
mieszkania	271	270	-	-	-	-	1
pow. w m ²	30 041	29 941	-	-	-	-	100

Źródło: Urząd Miasta Otwocka

Zaawansowany wiek mieszkań komunalnych idzie w parze ze znacznymi potrzebami remontowymi tych obiektów. Mieszkania wybudowane przed 1944 r. wymagają przede wszystkim najkosztowniejszych remontów kapitalnych, mieszkania młodsze - głównie remontów pośrednich i zabezpieczających. Duże są również potrzeby w zakresie remontów bieżących. Szacuje się, że potrzeby remontowe gminnych jednostek mieszkaniowych przekraczają 100 mln zł.

Podsumowując aktualną sytuację w mieszkalnictwie warto zwrócić uwagę na trzy aspekty:

Plan Rozwoju Lokalnego Miasta Otwock

- 35% zasobu mieszkaniowego miasta wymaga generalnych remontów, gruntownej przebudowy lub wymiany,
- 27,5 % ogólnego zasobu mieszkaniowego miasta to mieszkania komunalne. Jest to ilość ogromna, zbyt duża, jak na możliwości utrzymaniowe i finansowe miasta,
- wyposażenie mieszkań w podstawowe instalacje i urządzenia jest znacznie niższy niż w kraju i w województwie,
- zły stan części budynków spowoduje, że ich część będzie musiała zostać wyłączona z użytkowania,
- istnieje pilna potrzeba wybudowania mieszkań dla około 150 rodzin zamieszkałych w budynkach komunalnych przeznaczonych do rozbiórki lub z nakazem eksmisji,
- brak jest na terenie Miasta noclegowni.

2.17 Infrastruktura drogowa

Istniejący układ komunikacyjny powstał w wyniku połączenia w jeden organizm miejski samodzielnych w momencie ich powstawania jednostek osadniczych, o swoistych lokalnie uwarunkowanych preferencjach komunikacyjnych.

Stary Otwock – obecnie centrum Miasta – charakteryzuje się układem gęstej sieci drobnych uliczek doprowadzających ruch z terenów obsługiwanych do układu „tranzytowego”, ciągu ulic Kołłątaja-Staszica-Karczewska, z konsekwencją nadmiernie częstych włączeń i nieprawidłowych skrzyżowań.

Jednostki osadnicze, takie jak: Świder Zachodni, Świder Wschodni, Śródborów, Soplicowo, stanowiące w większości tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej na działkach powstałych w wyniku parcelacji kwartałów wyznaczonych dość regularnym układem ulic, charakteryzują się niewielkimi szerokościami tych ulic, nieczytelnym ich przebiegiem w terenach niezabudowanych, co przy braku utwardzonych nawierzchni tych ulic jest równoznaczne z brakiem obsługi komunikacyjnej niektórych fragmentów terenów tych jednostek.

Trudną sytuację nadmiernego obciążenia ruchem samochodowym ulic, stanowiących podstawowy układ drogowo-uliczny Miasta, pogarszają poruszające się po nich samochody ciężarowe obsługujące zlokalizowane w obszarze centrum składy celne, magazyny i hurtownie.

Barierę dla komunikacji samochodowej i pieszej stanowi linia kolejowa dzieląca obszar Miasta na dwie części połączone ze sobą tylko jednym bezkolizyjnym przejściem.

Następna tabela przedstawia długość dróg krajowych, wojewódzkich oraz powiatowych znajdujących się na terenie Miasta oraz udział dróg z nawierzchnią twardą – ulepszoną w każdej z wyróżnionych kategorii.

Tabela nr 28.

Plan Rozwoju Lokalnego Miasta Otwock

Kategoria	Długość (km)	W tym z nawierzchnią twardą - ulepszoną	
		km	%
Krajowe	2,5	2,5	100
Wojewódzkie	1,0	1,0	100
Powiatowe	44,0	42,5	96,6
Gminne	183,0	45,4	24,8
RAZEM	230,5	92,4	40,1

Źródło: Urząd Miasta Otwocka

Bardziej szczegółowe zestawienie dotyczące nawierzchni dróg przedstawia poniższe zestawienie:

Tabela nr 29.

Rodzaj nawierzchni	Długość (m)
Nawierzchnia twarda	54 300
Nawierzchnia ulepszona	45 440
w tym:	
bitumiczne	42 050
z trylinki	2 950
z kostki brukowej	180
z bloczków betonowych	260
Nawierzchnia twarda nieulepszona	8 860
w tym:	
brukowe	500
tłuczniowe	1 840
gruntowe doziarnione	6 520
Nawierzchnia ziemna	128 684

Źródło: Urząd Miasta w Otwocku

Stan techniczny większości ulic jest niezadowalający. Ulice wybudowane przed rokiem 1990 nie były przewidziane pod obecny ruch samochodowy - ciężki i intensywny. Warstwy konstrukcyjne nawierzchni nie odpowiadają grubości warstw konstrukcji nawet pod ruch KR.1 – ulice lokalne i dojazdowe.

Poważną przyczyną szybkiego niszczenia jezdni jest zaleganie wody opadowej. Przyczyną jest brak kanalizacji deszczowej, zbyt duże powierzchnie zlewni wody, lokalne nierówności nawierzchni, nieprawidłowo wyprofilowana niweleta jezdni.

Ze względu na określone środki finansowe, jak również będący w opracowaniu kompleksowy plan rozbudowy sieci kanalizacyjnej i wodociągowej, na ulicach wykonuje się utrzymanie bieżące. Ulice z jezdnią ziemną i doziarnioną kruszywem raz

Plan Rozwoju Lokalnego Miasta Otwock

w roku są równane i doziarniane, a o ile pozwolą środki finansowe, szczególnie ulice zbiorcze są równane i doziarniane powtórnie.

Najpilniejszymi potrzebami są remonty kapitalne ulic o intensywnym ruchu, około 15 km (ulice z istniejącym uzbrojeniem podziemnym), jak również budowa ulic na osiedlach o zwartej zabudowie, około 2 km, gdzie istnieją wszystkie media.

Na ulicach o jezdniach ziemnych należy wykonać przynajmniej dwukrotne równanie, a ulic zbiorczych i o intensywnym ruchu – trzykrotne. Ulice tłuczniowe i doziarniane kruszywem powinno się doziarniać minimum dwukrotnie w ciągu roku. Na powyższe prace należy zabezpieczyć odpowiednie środki finansowe, większe od dotychczasowych.

Podstawowy układ drogowo-uliczny o charakterze połączeń ponad lokalnych (tranzytowych) tworzą w Mieście następujące ciągi ulic:

- ul. Kołłątaja/ul. Staszica/ul. Karczewska – połączenia komunikacyjne Warszawa – Karczew,
- ul. Kraszewskiego/ ul. Batorego/ ul. Matejki/ ul. Filipowicza/ ul. Żeromskiego – połączenie komunikacyjne Traktu Nadwiślańskiego (droga krajowa N-801, trasa Warszawa – Puławy) z szosą Lubelską (droga krajowa N-17, trasa Warszawa – Lublin),
- ul. Armii Krajowej/ul. Narutowicza – połączenie komunikacyjne centrum Miasta z szosą Lubelską oraz poprzez Gliniankę z drogą krajową Nr 50 (Mińsk Mazowiecki – Góra Kalwaria – Grójec).

Podstawowy układ lokalny, zapewniający połączenia komunikacyjne między poszczególnymi dzielnicami oraz z centrum Otwocka, tworzą ciągi ulic:

- ul. Mieszka I/ul. Rycerska/ul. Portowa/ul. Wawerska – łączą osiedla Kresy z Centrum,
- ul. Kraszewskiego/ ul. Majowa – łączą osiedle Świder Zachodni ze Świdrem Wschodnim i Mładzem,
- ul. Reymonta – łączy Jabłonnę, Śródborów oraz Świder z Centrum,
- ul. Warszawska – zbierająca ruch z północnej części Miasta do Centrum,
- ul. Narutowicza/ul. Warszawska/ul. Armii Krajowej – ciąg ulic łączący Świerk i Jabłonnę z Centrum,
- ul. Żeromskiego/ul. Filipowicza – ciąg ulic łączący Wólkę Mładzką z Centrum,
- ul. Poniatowskiego – łączy osiedla Soplicowo z Centrum.

Podstawowe układy komunikacyjne wspomagane są siecią ulic dojazdowych przystosowanych do obsługi terenów zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej.

Przez obszary przylegające do wschodniej i zachodniej granicy Miasta przebiegają dwie drogi krajowego układu komunikacyjnego:

- droga krajowa N-17 Warszawa – Lublin w rejonie wschodniej granicy Miasta

Plan Rozwoju Lokalnego Miasta Otwock

- droga nr 801 – Warszawa – Karczew - Wilga - Maciejowice - Dęblin - Puławy, przy zachodniej granicy Miasta, o długości 1,027 km. Droga ta na odcinku od granicy miasta Warszawy do granicy województwa została ujęta w wykazie dróg przeznaczonych do przebudowy przy udziale strukturalnych środków finansowych z Unii Europejskiej z realizacją w latach 2006 - 2009. Jak wynika z informacji uzyskanych w Mazowieckim Zarządzie Dróg Wojewódzkich w Warszawie, na terenie miasta Otwocka przewiduje się przebudowę tej drogi po istniejącym śladzie wg parametrów dla drogi klasy G.

Układ komunikacyjny Miasta powiązany jest z układem dróg krajowych i wojewódzkich następującymi ulicami:

- ul. Żeromskiego poprzez Wólkę Mładzką z drogą krajową N-17,
- ul. Kraszewskiego z drogą wojewódzką Nr 801.

Za najistotniejsze, w skali funkcjonowania Miasta, należy uznać połączenia z Warszawą realizowane obecnie:

- poprzez ciąg ulic Kołłątaja – Staszica, poprzez most na rzece Świder – obecnie najbardziej obciążone ruchem komunikacyjnym (trasa komunikacji autobusowej),
- ul. Kraszewskiego w powiązaniu z Traktem Nadwiślańskim,
- ul. Żeromskiego, przez Wólkę Mładzką, w powiązaniu z drogą krajową Warszawa – Lublin – być może obecnie najszybsze z uwagi na niewielkie obciążenie komunikacyjne ul. Żeromskiego.

Powiązania z najbliższymi położonymi ośrodkami miejskimi – Karczewem i Józefowem, są realizowane przez:

- ulicami Karczewską i Kraszewskiego, stanowiącymi fragment trasy tranzytowej przechodzącej przez centrum Miasta z Karczewem
- ulicami Kołłątaja i Staszica, stanowiącymi fragment trasy tranzytowej przechodzącej przez centrum Miasta z Józefowem
- ul. Narutowicza, poprzez Gliniankę z Mińskiem Mazowieckim,

W transporcie publicznym powiązania z Warszawą utrzymują prywatne linie autobusowe oraz PKS.

W niedalekiej przyszłości należy spodziewać się realizacji nowej przeprawy mostowej przez Wisłę na południe od granic Warszawy. Obecnie rozpatrywanych jest kilka wariantów związanych przede wszystkim z wyborem przebiegu autostrady. Niezależnie od wyboru wariantu, budowa mostu radykalnie zmieni możliwości komunikacji Otwocka z ośrodkami położonymi na zachód od Wisły: Konstancinem-Jeziorną, Piasecznem oraz z południowymi dzielnicami Warszawy.

Usprawnieniu komunikacji z Warszawą będzie służył także planowany most na rzece Świder w ciągu ul. Warszawskiej i Świerczewskiego. Przedsięwzięcie to musi być realizowane we współpracy z Józefowem.

Plan Rozwoju Lokalnego Miasta Otwock

Istotne znaczenie dla usprawnienia powiązań ponadlokalnych będzie miała realizacja następujących planowanych inwestycji:

- budowa Wschodniej Obwodnicy Warszawy,
- budowa Trasy Olszynki Grochowskiej,
- modernizacji drogi Warszawa – Lublin – Hrebenne do parametrów trasy ekspresowej i związana z nią budowa węzła na skrzyżowaniu z ul. Żeromskiego,
- modernizacja Wału Miedzeszyńskiego do drogi dwujezdniowej.

Infrastruktura kolejowa

Przez obszar Miasta przebiega linia kolejowa pierwszorzędna, zelektryfikowana Warszawa – Lubin – Chełm – granica państwa – Kijów. Od strony Warszawy do stacji Otwock jest ona dwutorowa, a na dalszym odcinku jednotorowa. Linią tą są prowadzone relacje pociągów komunikacji podmiejskiej, która pełni istotną rolę w powiązaniach Miasta z Warszawą i obszarem aglomeracji warszawskiej.

Obecnie kolej podmiejska wykonuje codziennie 47 kursów do Otwocka, w tym w godzinach szczytu porannego 4 kursy/godz., później średnio 1-2 kursów/godzinę.

Tendencją ostatnich lat jest pogarszanie się komfortu połączeń kolejowych spowodowane ograniczaniem ilości kursów pociągów, złą jakością wyeksploatowanego taboru kolejowego oraz pogarszanie się warunków bezpieczeństwa podróży.

Nadzieją na odwrócenie tej negatywnej tendencji są plany budowy na trasie Grodzisk Mazowiecki - Warszawa - Otwock Szybkiej Kolei Miejskiej. 17 marca 2004 r. został podpisany list intencyjny z gminami położonymi na trasie linii SKM, a władze mają nadzieję na uruchomienie linii już pod koniec 2005 r. Dla Otwocka może to oznaczać przeorganizowania komunikacji w Mieście, np. budowy bezkolizyjnego przejazdu kolejowego w Świdrze.

2.18 Emisja zanieczyszczeń i gospodarka odpadami

Emisja zanieczyszczeń do atmosfery

Stan czystości powietrza Otwocka monitorowany jest przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Warszawie na stanowisku pomiarowym w Otwocku przy ul. Brzozowej 2. Pomierzone w ostatnich latach stężenia dwutlenku siarki, dwutlenku azotu, benzenu, ołowiu, tlenku węgla i ozonu są znacznie niższe od dopuszczalnych wartości stężeń, natomiast zaobserwowano znaczne przekroczenia pyłu zawieszonego, co klasyfikuje obszar całego powiatu do strefy C, tj. obszarów, na których występują przekroczenia poziomu dopuszczalnego powiększonego margines tolerancji. Powiat otwocki jest jednym z pięciu powiatów o najwyższych stężeniach pyłu w całym województwie mazowieckim.

Plan Rozwoju Lokalnego Miasta Otwock

Na terenie Miasta występują wszystkie kategorie źródeł emisji mających wpływ na poziom PM10 w atmosferze:

- punktowe (kotłownie, niska emisja - koncentracja niskiej emisji zanieczyszczeń występuje wokół granic administracyjnych Miasta w obszarach lokalizacji indywidualnie opalanych domów jednorodzinnych: Kresy, Świder, Mładz, Wólka Mładzka, Śródborów, Soplicowo. Na terenie Otwocka nie ma znaczących emitorów przemysłowych pyłu. Występują oni na terenie gminy Karczew i są to: Ciepłownia Karczew, Superdrób, Raisio, Marflex, Pakfol i Zakłady Przemysłu Samochodowego. W ostatnich latach wyraźnie widoczna jest tendencja do zmiany czynnika grzewczego z paliw stałych na gazowe i olejowe.
- liniowe (zanieczyszczenia komunikacyjne, szczególnie w południowo-zachodniej części Miasta, tj. w rejonie ulic o największym natężeniu ruchu samochodowego: Karczewskiej, Kraszewskiego, Batorego.
- powierzchniowe (unos pyłu z powierzchni terenu, dróg, dachów, pól uprawnych).

Dopuszczalny poziom stężenia pyłu zawieszonego PM10 o okresie uśrednienia wyników pomiarów 24 godziny, wynoszący wraz z marginesem tolerancji 65 ug/m³, w punkcie pomiarowym został przekroczony o 7 ug/m³ (maksymalny percentyl S90.1 z rocznej serii pomiarowej). Natomiast dopuszczalny poziom o okresie uśrednienia rok kalendarzowy, wynoszący wraz z marginesem tolerancji 44,8 ug/m³ został przekroczony o 2,6 ug/m³ (wartość średnia roczna wyniosła 47,4 ug/m³).

W paliwo gazowe i olejowe wyposażone są kotłownie: Otwockiego Zakładu Energetyki Ciepłej, Otwockiej Spółdzielni Mieszkaniowej, Ośrodka Szkolno-Wychowawczego dla Dzieci Głuchych w Śródborowie, Ośrodka Kształcenia i Doskonalenia Funkcjonariuszy Celnych, Szpitala MSWiA, Szpitala Klinicznego im. prof. A. Grucy, byłego IBJ Świerk, Szpitala ZP ZOZ Otwock przy ul. Batorego. W paliwo węglowe wyposażone są kotłownie Wojskowego Szpitala Gruźlicy i Chorób Płuc, natomiast w paliwo koksowe - kotłownie Woj. ZP ZOZ Chorób Płuc oraz Zespołu Szkół Medycznych. Kotłownia Miejskiej Oczyszczalni Ścieków częściowo wykorzystuje biogaz.

W zanieczyszczeniu powietrza produktami spalania paliw największy udział mają wymienione źródła lokalne (o niskich emitorach - poniżej 30 m), do których należy dodać, trudne do uściślenia, emisje z dużej ilości palenisk indywidualnych. Wpływ na stan zanieczyszczenia powietrza mają także zakłady spoza Otwocka - z gminy Karczew (przy przewadze wiatrów południowych) oraz zanieczyszczenia napływowe z dużych zakładów energetyki z Warszawy i innych terenów. Pewną uciążliwość lokalną stanowi emisja z procesów technologicznych zakładów zlokalizowanych w zabudowie mieszkalnej: piekarni z ul. Karczewskiej (produkty spalania węgla z pieców piekarniczych), PHU HARO na ul. Lwowskiej (zanieczyszczenia gazowe lakiernicze). W Szpitalu Klinicznym im. prof. A. Grucy i Wojskowym Szpitalu Gruźlicy i Chorób Płuc

zaprzestano od trzeciego kwartału 1998 r. spalania na terenie szpitali specyficznych odpadów medycznych.

Poziom zanieczyszczeń przemysłowych został ustabilizowany (w związku z przemianami gospodarczymi lat 90. XX w.), jednak zaostrzeniu uległy także normy dopuszczalnych emisji zanieczyszczeń. Jednocześnie wzrósł stopień zagrożenia zanieczyszczeniami komunikacyjnymi. Liczba aut zarejestrowanych w Otwocku przekracza 10 tysięcy, rozwój motoryzacji jest bardzo dynamiczny, czemu nie towarzyszą wystarczające zmiany infrastruktury drogowej..

Do atmosfery przenikają zanieczyszczenia gazowe, bakterie, grzyby, pyły ze składowisk odpadów komunalnych: czynnego Otwock - Świerk i rekultywowanego zamkniętego Otwock - Świder. Na starym wysypisku prowadzony jest monitoring gazu, natomiast na składowisku w Świerku prowadzony jest monitoring jego wpływu na środowisko (zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Ochrony Środowiska).

W związku z przekroczeniem poziomów dopuszczalnych pyłu zawieszonego PM10, powiększonych o margines tolerancji, przez Wojewodę Mazowieckiego 8.12.2003 został określony program ochrony powietrza dla powiatu otwockiego, określający podstawowe kierunki działań zmierzających do przywrócenia poziomów dopuszczalnych zapylenia. Termin realizacji tego programu określono na dzień 31.12.2005.

Emisja zanieczyszczeń do wód

Granice Otwocka obejmują ujściowy odcinek Świdra. O jakości wód prowadzonych przez tę rzekę decyduje gospodarka wodna wielu gmin położonych w jej zlewni. Parametry jakościowe wód Świdra wahają się w zależności od roku na pograniczu II i III klasy.

Podstawowe źródła zanieczyszczeń stanowią ścieki rzucane spoza granic Otwocka, a nawet powiatu otwockiego (z wyjątkiem gminy Wiązowna) i poprawa stanu rzeczy zależy głównie od działań na terenie dawnego województwa siedleckiego (gminy: Mińsk Mazowiecki, Dębe Wielkie, Cegłów, Siennica, Latowicz - w powiecie Mińsk Mazowiecki). W dolnym biegu rzeki źródłem zanieczyszczeń są ścieki z Celestynowa i Józefowa. Zagrożenia mogą powodować ponadto "dzikie" wysypiska, nieszczelne szamba, a także ścieki opróżniane w niedozwolonych miejscach z wozów asenizacyjnych. Duży udział mają również zanieczyszczenia wielkoobszarowe, związane z niewłaściwym stosowaniem nawozów mineralnych i środków ochrony roślin w gospodarce rolnej.

Drugim bardzo istotnym elementem środowiska przyrodniczego regionu, kształtującym warunki klimatyczne, biologiczne i wodne całego obszaru jest Wisła. Zasięg czynników wpływających na stan Wisły i jej doliny ma charakter

ponadregionalny. Szczególnie dotyczy to zagrożenia przeciwpowodziowego i czystości wód. Wody podziemne doliny Wisły nie mają izolacji od powierzchni i z tego względu są silnie narażone na zanieczyszczenie. Celem ochrony zasobów wód podziemnych ustanowiono (m.in. na części obszaru Otwocka) OWO (obszar wysokiej ochrony). W obrębie OWO postuluje się wprowadzenie określonych zakazów i nakazów, które mają na celu powstrzymanie postępującej degradacji wód podziemnych.

Gospodarka odpadami

Miejszem gromadzenia odpadów stałych z terenu Otwocka jest obecnie składowisko w Świerku. Stare wysypisko zlokalizowane w sąsiedztwie oczyszczalni ścieków jest zamknięte i poddawane rekultywacji. W Mieście funkcjonuje punkt przeładunku i zginiatania śmieci. Wdraża się także selektywną zbiórkę odpadów. Na terenie Miasta, głównie w lasach, spotyka się "dzikie" wysypiska.

Na terenie IBJ w Świerku znajduje się Zakład Unieszkodliwiania Odpadów Promieniotwórczych. Jego podstawowym celem działania jest neutralizowanie odpadów promieniotwórczych pochodzących nie tylko z terenu Świerka, ale przywożonych z obszaru całego kraju. Świadczone przez zakład usługi obejmują odbiór, transport, unieszkodliwianie i składowanie odpadów powstających u wszystkich użytkowników materiałów promieniotwórczych w Polsce.

ZUOP stosuje nowoczesne technologie unieszkodliwiania odpadów promieniotwórczych, pozwalające na uzyskiwanie wysokich współczynników redukcji objętości i wysokich współczynników dekontaminacji oraz na przygotowanie odpadów w sposób zapewniający bezpieczeństwo ludności i środowiska w całym okresie składowania odpadów. ZUOP eksploatuje jedyne w Polsce Krajowe Składowisko Odpadów Promieniotwórczych w Różanie.

Odpady medyczne z terenu Otwocka są unieszkodliwiane poza terenem Miasta przez firmy mające decyzje na usuwanie, transport i unieszkodliwianie tych odpadów.

2.19 Emisja hałasu do środowiska

Na terenie Otwocka nie prowadzono pomiarów hałasu. Na podstawie natężenia ruchu na poszczególnych trasach można wnioskować, że przekroczenia dopuszczalnych poziomów hałasu, poza ulicami w ścisłym Centrum Miasta, mają miejsce przy:

- linii PKP,
- drodze krajowej nr 801 Warszawa – Puławy,
- drodze krajowej nr 17 Warszawa – Lublin,

Plan Rozwoju Lokalnego Miasta Otwock

- ciągu ulic: Kraszewskiego – Batorego – Matejki – Filipowicza – Żeromskiego – Reymonta,
- ciągu ulic: Kołłątaja- Staszica – Karczewska.

2.20 Finanse Miasta

Zasoby finansowe Otwocka określają możliwości realizacji jego zadań, a więc szanse poprawienia sfer życia najważniejszych dla mieszkańców Miasta, w granicach kompetencji właściwych dla tego typu jednostek samorządu terytorialnego.

Dochody Otwocka w roku 2003 wyniosły 55,1 mln zł, a w roku 2004 mają wzrosnąć do 62,9 mln zł. W całym okresie analizy odnotowywano deficyt budżetowy, rosnący z 2,5% (udział w dochodach) w 2002 r., poprzez 3,7% w 2003 r., aż do planowanych 22,4% w 2004 r. Analiza planu i wykonania, wykazuje zarówno po stronie dochodów, jak i wydatków, znaczną ostrożność w szacowaniu tych wielkości. Świadczy to o dyscyplinie finansowej Miasta i wskazuje na odpowiedzialność władz prognozujących finanse. Liczby po stronie "wykonanie" są niższe niż po stronie "plan", a w większym stopniu dotyczy to wydatków niż dochody. Również w 2004 można spodziewać się niższego deficytu niż to jest przewidywane.

W tabeli nr 32 zestawiono budżet Miasta Otwocka za lata 2002 - 2004, zaznaczając plan pierwotny i wykonanie oraz plan na rok 2004.

Tabela nr 32.

Lata	2002 w tys. zł		2003 w tys. zł		2004 w tys. zł
	plan	wykonanie	plan	wykonanie	plan
Dochody	58 665	55 498	55 935	55 079	62 896
Dochody własne	39 910	37 105	36 348	35 552	42 407
Subwencje ogólne	14 032	14 032	15 386	15 386	12 827
Dotacje celowe	4 723	4 361	4 201	4 141	7 662
Wydatki	60 691	56 868	61 742	57 093	76 986
Rolnictwo	31	19	37	35	41
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę	1 386	1 125	2 929	1 393	4 436
Transport	1 460	1 327	1 084	993	1 565
Turystyka	20	20	20	20	15
Gospodarka mieszkaniowa	1 090	1 016	1 129	1 062	1 954
Działalność usługowa	417	232	382	292	473
Administracja	9 429	8 850	9 156	8 745	9 286

Plan Rozwoju Lokalnego Miasta Otwock

Lata	2002 w tys. zł		2003 w tys. zł		2004 w tys. zł
	plan	wykonanie	plan	wykonanie	plan
Urzędy naczelných organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa	116	113	100	99	71
Obrona narodowa	1	1	1	1	1
Bezpieczeństwo publiczne	116	109	153	150	78
Wymiar sprawiedliwości	5	4	0	0	0
Obsługa długu	407	269	904	885	500
Różne rozliczenia	35	11	240	-26	461
Oświata i wychowanie	18 088	18 021	18 726	18 716	32 203
Ochrona zdrowia	614	523	613	329	831
Pomoc społeczna	5 296	5 269	5 334	5 249	6 834
Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	772	770	811	811	879
Edukacyjna opieka wychowawcza	8 540	8 519	9 205	9 123	1 366
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	10 209	8 081	8 116	6 772	13 640
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	2 279	2 212	2 089	2 056	1 974
Kultura fizyczna i sport	380	377	713	388	378

Źródło: Urząd Miasta Otwocka

Poniższa tabela przedstawia procentowy udział poszczególnych składników w dochodach i wydatkach budżetu.

Tabela nr 33.

Lata	2002 w tys. zł		2003 w tys. zł		2004 w tys. zł
	plan	wykonanie	plan	wykonanie	plan
Dochody	100%	100%	100%	100%	100%
Dochody własne	68,0%	66,9%	65,0%	64,5%	67,4%
Subwencje ogólne	23,9%	25,3%	27,5%	27,9%	20,4%
Dotacje celowe	8,1%	7,9%	7,5%	7,5%	12,2%
Wydatki	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%
Rolnictwo	0,05%	0,03%	0,06%	0,06%	0,05%
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę	2,28%	1,98%	4,74%	2,44%	5,76%
Transport	2,41%	2,33%	1,76%	1,74%	2,03%
Turystyka	0,03%	0,04%	0,03%	0,04%	0,02%
Gospodarka mieszkaniowa	1,80%	1,79%	1,83%	1,86%	2,54%
Działalność usługowa	0,69%	0,41%	0,62%	0,51%	0,61%
Administracja	15,54%	15,56%	14,83%	15,32%	12,06%

Plan Rozwoju Lokalnego Miasta Otwock

Lata	2002 w tys. zł		2003 w tys. zł		2004 w tys. zł
	plan	wykonanie	plan	wykonanie	plan
Urzędy naczelnych organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa	0,19%	0,20%	0,16%	0,17%	0,09%
Obrona narodowa	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
Bezpieczeństwo publiczne	0,19%	0,19%	0,25%	0,26%	0,10%
Wymiar sprawiedliwości	0,01%	0,01%	0,00%	0,00%	0,00%
Obsługa długu	0,67%	0,47%	1,46%	1,55%	0,65%
Różne rozliczenia	0,06%	0,02%	0,39%	0,05%	0,60%
Oświata i wychowanie	29,80%	31,69%	30,33%	32,78%	41,83%
Ochrona zdrowia	1,01%	0,92%	0,99%	0,58%	1,08%
Pomoc społeczna	8,73%	9,27%	8,64%	9,19%	8,88%
Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	1,27%	1,35%	1,31%	1,42%	1,14%
Edukacyjna opieka wychowawcza	14,07%	14,98%	14,91%	15,98%	1,77%
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	16,82%	14,21%	13,15%	11,86%	17,72%
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	3,76%	3,89%	3,38%	3,60%	2,56%
Kultura fizyczna i sport	0,63%	0,66%	1,15%	0,68%	0,49%

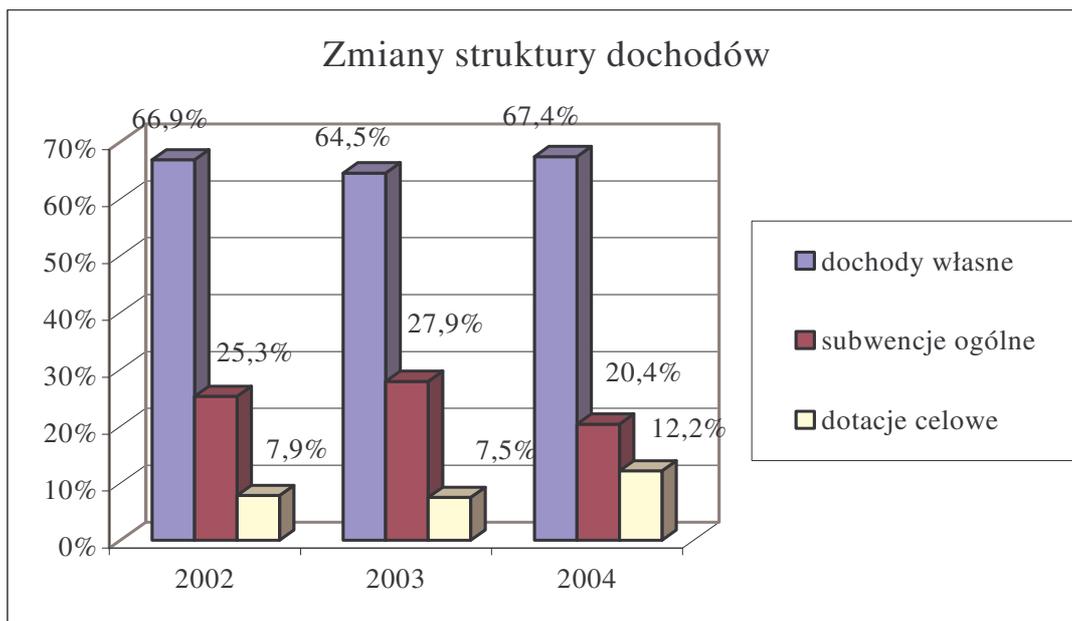
Źródło: Urząd Miasta Otwocka

Analiza pionowa wydatków budżetowych nie wykazała znacznych zmian udziału poszczególnych pozycji. Wzrost udziału wydatków miał miejsce w przypadku wytwarzania i zaopatrywania w energię elektryczną, gaz i wodę, obsługi długu (można przewidywać dalszy wzrost udziału tej pozycji) i działalność usługową. Obniżeniu ulega udział (a także kwota globalna) wydatków na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego.

Za fakt pozytywny należy uznać także umiarkowany i względnie stabilny udział wydatków na administrację. Jednak i tak 15,3% w 2003 r. to jedna z większych pozycji w wydatkach. Największa część budżetu przeznaczana jest na oświatę i wychowanie oraz edukacyjną opiekę wychowawczą (łącznie 48,8% w 2003 r.). Inne najbardziej znaczące pozycje w wydatkach to gospodarka komunalna i ochrona środowiska (11,9%) oraz pomoc społeczna (9,2%). Wymienione pozycje stanowią 85,2% wydatków z roku 2003.

W celu zobrazowania struktury dochodów budżetu dokonano jej analizę pionową, która pokazuje procentowy udział poszczególnych składników w całości dochodów (dla roku 2004 - plan). Jej wynik prezentuje poniższy rysunek.

Rysunek nr 9.

Źródło: Urząd Miasta Otwocka

Struktura pionowa dochodów budżetowych wykazuje stabilny, wysoki udział dochodów własnych, które w roku 2004 r. mają osiągnąć najwyższy pułap (67,4%) w całym okresie analizy.

Analiza wykazała także znaczny udział subwencji ogólnych w dochodach budżetowych (w roku 2003 niemal 28%), których udział jednak w roku 2004 ma się obniżyć o 7 p.p. Będzie to szło w parze ze wzrostem udziału dotacji celowych.

Najważniejszym długookresowym celem działania samorządu jest poprawienie jakości życia mieszkańców. Służyć mają temu inwestycje samorządowe. Wielkość wydatków inwestycyjnych zależy w dużym stopniu od wielkości dochodów oraz od stopnia oszczędności samorządu w wykonywaniu wydatków bieżących, a zwłaszcza wydatków administracyjnych. Z tego powodu wskaźniki inwestycyjne są powiązane ze wskaźnikami dochodowymi i wskaźnikami oszczędnościowymi.

Analiza wydatków Miasta wskazuje na istotną rolę zadań inwestycyjnych w budżecie. Poniżej przedstawiono wydatki inwestycyjne w poszczególnych latach analizy oraz ich udział w całości wydatków budżetowych, jak również poziom deficytu budżetowego oraz jego udział w dochodach ogółem. W roku bieżącym są uwzględnione inwestycje zaplanowane.

Plan Rozwoju Lokalnego Miasta Otwock

Tabela nr 34.

Rok	Inwestycje (tys. zł)	Udział w wydatkach ogółem	Wydatki inwestycyjne na 1 mieszkańca** (zł)	Deficyt/nadwyżka (tys. zł)	Udział w dochodach ogółem	% inwestycji finansowanych deficytem
2002	4 815	8,5%	115,4	-1 370	-2,5%	-28,5%
2003	3 996	7,0%	96,0	-2 014	-3,7%	-50,4%
2004*	18 504	24,0%	444,5	-14 090	-22,4%	-76,1%

* planowany w uchwale budżetowej

**dla roku 2004 przyjęto liczbę ludności z 2003 r.

Źródło: Urząd Miasta Otwocka, obliczenia własne

Wydatki inwestycyjne w powiecie są na wysokim poziomie. Jest to związane z realizacją planu wydatków inwestycyjnych na lata 2002 - 2004. Zwraca uwagę plan zwiększenia poziomu inwestycji w roku 2004 o ponad 460%. Świadczy to o dążeniu samorządu powiatu do stworzenia lepszej infrastruktury i lepszych warunków życia dla mieszkańców.

Udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem pokazuje jaką część wydatków budżetowych samorząd kieruje na inwestycje. Wskaźnik na poziomie 7% (a plan nawet 24%) umieszcza Otwock w grupie jednostek o stosunkowo wysokim udziale inwestycji w wydatkach budżetowych. Połowa inwestycji w 2003 r. była finansowana deficytem budżetowym, w roku 2004 wskaźnik ten ma przekroczyć 75%.

Ostatnim elementem analizy finansów Otwocka jest ukazanie wysokości dochodów gmin w przeliczeniu na jednego mieszkańca, na tle innych gmin oraz województwa mazowieckiego. Poniższa tabela prezentuje takie zestawienie (wg danych za 2002 r.).

Tabela nr 35.

Jednostka	Dochody (w tys.)	Dochód na mieszkańca (w zł)
Województwo mazowieckie	4 111 040,4	1 395,0
Gminy miejskie	948 101,1	1 338,7
Miasto Otwock	55 498,3	1 300,5
Józefów	25 209,5	1 490,5
Legionowo	64 958,2	1 287,3
Mińsk Mazowiecki	48 283,1	1 327,4
Pruszków	73 266,8	1 343,7
Zielonka	32 260,9	1 927,5
Gminy miejsko-wiejskie	1 152 799,3	1 482,1
Wołomin	58 374,7	1 204,1
Karczew	21 858,0	1 350,3
Gminy wiejskie	2 010 140,0	1 376,0
Celestynów	16 455,1	1 512,8
Kołbiel	10 541,2	1 308,8

Źródło: Rocznik Statystyczny Województwa Mazowieckiego 2003

Plan Rozwoju Lokalnego Miasta Otwock

Wśród trzech typów gmin największe dochody na 1 mieszkańca odnotowano w gminach miejsko-wiejskich, a najniższe w miejskich. Otwock z poziomem wydatków 1 300,5 zł uplasował się poniżej średniej gmin miejskich oraz województwa.

Porównanie z podobnej wielkości gminami wskazuje na gorszą sytuację dochodową (w przeliczeniu na 1 mieszkańca) w stosunku do Pruszkowa i Mińska Mazowieckiego, ale lepszą w relacji z Legionowem i Wołominem. Również sąsiednie gminy - Józefów i Karczew - odnotowują relatywnie wyższe dochody, choć są jednostkami znacznie mniejszymi.

Podsumowanie

Reasumując analiza finansowa Miasta Otwocka prowadzi do sformułowania kilku podstawowych dla dalszych prac wniosków:

- W 2003 r. odnotowano nieznaczny spadek dochodów budżetowych, wynikający głównie ze zmniejszenia się dochodów własnych, co stanowi poważne ograniczenie możliwości inwestycyjnych. W roku 2004 przewidywane jest odwrócenie tej niekorzystnej tendencji.
- Ograniczona ustawowo mała swoboda dysponowania częścią dochodów Miasta - subwencjami ogólnymi i dotacjami celowymi - dotyczy ok. 35% ogółu dochodów.
- Budżet będzie w coraz większym stopniu obciążany koniecznością spłaty zaciągniętych zobowiązań, szczególnie w perspektywie zwiększania poziomu inwestycji, finansowanych głównie kredytami. Od 2005 r. mają one wynosić około 8 - 9 mln zł, a deficyt ma stanowić 2 - 4 mln zł.
- Otwock osiąga relatywnie bardzo wysokie dochody, co przy starannym zaplanowaniu wydatków stwarza możliwości finansowania rozwoju.

3. Lista zadań polegających na poprawie sytuacji w Otwocku

W kolejnych podpunktach pokazano na jakie sfery, wymienione projekty oddziaływać będą w największym stopniu. Rzecz jasna rezultaty zadań są bardziej rozległe i ich wpływ nie ogranicza się jedynie do jednej sfery, stąd też tytuły niektórych projektów pojawiają się w więcej niż jednym punkcie.

3.1 Struktura gospodarcza

- Inwestycja wodno – kanalizacyjna
- Modernizacja targowisk

3.2 Rozwój komunikacji i infrastruktury

- Inwestycja wodno – kanalizacyjna
- Modernizacja oświetlenia w ciągach dróg
- Budowa i modernizacja dróg gminnych

3.3 Poprawa stanu środowiska naturalnego

- Inwestycja wodno – kanalizacyjna
- Budowa i modernizacja dróg gminnych

3.4 Poprawa środowiska kulturowego

- Budowa Miejskiego Ośrodka Kultury, gdzie zlokalizowane byłby m.in. sala widowiskowo - teatralna

3.5 Poprawa warunków i jakości życia mieszkańców

- Budowa mieszkań socjalnych
- Inwestycja wodno – kanalizacyjna

Plan Rozwoju Lokalnego Miasta Otwock

- Opracowanie koncepcji i wdrożenie programu oszczędności energetycznych w sieci szkół miejskich (ocieplenie, wymiana systemu grzewczego 6-ciu szkół)
- Modernizacja nawierzchni boisk szkolnych przy szkołach podstawowych i gimnazjach
- Termomodernizacja hali sportowej (obecnie OKS „Start”)
- Modernizacja oświetlenia w ciągach dróg
- Budowa Miejskiego Ośrodka Kultury, gdzie zlokalizowane byłby m.in. sala widowiskowo - teatralna
- Budowa sali gimnastycznej przy szkole nr 9 w Świerku
- Budowa tartanowej bieżni (obecnie obiekty Otwockiego Klubu Sportowego „Start”)
- Modernizacja targowisk
- Budowa i modernizacja dróg gminnych
- Budowa przedszkola przy ul. Jodłowej

4. Realizacja zadań i projektów

W rozdziale tym przedstawiono listę zadań w układzie tabelarycznym w podziale na cele strategiczne oraz operacyjne. Poniżej zostaną przedstawione krótkie karty projektowe zawierające m.in. takie elementy jak:

- Nazwa planowanego działania
- Opis działania
- Zgodność z planem zagospodarowania przestrzennego
- Projekt jest zgodny z następującym elementem Narodowego Planu Rozwoju
- Zgodność projektu z programami operacyjnymi
- Czas realizacji
- Cele globalne (oddziaływanie)
- Oczekiwane produkty
- Mierniki produktów
- Oczekiwane rezultaty
- Mierniki rezultatów
- Instytucje i podmioty uczestniczące we wdrażaniu
- Beneficjenci końcowi wsparcia
- Odbiorcy ostateczni wsparcia
- Zakres terytorialny realizacji projektu
- Liczba mieszkańców na obszarze oddziaływania projektu

Plan Rozwoju Lokalnego Miasta Otwock

Nazwa planowanego działania:		Budowa mieszkań socjalnych
Opis działania:	<p>Kwestia lokali socjalnych w Otwocku została zdiagnozowana jako bardzo trudna. Suma wyroków eksmisyjnych, w których na Gminę Otwock nałożono obowiązek dostarczenia lokali socjalnych wynosi 36 i dotyczy 88 lokatorów.</p> <p>Realizacja zadania polegać ma na budowie dwóch budynków w 2005 roku, a w późniejszych latach minimum jednego rocznie. W każdym z budynków znajdować ma się minimum 8 mieszkań. Budynki mają zostać wybudowane w taniej technologii, ale zakłada się, że posiadać będą dobry standard wykończenia i wszystkie instalacje, a także spełniać wszystkie inne wymogi stawiane w programie Ministerstwa Infrastruktury.</p> <p>Wybudowane lokale socjalne w pierwszej kolejności będą przeznaczone dla osób niepełnosprawnych, a także dla byłych wychowanków domu dziecka.</p>	
Zgodność z planem zagospodarowania przestrzennego:	Zgodny	
Projekt jest zgodny z następującym elementem Narodowego Planu Rozwoju:	Wzmocnienie potencjału rozwojowego regionów i przeciwdziałanie marginalizacji niektórych obszarów	
Zgodność projektu z polityką krajową (innymi dokumentami programowymi)	Zgodny z programem Ministerstwa Infrastruktury (rozporządzenie z dn. 13 lipca 2004 Ministerstwa Infrastruktury w sprawie wniosku o udzielenie finansowego wsparcia, kryteriów i trybu jego oceny oraz wzoru formularza rozliczenia)	
Czas realizacji:	Lata 2005 – 2008 i później	
Cele globalne (oddziaływanie)	<p>Poprawa jakości życia w Otwocku</p> <p>Wyrównanie szans osób ubogich</p>	
Oczekiwane produkty	Wybudowane budynki socjalne	
Mierniki produktów	Liczba budynków	
Oczekiwane rezultaty:	Stworzenie warunków do zamieszkania dla osób ubogich	
Mierniki rezultatów	Liczba rodzin zamieszkujących budynki socjalne	
Instytucje i podmioty uczestniczące we wdrażaniu:	<p>Ministerstwo Infrastruktury</p> <p>Urząd Miasta</p>	
Beneficjenci końcowi wsparcia:	Firmy budowlane	
Odbiorcy ostateczni wsparcia:	Osoby o niskich dochodach, w trudnej sytuacji materialnej i niepełnosprawni	

Plan Rozwoju Lokalnego Miasta Otwock

Zakres terytorialny realizacji projektu	Miasto Otwock
Liczba mieszkańców na obszarze oddziaływania projektu	41,5 tys.
Źródła finansowania:	Środki własne Fundusz Dopłat BGK

Plan Rozwoju Lokalnego Miasta Otwock

Nazwa planowanego działania:		Inwestycja wodno – kanalizacyjna
Opis działania:	<p>Obecnie długość sieci kanalizacyjnej wynosi ok. 70 km. Z sieci kanalizacyjnej korzysta ok. 50% mieszkańców Otwocka. Jest to bardzo niska wartość zważywszy na położenie Miasta w bezpośrednim sąsiedztwie Aglomeracji Warszawskiej i liczbę mieszkańców.</p> <p>W związku z tym podjęte zostaną działania mające na celu znaczne podniesienie tego wskaźnika. W tym celu przeprowadzona zostanie inwestycja, w ramach której w latach 2005 – 2008 przeprowadzone zostaną remonty istniejących instalacji i wybudowane nowe.</p>	
Zgodność z planem zagospodarowania przestrzennego:	Zgodny	
Projekt jest zgodny z następującym elementem Narodowego Planu Rozwoju:	Wzmocnienie potencjału rozwojowego regionów i przeciwdziałanie marginalizacji niektórych obszarów	
Zgodność projektu z polityką krajową (innymi dokumentami programowymi)	ZPORR Działanie 1.2. Infrastruktura ochrony środowiska	
Czas realizacji:	Lata 2005 – 2008	
Cele globalne (oddziaływanie)	<p>Poprawa jakości życia w Otwocku</p> <p>Ochrona środowiska naturalnego</p>	
Oczekiwane produkty	<p>Rozbudowa i modernizacja miejskiej oczyszczalni ścieków w Otwocku</p> <p>Zmodernizowana sieć wodociągowa</p> <p>Zmodernizowana sieć kanalizacyjna</p>	
Mierniki produktów	<p>Długość zmodernizowanych sieci</p> <p>Liczba zmodernizowanych oczyszczalni</p>	
Oczekiwane rezultaty:	Zwiększenie liczby osób korzystających z sieci wodociągowej i kanalizacyjnej	
Mierniki rezultatów	<p>Liczba osób korzystających z sieci wodociągowej i kanalizacyjnej</p> <p>Wskaźnik zwodociągowania i skanalizowania Otwocka</p>	
Instytucje i podmioty uczestniczące we wdrażaniu:	Urząd Miasta	
Beneficjenci końcowi wsparcia:	Przedsiębiorstwa specjalizujące się w inwestycjach wodno – kanalizacyjnych	
Odbiorcy ostateczni wsparcia:	Mieszkańcy Otwocka	
Zakres terytorialny realizacji projektu	Miasto Otwock	
Liczba mieszkańców na obszarze oddziaływania projektu	41,5 tys.	

Plan Rozwoju Lokalnego Miasta Otwock

Źródła finansowania:	Środki własne Fundusz Spójności
-----------------------------	------------------------------------

Plan Rozwoju Lokalnego Miasta Otwock

Nazwa planowanego działania:	Opracowanie koncepcji i wdrożenie programu oszczędności energetycznych w sieci szkół miejskich (ocieplenie, wymiana systemu grzewczego 6-ciu szkół)	
Opis działania:	<p>W związku z wysokimi kosztami utrzymania szkół w Otwocku niezbędne jest podjęcie działań, które umożliwią ich ograniczenie. W tym celu niniejsze zadanie przewiduje przeprowadzenie termomodernizacji 6-ciu szkół na terenie Miasta. Wykonane ma zostać ocieplenie i wymiana systemu grzewczego.</p> <p>Oprócz efektów oszczędnościowych, wykonanie zadania będzie miało pozytywny skutek na politykę ochrony środowiska oraz podniesie estetyki w szkołach.</p>	
Zgodność z planem zagospodarowania przestrzennego:	Zgodny	
Projekt jest zgodny z następującym elementem Narodowego Planu Rozwoju:	Wzmocnienie potencjału rozwojowego regionów i przeciwdziałanie marginalizacji niektórych obszarów	
Czas realizacji:	Lata 2005 – 2008	
Cele globalne (oddziaływanie)	<p>Poprawa efektywności gospodarowania energią cieplną w szkołach na terenie Otwocka</p> <p>Ochrona środowiska naturalnego</p>	
Oczekiwane produkty	Przeprowadzenie termomodernizacji w szkołach Miasta	
Mierniki produktów	Liczba szkół, w których przeprowadzono termomodernizację	
Oczekiwane rezultaty:	<p>Zmniejszenie kosztów utrzymania szkół</p> <p>Zmniejszenie emisji szkodliwych substancji do atmosfery</p>	
Mierniki rezultatów	<p>Spadek wysokości opłat z tytułu bieżącego utrzymania szkół</p> <p>Spadek ilości substancji trujących w powietrzu</p>	
Instytucje i podmioty uczestniczące we wdrażaniu:	Urząd Miasta	
Beneficjenci końcowi wsparcia:	Firmy przeprowadzające termomodernizację	
Odbiorcy ostateczni wsparcia:	<p>Szkoły w Otwocku</p> <p>Uczniowie i pracownicy szkół</p>	
Zakres terytorialny realizacji projektu	Miasto Otwock	

Plan Rozwoju Lokalnego Miasta Otwock

Liczba mieszkańców na obszarze oddziaływania projektu	41,5 tys.
Źródła finansowania:	Miejski Funduszu Ochrony Środowiska Wojewódzkie Fundusz Ochrony Środowiska Kredyty termomodernizacyjne

Plan Rozwoju Lokalnego Miasta Otwock

Nazwa planowanego działania:		Modernizacja nawierzchni boisk szkolnych przy szkołach podstawowych i gimnazjach
Opis działania:	<p>Obecny stan boisk przyszkolnych jest bardzo zły. W większości pokryte są one nawierzchnią, która sprzyja urazom bawiących się na nich dzieciom.</p> <p>W ramach tego projektu założono modernizację nawierzchni boisk przyszkolnych z tartanu. Docelowo mają one być pokryte nawierzchnią tartanową. Boiska mają być udostępniane dzieciom i młodzieży nie tylko na potrzeby zajęć szkolnych, ale również po godzinach lekcyjnych. W ten sposób stworzona zostanie infrastruktura do krzewienia kultury sportu wśród dzieci i młodzieży. Dzięki temu stworzone zostaną alternatywy do spędzania wolnego czasu dla dzieci i młodzieży. Projekt ma również pozytywne oddziaływanie na podniesienie zdrowotności młodego pokolenia.</p>	
Zgodność z planem zagospodarowania przestrzennego:	Zgodny	
Projekt jest zgodny z następującym elementem Narodowego Planu Rozwoju:	Wzmocnienie potencjału rozwojowego regionów i przeciwdziałanie marginalizacji niektórych obszarów	
Czas realizacji:	Lata 2005 – 2008	
Cele globalne (oddziaływanie)	Wzrost kultury sportu wśród dzieci i młodzieży	
Oczekiwane produkty	Modernizacja nawierzchni przyszkolnych boisk	
Mierniki produktów	<p>Liczba zmodernizowanych nawierzchni boisk</p> <p>Powierzchnia zmodernizowanych boisk</p>	
Oczekiwane rezultaty:	<p>Zmniejszenie liczby urazów wśród dzieci i młodzieży</p> <p>Zwiększenie liczby dzieci i młodzieży uprawiających sport</p>	
Mierniki rezultatów	<p>Procentowy spadek liczby urazów wśród dzieci i młodzieży</p> <p>Procentowe zwiększenie liczby dzieci i młodzieży uprawiających sport</p>	
Instytucje i podmioty uczestniczące we wdrażaniu:	Urząd Miasta	
Beneficjenci końcowi wsparcia:	Firmy przeprowadzające modernizację nawierzchni	
Odbiorcy ostateczni wsparcia:	Szkoły w Otwocku	

Plan Rozwoju Lokalnego Miasta Otwock

	Uczniowie szkół Dzieci i młodzież z terenu Otwocka
Zakres terytorialny realizacji projektu	Miasto Otwock
Liczba mieszkańców na obszarze oddziaływania projektu	41,5 tys.
Źródła finansowania:	Miejski Fundusz Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

Plan Rozwoju Lokalnego Miasta Otwock

Nazwa planowanego działania:	Termomodernizacja hali sportowej (obecnie OKS „Start”)
Opis działania:	Działanie polegać ma na przeprowadzeniu termomodernizacji hali sportowej (obecnie należącej do Otwockiego Klubu Sportowego „Start”). Inwestycja została rozpoczęta w 2004 r. W ten sposób zrationalizowana zostanie gospodarka energią ciepłą w Otwocku, co przyczyni się do zmniejszenie zanieczyszczeń powietrza w Mieście. Ponadto zmniejszone zostaną koszty użytkowania hali i podniesiona jej estetyka.
Zgodność z planem zagospodarowania przestrzennego:	Zgodny
Projekt jest zgodny z następującym elementem Narodowego Planu Rozwoju:	Tworzenie warunków dla zwiększania poziomu inwestycji, promowanie zrównoważonego rozwoju i spójności przestrzennej
Zgodność projektu z polityką krajową (innymi dokumentami programowymi)	ZPORR Działanie 1.4. Rozwój turystyki i kultury
Czas realizacji:	Rok 2006
Cele globalne (oddziaływanie)	Zmniejszenie zanieczyszczenia powietrza w Otwocku
Oczekiwane produkty	Termomodernizacja hali
Mierniki produktów	Liczba hal, w których przeprowadzone zostaną termomodernizacje
Oczekiwane rezultaty:	Zmniejszenie kosztów ogrzewania Zmniejszenie emisji szkodliwych substancji do środowiska
Mierniki rezultatów	Wartość kosztów ogrzewania hali Procentowy spadek ilości wyemitowanych gazów
Instytucje i podmioty uczestniczące we wdrażaniu:	Urząd Miasta
Beneficjenci końcowi wsparcia:	Firmy przeprowadzające termomodernizację
Odbiorcy ostateczni wsparcia:	Otwocki ośrodek sportu Osoby korzystające z otwockiego ośrodka sportu Mieszkańcy Otwocka i okolicznych miejscowości
Zakres terytorialny realizacji projektu	Miasto Otwock
Liczba mieszkańców na obszarze oddziaływania projektu	41,5 tys.

Plan Rozwoju Lokalnego Miasta Otwock

Źródła finansowania:	Środki własne Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska
-----------------------------	--

Plan Rozwoju Lokalnego Miasta Otwock

Nazwa planowanego działania:		Modernizacja oświetlenia w ciągach dróg gminnych
Opis działania:	<p>Realizacja inwestycji polegać ma na wymianie oświetlenia w ciągach dróg. Jej wykonanie ma zostać przeprowadzone za pośrednictwem firmy zewnętrznej. Wymieni ona obecne oświetlenie na energooszczędne. Dzięki temu obniżone zostaną związane z tym koszty utrzymania. Różnica w koszcie utrzymania będzie stanowiła wynagrodzenie dla firmy zewnętrznej.</p> <p>Zadanie oprócz wymiernych ekonomicznych skutków, ma również bardzo istotne znaczenie dla podniesienia bezpieczeństwa ruchu drogowego na terenie Miasta. W szczególności dotyczy to pieszych i rowerzystów podróżujących drogami Otwocka po zmierzchu.</p>	
Zgodność z planem zagospodarowania przestrzennego:	Zgodny	
Projekt jest zgodny z następującym elementem Narodowego Planu Rozwoju:	Tworzenie warunków dla zwiększania poziomu inwestycji, promowanie zrównoważonego rozwoju i spójności przestrzennej	
Zgodność projektu z polityką krajową (innymi dokumentami programowymi)	ZPORR Działanie 1.1 Modernizacja i rozbudowa regionalnego układu transportowego	
Czas realizacji:	Rok 2006	
Cele globalne (oddziaływanie)	Poprawa bezpieczeństwa na drogach w Otwocku	
Oczekiwane produkty	Wymiana oświetlenia w ciągu dróg gminnych	
Mierniki produktów	Liczba wymienionych instalacji oświetleniowych	
Oczekiwane rezultaty:	<p>Zmniejszenie kosztów oświetlenia dróg</p> <p>Zmniejszenie liczby wypadków na drogach gminnych</p>	
Mierniki rezultatów	<p>Wartość kosztów oświetlenia dróg</p> <p>Procentowy spadek liczby wypadków na drogach gminnych</p>	
Instytucje i podmioty uczestniczące we wdrażaniu:	Urząd Miasta	
Beneficjenci końcowi wsparcia:	Firmy przeprowadzająca wymianę	
Odbiorcy ostateczni wsparcia:	<p>Otwock</p> <p>Osoby korzystające z dróg gminnych</p>	
Zakres terytorialny realizacji projektu	Miasto Otwock	

Plan Rozwoju Lokalnego Miasta Otwock

Liczba mieszkańców na obszarze oddziaływania projektu	41,5 tys.
Źródła finansowania:	Środki firmy zewnętrznej

Plan Rozwoju Lokalnego Miasta Otwock

Nazwa planowanego działania:	Budowa Miejskiego Ośrodka Kultury, gdzie zlokalizowane byłby m.in. sala widowiskowo - teatralna
Opis działania:	<p>Realizacja zadania polegać ma na budowie budynku Miejskiego Ośrodka Kultury. Konstrukcja budynku powinna uwzględniać zlokalizowanie tam sali widowiskowo – teatralnej.</p> <p>Potrzeba wykonania zadania wynika z obecnego braku takiego budynku. Ponadto strategiczne cele rozwoju Miasta obejmują również „Stworzenie wartości dodanej poziomu atrakcyjności turystycznej i kulturowej Miasta poprzez opracowanie corocznego planu imprez masowych (w tym imprez sportowych i kulturalnych) realizowanych w atrakcyjnych, nowoczesnych obiektach”. Implikuje to jednoznacznie potrzebę budowy takich nowoczesnych obiektów. .</p>
Zgodność z planem zagospodarowania przestrzennego:	Zgodny
Projekt jest zgodny z następującym elementem Narodowego Planu Rozwoju:	Wzmocnienie potencjału rozwojowego regionów i przeciwdziałanie marginalizacji niektórych obszarów
Zgodność projektu z polityką krajową (innymi dokumentami programowymi)	ZPORR Działanie 1.4 Rozwój turystyki i kultury
Czas realizacji:	Lata 2006 - 2007
Cele globalne (oddziaływanie)	Wzrost znaczenia kultury i turystyki jako czynników stymulujących rozwój społeczno – gospodarczy Otwocka i sąsiednich gmin
Oczekiwane produkty	Nowoczesny budynek Miejskiego Ośrodka Kultury posiadający salę widowiskowo teatralną
Mierniki produktów	Liczba budynków
Oczekiwane rezultaty:	Miejski ośrodek cieszący się zainteresowaniem lokalnej społeczności, mieszkańców sąsiednich gmin oraz przyciągający turystów
Mierniki rezultatów	<p>Liczba mieszkańców Otwocka korzystających z Miejskiego Ośrodka Kultury</p> <p>Liczba mieszkańców sąsiednich gmin (i powiatów) korzystających z Miejskiego Ośrodka Kultury</p> <p>Liczba turystów korzystających z Miejskiego Ośrodka Kultury</p>
Instytucje i podmioty uczestniczące we wdrażaniu:	UM Otwock Lokalna społeczność
Beneficjenci końcowi wsparcia:	Miejski Ośrodek Kultury

Plan Rozwoju Lokalnego Miasta Otwock

Odbiorcy ostateczni wsparcia:	Mieszkańcy Otwocka i sąsiednich gmin oraz turyści
Zakres terytorialny realizacji projektu	Miasto Otwock
Liczba mieszkańców na obszarze oddziaływania projektu	41,5 tys.
Źródła finansowania:	ERDF Środki własne PFRON

Plan Rozwoju Lokalnego Miasta Otwock

Nazwa planowanego działania:	Budowa sali gimnastycznej przy szkole nr 9 w Świerku
Opis działania:	Zadanie polega na budowie sali gimnastycznej przy szkole nr 9 w Świerku o wymiarach odpowiadających potrzebom szkoły. Obecnie jest to jedyna szkoła, należąca do Miasta, która do tej pory nie posiada sali gimnastycznej.
Zgodność z planem zagospodarowania przestrzennego:	Zgodny
Projekt jest zgodny z następującym elementem Narodowego Planu Rozwoju:	Wzmocnienie potencjału rozwojowego regionów i przeciwdziałanie marginalizacji niektórych obszarów
Zgodność projektu z polityką krajową (innymi dokumentami programowymi)	ZPORR działanie 3.5. Lokalna infrastruktura społeczna
Czas realizacji:	Lata 2006 – 2007
Cele globalne (oddziaływanie)	Głównym celem działania jest wyrównanie szans w dostępie do infrastruktury sportowej pomiędzy dziećmi i młodzieżą z różnych części Otwocka
Oczekiwane produkty	Sala gimnastyczna odpowiadająca potrzebom szkoły nr 9 w Świerku
Mierniki produktów	Wymiary sali gimnastycznej
Oczekiwane rezultaty:	Zapewnienie dostępu uczniom szkoły nr 9 w Świerku do infrastruktury sportowej
Mierniki rezultatów	Liczba uczniów szkoły nr 9 w Świerku korzystających z sali gimnastycznej
Instytucje i podmioty uczestniczące we wdrażaniu:	Szkoła UM Otwock
Beneficjenci końcowi wsparcia:	Szkoła nr 9 w Świerku
Odbiorcy ostateczni wsparcia:	Uczniowie szkoły nr 9
Zakres terytorialny realizacji projektu	Miasto Otwock
Liczba mieszkańców na obszarze oddziaływania projektu	41,5 tys.
Źródła finansowania:	ERDF Środki własne

Plan Rozwoju Lokalnego Miasta Otwock

Nazwa planowanego działania:		Budowa tartanowej bieżni (obecnie obiekty Otwockiego Klubu Sportowego „Start”)
Opis działania:	<p>Realizacja zadania polegać ma na budowie bieżni tartanowej. Jest ona niezbędna dla poprawienia warunków treningu zawodników Otwockiego Klubu Sportowego „Start”, którzy również będą korzystać z infrastruktury sportowej otwockiego ośrodka sportu. Dzięki temu zmniejszy się również urazowość uprawiania sportu.</p> <p>Ponadto wykonanie zadania podniesie atrakcyjną turystyczną Otwocka.</p>	
Zgodność z planem zagospodarowania przestrzennego:	Zgodny	
Projekt jest zgodny z następującym elementem Narodowego Planu Rozwoju:	Wzmocnienie potencjału rozwojowego regionów i przeciwdziałanie marginalizacji niektórych obszarów	
Zgodność projektu z polityką krajową (innymi dokumentami programowymi)	ZPORR działanie 1.4 Rozwój turystyki i kultury	
Czas realizacji:	latach 2006 – 2007	
Cele globalne (oddziaływanie)	Wzrost znaczenia kultury i turystyki jako czynników stymulujących rozwój społeczno – gospodarczy	
Oczekiwane produkty	Wymiana nawierzchni bieżni na terenie otwockiego ośrodka sportu (obecnie OKS „Start”)	
Mierniki produktów	Powierzchnia nawierzchni bieżni	
Oczekiwane rezultaty:	Popularyzacja sportu wśród mieszkańców Otwocka	
Mierniki rezultatów	Liczba osób korzystających z otwockiego ośrodka sportu	
Instytucje i podmioty uczestniczące we wdrażaniu:	OKS „Start” Urząd Miasta	
Beneficjenci końcowi wsparcia:	Otwocki ośrodek sportu (obecnie OKS „Start”)	
Odbiorcy ostateczni wsparcia:	Otwocki ośrodek sportu (obecnie OKS „Start”) Mieszkańcy Otwocka	
Zakres terytorialny realizacji projektu	Miasto Otwock	
Liczba mieszkańców na obszarze oddziaływania projektu	41,5 tys.	

Plan Rozwoju Lokalnego Miasta Otwock

Źródła finansowania:	Środki Własne ERDF
-----------------------------	-----------------------

Plan Rozwoju Lokalnego Miasta Otwock

Nazwa planowanego działania:	Modernizacja targowiska
Opis działania:	Planuje się utwardzenie płyty targowiska wraz z systemem odwodnienia (5500 m ²), zainstalowanie systemu oświetlenia oraz inne roboty porządkowe zgodnie z przygotowaną dokumentacją.
Zgodność z planem zagospodarowania przestrzennego:	Zgodny
Projekt jest zgodny z następującym elementem Narodowego Planu Rozwoju:	Wzmocnienie potencjału rozwojowego regionów i przeciwdziałanie marginalizacji niektórych obszarów
Czas realizacji:	Lata 2005 – 2007
Cele globalne (oddziaływanie)	Podniesienie standardu targowiska
Oczekiwane produkty	Modernizacja płyty targowiska wraz z systemem odwodnienia Instalacja systemu oświetlenia
Mierniki produktów	Powierzchnia zmodernizowanej płyty
Oczekiwane rezultaty:	Zwiększenie estetyki targowiska
Mierniki rezultatów	Wzrost oceny estetyki targowiska przez klientów
Instytucje i podmioty uczestniczące we wdrażaniu:	Urząd Miasta
Beneficjenci końcowi wsparcia:	Targowisko
Odbiorcy ostateczni wsparcia:	Klienci targowiska Przedsiębiorcy
Zakres terytorialny realizacji projektu	Miasto Otwock
Liczba mieszkańców na obszarze oddziaływania projektu	41,5 tys.
Źródła finansowania:	Środki własne

Nazwa planowanego działania:	Budowa i modernizacja dróg gminnych
Opis działania:	<p>Drogi gminne zlokalizowane w Otwocku pełnią istotną rolę w ruchu nie tylko lokalnym, ale i regionalnym. Otwock leży na drodze wielu osób, które codziennie przemieszczają się tędy do pracy do Warszawy. Tymczasem stan dróg jest niezadowolający, co nie tylko zmniejsza komfort podróży, ale również często sprzyja powstawaniu zatorów.</p> <p>Ponadto znaczna część dróg gminnych to drogi gruntowe. Ruch pojazdów po nich wzmaga pylenie, które jest jedną z najważniejszych przyczyn znacznego zanieczyszczenia powietrza w Otwocku.</p> <p>Inwestycja polegać ma na utwardzeniu, modernizacji i budowie dróg gminnych w ciągu ulic, w których wykonywane będą inwestycje wodno-kanalizacyjne. W celu podniesienia bezpieczeństwa i komfortu pieszych, w ciągu każdej z dróg wybudowane zostaną chodniki. Wkład własny na te inwestycje będzie pochodził ze środków z tytułu opłat za zajęcie pasa drogowego. Źródła zewnętrzne pochodzić będą z ERDF (ZPORR działanie 1.1.1). Inwestycja przyczyni się do wzrostu dostępności komunikacyjnej Otwocka (oraz Warszawy dla ośrodków położonych na południe od Miasta), ograniczenia pylenia, a ponadto jest spójna z projektem wodnokanalizacyjnym.</p>
Zgodność z planem zagospodarowania przestrzennego:	Zgodny
Projekt jest zgodny z następującym elementem Narodowego Planu Rozwoju:	Tworzenie warunków dla zwiększania poziomu inwestycji, promowanie zrównoważonego rozwoju i spójności przestrzennej
Zgodność projektu z polityką krajową (innymi dokumentami programowymi)	ZPORR poddziałanie 1.1.1
Czas realizacji:	Lata 2005 – 2008 i następne
Cele globalne (oddziaływanie)	Poprawa dostępu do sieci dróg krajowych oraz regionalnych centrów gospodarczych ważnych z punktu widzenia rozwoju społeczno – gospodarczego regionu (Warszawy)

Plan Rozwoju Lokalnego Miasta Otwock

Oczekiwane produkty	Modernizacja sieci dróg gminnych
Mierniki produktów	Długość zmodernizowanych dróg gminnych
Oczekiwane rezultaty:	Zwiększenie przepustowości sieci dróg gruntowych Zmniejszenie pylenia
Mierniki rezultatów	Ilość zanieczyszczeń emitowanych w Otwocku Przepustowość sieci dróg gminnych Skrócenie czasu przejazdu przez Otwock
Instytucje i podmioty uczestniczące we wdrażaniu:	Urząd Miasta Otwock Zarząd Dróg Powiatowych
Beneficjenci końcowi wsparcia:	Miasto
Odbiorcy ostateczni wsparcia:	Mieszkańcy Otwocka Mieszkańcy sąsiednich gmin i powiatów
Zakres terytorialny realizacji projektu	Miasto Otwock
Liczba mieszkańców na obszarze oddziaływania projektu	41,5 tys.
Źródła finansowania:	ERDF Środki własne

Plan Rozwoju Lokalnego Miasta Otwock

Nazwa planowanego działania:	Budowa przedszkola przy ul. Jodłowej
Opis działania:	<p>Inwestycja została rozpoczęta w 2004 r. Jej realizacja umożliwi kontynuowanie procesu reorganizacji sieci placówek przedszkolnych na terenie Miasta, który będzie polegał na docelowym ograniczeniu ich liczby.</p> <p>Reorganizacja służy redukcji kosztów związanych z utrzymaniem obecnej sieci przedszkoli. Wynika ona również z prognoz demograficznych, przewidujących spadek liczby osób w wieku przedprodukcyjnym w najbliższych latach.</p>
Zgodność z planem zagospodarowania przestrzennego:	Zgodny
Czas realizacji:	Lata 2005 – 2006
Cele globalne (oddziaływanie)	<p>Reorganizacja sieci placówek przedszkolnych na terenie Miasta w celu ograniczenia kosztów związanych z ich funkcjonowaniem</p> <p>Podniesienie</p>
Oczekiwane produkty	Budowa przedszkola
Mierniki produktów	Kubatura budynku
Oczekiwane rezultaty:	Budynek spełniający wymagane standardy i cieszący się popularnością wśród mieszkańców Otwocka
Mierniki rezultatów	Liczba dzieci zapisanych do przedszkola
Instytucje i podmioty uczestniczące we wdrażaniu:	Urząd Miasta
Beneficjenci końcowi wsparcia:	Przedszkole
Odbiorcy ostateczni wsparcia:	Dzieci uczęszczające do przedszkola
Zakres terytorialny realizacji projektu	Miasto Otwock
Liczba mieszkańców na obszarze oddziaływania projektu	41,5 tys.
Źródła finansowania:	Środki własne

5. Powiązanie projektów z innymi działaniami realizowanymi na terenie gminy, powiatu, województwa

Zadanie	Zgodność z założeniami strategii zrównoważonego rozwoju powiatu:	Zgodność z założeniami strategii wojewódzkiej:	Zgodność na poziomie centralnym:
<p>Budowa przedszkola przy ul. Jodłowej</p> <p>Modernizacja nawierzchni boisk szkolnych przy szkołach podstawowych i gimnazjach</p> <p>Budowa sali gimnastycznej przy szkole nr 9 w Świerku</p> <p>Opracowanie koncepcji i wdrożenie programu oszczędności energetycznych w sieci szkół miejskich (ocieplenie, wymiana systemu grzewczego 6-ciu szkół)</p>	<p>Nowoczesna baza dydaktyczna szkół.</p> <p>Rozwinięta baza sportowa szkół średnich.</p> <p>Rozwinięta oferta kształcenia ustawicznego w bazie edukacyjnej powiatu.</p>	<p>Przeciwdziałanie nadmiernym, społecznie nieakceptowanym dysproporcjom w poziomie rozwoju gospodarczego i warunkach życia ludności w województwie.</p>	<p>ZPORR, Priorytet 3, Działanie 3.5: Lokalna infrastruktura społeczna (Lokalna infrastruktura edukacyjna i sportowa)</p>

Plan Rozwoju Lokalnego Miasta Otwock

Zadanie	Zgodność z założeniami strategii zrównoważonego rozwoju powiatu:	Zgodność z założeniami strategii wojewódzkiej:	Zgodność na poziomie centralnym:
Budowa mieszkań socjalnych	Zapewniona i efektywna pomoc społeczna dla wszystkich osób będących w potrzebie.	Przeciwdziałanie nadmiernym, społecznie nieakceptowanym dysproporcjom w poziomie rozwoju gospodarczego i warunkach życia ludności w województwie.	Rządowy program wsparcia gminnego budownictwa socjalnego w latach 2004 - 2005.
Modernizacja oświetlenia w ciągach dróg Budowa i modernizacja dróg gminnych	Zmodernizowana infrastruktura drogowa, dostosowana do standardów Unii Europejskiej i rozwinięta sieć komunikacyjna.	Bardziej efektywne wykorzystanie przestrzeni.	ZPORR, Priorytet 1, Działanie 1.1. Modernizacja i rozbudowa regionalnego układu transportowego, Działanie 1.6: Rozwój transportu publicznego w aglomeracjach
Termomodernizacja hali sportowej (obecnie OKS „Start”) Budowa tartanowej bieżni (obecnie obiekty Otwockiego Klubu Sportowego „Start”)	Rozwinięta baza rekreacyjno-sportowa.	Bardziej efektywne wykorzystanie przestrzeni.	ZPORR, Priorytet 1, Działanie 1.4: Rozwój turystyki i kultury

Plan Rozwoju Lokalnego Miasta Otwock

Zadanie	Zgodność z założeniami strategii zrównoważonego rozwoju powiatu:	Zgodność z założeniami strategii wojewódzkiej:	Zgodność na poziomie centralnym:
Budowa Miejskiego Ośrodka Kultury, gdzie zlokalizowane byłyby m.in. sala widowiskowo - teatralna.	Rozwinięta i ogólnodostępna baza sportowo-rekreacyjna. Stworzone warunki techniczne i organizacyjne dla rozwoju nowych form aktywności kulturalnej i artystycznej.	Ukształtowanie tożsamości kulturowej regionu.	ZPORR, Priorytet 1, Działanie 1.4: Rozwój turystyki i kultury
Inwestycja wodno – kanalizacyjna	Dobra jakość infrastruktury technicznej i uporządkowana przestrzeń w obrębie powiatu.	Bardziej efektywne wykorzystanie przestrzeni.	ZPORR, Priorytet 1, Działanie 1.2: Infrastruktura ochrony środowiska

6. Oczekiwane wskaźniki osiągnięć Planu Rozwoju Lokalnego

Budowa mieszkań socjalnych	
Oczekiwane wskaźniki osiągnięć	Liczba budynków Liczba rodzin zamieszkujących budynki socjalne
Inwestycja wodno – kanalizacyjna	
Oczekiwane wskaźniki osiągnięć	Długość zmodernizowanych sieci kanalizacyjnych i wodociągowych Liczba zmodernizowanych oczyszczalni Liczba osób korzystających z sieci wodociągowej i kanalizacyjnej Wskaźnik zwodociągowania i skanalizowania Otwocka
Opracowanie koncepcji i wdrożenie programu oszczędności energetycznych w sieci szkół miejskich (ocieplenie, wymiana systemu grzewczego 6-ciu szkół)	
Oczekiwane wskaźniki osiągnięć	Liczba szkół, w których przeprowadzono termomodernizację Spadek wysokości opłat z tytułu bieżącego utrzymania szkół Spadek ilości substancji trujących w powietrzu
Modernizacja nawierzchni boisk szkolnych przy szkołach podstawowych i gimnazjach	
Oczekiwane wskaźniki osiągnięć	Liczba zmodernizowanych nawierzchni boisk Powierzchnia zmodernizowanych boisk Procentowy spadek liczby urazów wśród dzieci i młodzieży Procentowe zwiększenie liczby dzieci i młodzieży uprawiających sport
Termomodernizacja hali sportowej (obecnie OKS „Start”)	
Oczekiwane wskaźniki osiągnięć	Liczba hal, w których przeprowadzone zostaną termomodernizacje Wartość kosztów ogrzewania hali Procentowy spadek ilości wyemitowanych gazów
Modernizacja oświetlenia w ciągach dróg gminnych	
Oczekiwane wskaźniki osiągnięć	Liczba wymienionych instalacji oświetleniowych Wartość kosztów oświetlenia dróg Procentowy spadek liczby wypadków na drogach gminnych

Plan Rozwoju Lokalnego Miasta Otwock

Budowa Miejskiego Ośrodka Kultury, gdzie zlokalizowane byłby m.in. sala widowiskowo - teatralna	
Oczekiwane wskaźniki osiągnięć	Liczba budynków Liczba mieszkańców Otwocka korzystających z Miejskiego Ośrodka Kultury Liczba mieszkańców sąsiednich gmin (i powiatów) korzystających z Miejskiego Ośrodka Kultury Liczba turystów korzystających z Miejskiego Ośrodka Kultury
Budowa sali gimnastycznej przy szkole nr 9 w Świerku	
Oczekiwane wskaźniki osiągnięć	Wymiary sali gimnastycznej Liczba uczniów szkoły nr 9 w Świerku korzystających z sali gimnastycznej
Budowa tartanowej bieżni (obecnie obiekty Otwockiego Klubu Sportowego „Start”)	
Oczekiwane wskaźniki osiągnięć	Powierzchnia nawierzchni bieżni Liczba osób korzystających z bieżni
Modernizacja targowiska	
Oczekiwane wskaźniki osiągnięć	Powierzchnia zmodernizowanej płyty Wzrost oceny estetyki targowiska przez klientów
Budowa i modernizacja dróg gminnych	
Oczekiwane wskaźniki osiągnięć	Długość zmodernizowanych dróg gminnych Ilość zanieczyszczeń emitowanych w Otwocku Przepustowość sieci dróg gminnych Skrócenie czasu przejazdu przez Otwock
Budowa przedszkola przy ul. Jodłowej	
Oczekiwane wskaźniki osiągnięć	Kubatura budynku Liczba dzieci zapisanych do przedszkola

7. Plan finansowy na lata 2005 – 2008

Poniżej, w następujących dwóch tabelach zestawiono plan finansowy Planu Rozwoju Lokalnego Miasta Otwocka na lata 2005 – 2008, w podziale na lata i źródła finansowania.

Tabela 36

Lp	Nazwa inwestycji	2005			2006		
		Razem	Wkład własny	Źródła zewnętrzne	Razem	Wkład własny	Źródła zewnętrzne
1	Budowa mieszkań socjalnych	2 020 000,00	1 313 022,15	706 977,85	1 000 000,00	650 000,00	350 000,00
2	Inwestycje wod-kan	44 316 900,00	7 670 419,00	36 646 481,00	41 170 000,00	8 538 538,00	32 631 462,00
3	Opracowanie koncepcji i wdrożenie programu oszczędności energetycznych w sieci szkół miejskich (ocieplenie, wymiana systemu grzewczego-6 szkół)	2 400 000,00	1 080 000,00	1 320 000,00	1 200 000,00	540 000,00	660 000,00
4	Modernizacja nawierzchni boisk szkolnych przy szkołach podstawowych i gminazjach	150 000,00	150 000,00		100 000,00	100 000,00	
5	Termomodernizacja hali sportowej (obecnie OKS "Start")				200 000,00	90 000,00	110 000,00
6	Modernizacja oświetlenia w ciągach dróg				5 000 000,00		5 000 000,00
7	Budowa Miejskiego Ośrodka Kultury, gdzie zlokalizowane byłyby m.in. sala widowiskowo - teatralna				2 500 000,00	625 000,00	1 875 000,00
8	Budowa sali gimnastycznej przy szkole nr 9 w Świerku				600 000,00	150 000,00	450 000,00
9	Budowa tartanowej bieżni na terenie otwockiego ośrodka sportu (obecnie obiekty OKS „Start”)				300 000,00	75 000,00	225 000,00
10	Modernizacja targowisk	50 000,00	50 000,00		125 000,00	125 000,00	
11	Budowa i modernizacja dróg		375 000,00		3 000 000,00	750 000,00	2 250 000,00
12	Budowa hali widowiskowo - sportowej (projekt)						
13	Budowa przedszkola na ul. Jodłowej	1 886 000,00	1 886 000,00		200 000,00	200 000,00	
	RAZEM	50 822 900,00	12 524 441,15	38 673 458,85	55 395 000,00	11 843 538,00	43 551 462,00

Plan Rozwoju Lokalnego Miasta Otwock

Tabela 37

Lp	Nazwa inwestycji	2007			2008		
		Razem	Wkład własny	Źródła zewnętrzne	Razem	Wkład własny	Źródła zewnętrzne
1	Budowa mieszkań socjalnych	1 000 000,00	650 000,00	350 000,00	1 000 000,00	650 000,00	350 000,00
2	Inwestycje wod-kan	41 041 500,00	9 361 029,00	31 680 471,00	51 368 000,00	10 664 756,00	40 703 244,00
3	Opracowanie koncepcji i wdrożenie programu oszczędności energetycznych w sieci szkół miejskich (ocieplenie, wymiana systemu grzewczego-6 szkół)	2 400 000,00	1 080 000,00	1 320 000,00	2 400 000,00	1 080 000,00	1 320 000,00
4	Modernizacja nawierzchni boisk szkolnych przy szkołach podstawowych i gminazjach						
5	Termomodernizacja hali sportowej (obecnie OKS "Start")						
6	Modernizacja oświetlenia w ciągach dróg						
7	Budowa Miejskiego Ośrodka Kultury, gdzie zlokalizowane byłyby m.in. sala widowiskowo - teatralna	2 500 000,00	625 000,00	1 875 000,00			
8	Budowa sali gimnastycznej przy szkole nr 9 w Świerku	600 000,00	150 000,00	450 000,00			
9	Budowa tartanowej bieżni na terenie otwockiego ośrodka sportu (obecnie obiekty OKS „Start”)	2 200 000,00	550 000,00	1 650 000,00			
10	Modernizacja targowisk	75 000,00	75 000,00				
11	Budowa i modernizacja dróg	8 000 000,00	2 000 000,00	6 000 000,00	8 000 000,00	2 000 000,00	6 000 000,00
12	Budowa hali widowiskowo - sportowej (projekt)						
13	Budowa przedszkola na ul. Jodłowej						
RAZEM		57 816 500,00	14 491 029,00	43 325 471,00	62 768 000,00	14 394 756,00	48 373 244,00

Poniżej zestawiono koszty realizacji zadań Planu Rozwoju Lokalnego w postaci sumarycznej w całym okresie realizacji

Tabela 38

Nazwa inwestycji	Koszty ogółem		
	Razem	Wkład własny	Źródła zewnętrzne
Budowa mieszkań socjalnych	5 020 000 zł	3 263 022 zł	1 756 978 zł
Inwestycje wod-kan	177 896 400 zł	36 234 742 zł	141 661 658 zł
Opracowanie koncepcji i wdrożenie programu oszczędności energetycznych w sieci szkół miejskich (ocieplenie, wymiana systemu grzewczego-6 szkół)	8 400 000 zł	3 780 000 zł	4 620 000 zł
Modernizacja nawierzchni boisk szkolnych przy szkołach podstawowych i gminazjach	250 000 zł	250 000 zł	0 zł
Termomodernizacja hali sportowej (obecnie OKS "Start")	200 000 zł	90 000 zł	110 000 zł
Modernizacja oświetlenia w ciągach dróg	5 000 000 zł	-	5 000 000 zł
Budowa Miejskiego Ośrodka Kultury, gdzie zlokalizowane byłyby m.in. sala widowiskowo - teatralna	5 000 000 zł	1 250 000 zł	3 750 000 zł
Budowa sali gimnastycznej przy szkole nr 9 w Świerku	1 200 000 zł	300 000 zł	900 000 zł
Budowa tartanowej bieżni na terenie otwockiego ośrodka sportu (obecnie obiekty OKS „Start”)	2 500 000 zł	625 000 zł	1 875 000 zł
Modernizacja targowisk	250 000 zł	250 000 zł	-
Budowa i modernizacja dróg	19 000 000 zł	5 125 000 zł	14 250 000 zł
Budowa hali widowiskowo - sportowej (projekt)	0 zł	0 zł	-
Budowa przedszkola na ul. Jodłowej	2 086 000 zł	2 086 000 zł	-
Suma	226 802 400,00 zł	53 253 764,15 zł	173 923 635,85 zł

8. System wdrażania Planu Rozwoju Lokalnego

Prezentowany w dokumencie Plan Rozwoju Lokalnego Miasta Otwocka jest wykonawczym dokumentem w stosunku do Strategii Rozwoju Społeczno-Gospodarczego. Stąd też zarówno system wdrażania Planu Rozwoju Lokalnego jak i system monitorowania powinny być ze sobą spójne, tak aby nie dochodziło do dublowania zadań.

Poniżej zestawiono generalne założenia systemu wdrażania.

8.1 Zdefiniowanie Projektu

Jest to punkt wyjścia do każdego projektu. Główne zadanie na tym etapie polega na zdefiniowaniu „problemu” (np.: dlaczego mamy podejmować działania?) i określeniu wielu alternatywnych sposobów rozwiązania go.

Najważniejsze pytania, jakie możemy sobie zadać dla ułatwienia to:

- Co chcemy osiągnąć?
- Jakich rezultatów końcowych się spodziewamy?
- W jaki sposób osiągnąć te rezultaty?
- Jakie są założenia?
- Jakie widzimy rozwiązania alternatywne?
- Ile to będzie kosztować?
- Kto będzie finansował?

Definiowanie projektu owocuje zwykle powstaniem krótkiego dokumentu, który będzie pierwszym (ogólnym) opisem projektu.

8.2 Przygotowanie Projektu

Zakres prac podejmowanych w ramach przygotowania projektu, zależy w dużej mierze od jego złożoności i skali wielkości, jak również od tego, kto mógłby projekt sfinansować. Procedury postępowania, jakie należy rozpocząć, i wymagania często będą dyktowane przez potencjalnego fundatora.

Na tym etapie, wyłania się zazwyczaj konkretne opracowanie. Dobre opracowanie będzie próbą odpowiedzi na pytania, jakie prawdopodobnie padną w momencie oceny projektu, i dostarczy wymaganych informacji.

8.3 Ocena Projektu

Przy małym projekcie, jest to z reguły proste sprawdzenie czy projekt realizuje cele, jakie stawia sobie fundator, czy ma sens i czy przyniesie oczekiwane efekty.

Przy większych projektach, ocena będzie oznaczać szeroko zakrojone działania sprawdzające projekt od strony organizacyjnej, finansowej, instytucjonalnej czy skutków gospodarczych, społecznych, środowiskowych. Wyniki oceny można zawrzeć w „Raporcie o wynikach oceny” lub „Raporcie o koncepcji projektu”. Sprawy najistotniejsze dla projektu zostaną omówione w nim odpowiednio szczegółowo.

Podstawowe pytania, jakie należy postawić sobie w ramach oceny projektu to: Czy projekt się uda? Czy doprowadzi do realizacji zakładanych celów? Czy projekt przyczyni się do realizacji celów polityki państwowej bądź regionalnej?

8.4 Finansowanie / Negocjacje dot. projektu

Przy małych projektach, oznacza to zatwierdzenie budżetu projektu, i jeśli to konieczne, takich elementów jak harmonogram realizacji, skład zespołów, itp. Przy większych projektach, należy dopełnić złożonych procedur negocjacyjnych. Strony kontraktu biorą udział w negocjacjach, gdzie ustalają szczegółowe wymogi wdrażania. Po osiągnięciu porozumienia do dokumentu dołącza się zobowiązania prawne. Następnie, dokument zostaje przekazany do zatwierdzenia zarządowi instytucji finansującej.

Dla wszystkich projektów ustala się zasady monitoringu/śledzenia przebiegu i ewaluacji.

8.5 Wdrażanie i śledzenie procesu wdrażania Projektu

Postęp prac monitorowany jest w odniesieniu do zakładanych metod realizacji oraz harmonogramu. W ramach śledzenia realizacja projektu kontrolowana jest zarówno pod względem finansowym, jak i poza-finansowym – wykorzystanie środków, efektywność działań i osiąganych rezultatów, ocena postępów w zakresie realizacji zakładanych celów projektu.

O sposobach wdrażania projektu, i przebiegu monitorowania należy myśleć już na etapie przygotowania projektu. Przy zarządzaniu projektem korzysta się z

niektórych dokumentów sporządzanych w fazie przygotowania projektu np.: wykresów i harmonogramów wdrażania.

8.6 Ewaluacja Projektu

Już na początku fazy opracowywania projektu trzeba zastanowić się nad metodą ewaluacji projektu. Projekt jest zwykle oceniany z punktu widzenia realizacji stawianych przed nim celów i tego:

- Czy udało się zrealizować cele projektu?
- Czy zostały one zrealizowane dobrze i przy rozsądnym gospodarowaniu środkami? oraz
- Co projekt pozostawi po sobie?

Ewaluację przeprowadza się w określonych fazach cyklu projektu. Często:

- przed rozpoczęciem projektu - ewaluacja wyjściowa – ewaluacja prawdopodobnych osiągnięć,
- w połowie realizacji tzw.: ewaluacja na półmetku, lub w innych ważnych fazach,
- na zakończenie wdrażania, tzw.: końcowa,
- po upływie określonego okresu czasu od zakończenia, w celu ewaluacji skutków odległych (długofalowych) – znana jako ewaluacja skutków odległych.

Ważnym celem ewaluacji jest przekazanie informacji zwrotnej fundatorom i sponsorom projektu. Ewaluacja często prowadzi do zdefiniowania nowych projektów.

Każdy z projektów jest wdrażany według zasad i zgodnie z harmonogramem zapisanym w karcie projektowej. Jednocześnie poprzez system monitoringu (opisany w następnym rozdziale) dokonuje się okresowych kontroli, mających zapewnić wykonanie go zgodnie z planem.

Za nadzór nad prawidłową realizacją poszczególnych działań projektu odpowiedzialna jest jednostka koordynująca wyznaczona w karcie projektowej. Do niej należy kontrola prawidłowości prac bieżących związanych z wdrażaniem projektu. W szczególności należy weryfikować:

- terminy realizacji etapów projektu,
- stronę finansową projektu,
- efektywność działań.

Do zadań wyznaczonej jednostki należy także wykonywanie działań organizacyjnych takich jak np. ogłaszanie przetargów, prowadzenie negocjacji i inne działania związane z realizacją poszczególnych komponentów projektu.

Jednostka wdrażająca odpowiedzialna jest również za wypełnianie zamieszczonej w następnym rozdziale karty realizacji projektu i jako najbardziej kompetentna za propozycje zmian w nim.

9. Sposoby monitorowania, oceny i komunikacji Programu Rozwoju Lokalnego

Monitoring i ocena Programu Rozwoju Lokalnego Miasta Otwocka polega na dokonywaniu okresowej oceny stopnia realizacji działań zapisanych w dokumencie oraz wprowadzaniu modyfikacji zgodnie ze zmieniającymi się uwarunkowaniami zewnętrznymi i wewnętrznymi, wpływającymi na rozwój społeczny i gospodarczy Miasta. Do monitoringu i oceny (ewaluacji) Programu Rozwoju Lokalnego zobowiązuje się Urząd Miasta Otwocka. Do zadań z tym związanych wyznacza się jednostki organizacyjne Urzędu Miasta.

Dzięki wprowadzeniu systemu monitoringu i ewaluacji zostaje rozwiązany problem dezaktualizacji założeń Programu Rozwoju Lokalnego, wynikających ze zmieniających się warunków funkcjonowania samorządu, prawodawstwa i innych czynników mogących deformować zasadność podejmowanych w ramach „Programu Rozwoju Lokalnego” działań.

Prócz modyfikacji działań strategicznych w trakcie ich realizacji istnieje możliwość tworzenia dodatkowych projektów/zadań, które będą wpisywać się w wyznaczone cele operacyjne. W ten sposób „Plan Rozwoju Lokalnego” może się rozwijać wraz z rozwojem społecznym i gospodarczym Miasta. Ewentualne zmiany w zapisach „Planie Rozwoju Lokalnego” będą wprowadzane do dokumentu w postaci aneksu, po zatwierdzeniu przez Radę Miasta.

9.1 System monitorowania Planu Rozwoju Lokalnego

Monitoring, czyli śledzenie realizacji zadań wynikających ze Planu Rozwoju Lokalnego odbywać się będzie na poziomie oceny realizacji poszczególnych działań strategicznych.

Każdy projekt/zadanie posiadać będzie kartę oceny realizacji. Karta oceny powinna zawierać planowane efekty realizacji w postaci wskaźników ilościowych takich jak: czas realizacji, liczba osób korzystających, planowane efekty inwestycyjne itp. Jednocześnie jednostka koordynująca odpowiedzialna za realizację działania

Plan Rozwoju Lokalnego Miasta Otwock

strategicznego opracowuje na własny użytek terminy zbierania informacji niezbędnych do wypełniania karty realizacji.

- Bieżąca ocena powinna pozwolić na natychmiastowe dostosowywanie działań lub ich elementów do zmieniających się warunków zewnętrznych (zmiana partnerów, inne źródła finansowania, zmiana zadań).
- Odpowiedzialność za prowadzenie procedury monitoringu spoczywa na jednostkach koordynujących odpowiednie działania strategiczne.
- Jednostki koordynujące są odpowiedzialne za przygotowywanie kart realizacji projektu.
- Jednostka koordynująca będzie składać roczne sprawozdanie do Prezydenta Miasta – Przewodniczącego Rady Miasta, dotyczące stopnia rozbieżności pomiędzy efektami zaplanowanymi a osiągniętymi.
- Proponuje się, aby bieżąca ocena realizacji dokonywała się w okresie półrocznym podczas posiedzeń komisji Rady Miasta, która będzie również zatwierdzała karty ocen projektu.

Cel operacyjny:	
Działanie:	
Podjęmowane działania w celu realizacji zadań wynikających z Planu Rozwoju Lokalnego:	
Efekty (mierniki osiągnięcia zakładanego celu):	
Stopień rozbieżności pomiędzy efektami zakładanymi a osiągniętymi:	
Napotkane problemy w trakcie realizacji zadania:	
Proponowana modyfikacja zadania:	
Dalsze finansowanie:	

9.2 Sposoby oceny Planu Rozwoju Lokalnego

Ocena realizacji zadań wynikających ze Planu Rozwoju Lokalnego miasta Otwocka powinna polegać na badaniu przyczyn rozbieżności między zaplanowanymi efektami a rzeczywistymi (na podstawie kart oceny realizacji) z jednoczesnym płynnym wprowadzaniem tych zmian, które mają na celu dostosowanie Planu Rozwoju Lokalnego (i działań zawartych w niej) do określonych wymagań (zmieniających się potrzeb i warunków).

Oceny dokonywać się będzie poprzez:

- Analizę poszczególnych kart ocen realizacji działań strategicznych i bieżące reagowanie na zmieniające się warunki - dokonywać będzie tego jednostka koordynująca wraz z odpowiednimi komisjami Rady Miasta.
- Okresowy przegląd realizacji działań podczas posiedzeń komisji Rady Miasta.
- Uwzględnienie zmiany warunków zewnętrznych i potrzeb rozwojowych powiatu.
- Posiedzenia komisji Rady Miasta dotyczące przeglądu realizacji działań i zmian w projektach powinny odbywać się przed sesjami dotyczącymi projektowania budżetu.

9.3 Sposoby inicjowania współpracy pomiędzy sektorem publicznym, prywatnym i organizacjami pozarządowymi

W celu zwiększenia efektywności realizowanych działań niezbędna jest dobra współpraca między sektorem publicznym, prywatnym i organizacjami pozarządowymi. Cel ten może zostać osiągnięty poprzez kontynuację współpracy z lokalną społecznością. Obecnie jej udział w życiu Otwocka jest bardzo silny, stąd też nie należy zaniedbywać go na etapie wdrażania Planu, a także jej monitoringu i bieżącej ewaluacji. Istotny wkład szczególnie w dziedzinie gospodarczej wnieść może również rada biznesu Otwocka, utworzona w ramach implementacji zapisów strategii.

9.4 Public relations Planu Rozwoju Lokalnego

Realizacja zadań zawartych w Planie Rozwoju Lokalnego wymaga akceptacji społecznej. Nie ulega najmniejszej wątpliwości, że również skuteczność działań zapisanych w tym dokumencie zależy w dużym stopniu od reakcji społeczności lokalnej na proponowane działania.

Plan Rozwoju Lokalnego Miasta Otwock

W związku z tym, public relations zadań wynikających z Planu Rozwoju Lokalnego powinien w przystępny sposób prezentować:

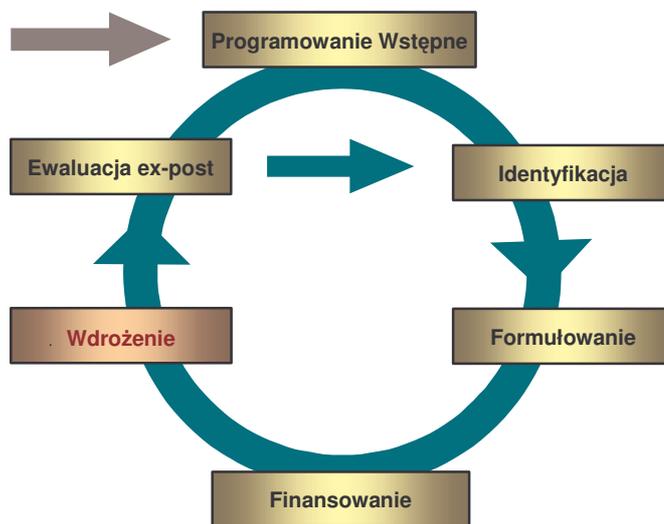
1. przyczyny podjęcia działań,
2. spodziewane rezultaty,
3. zalety wybranych wariantów działania.

Należy zaznaczyć, że public relations to nie są jedynie kontakty z prasą i mediami. Istotną częścią działań jest również sposób wprowadzania projektów oraz spotkania z grupami, których projekty dotyczą, minimalizacja ewentualnych negatywnych efektów planowanych działań.

W rezultacie działań PR-owskich, powinno się uzyskać wzrost publicznego zainteresowania realizacją działań (kontrola społeczna), ustanowienie i utrzymanie wzajemnego zrozumienia między instytucją wdrażającą działanie, a odbiorcami projektu, polepszenie społecznego stosunku do działań, a także ukształtowanie mechanizmów poparcia społecznego dla realizacji zadań wynikających z Planu Rozwoju Lokalnego.

9.5 Definicja ewaluacji i jej miejsce w cyklu zarządzania projektem

Ewaluacja jest integralnym elementem tzw. Cyklu Zarządzania Projektem – CZP. Pod pojęciem Projekt należy rozumieć zarówno pojedynczą inwestycję oraz cały, złożony program. Poniższy schemat obrazuje fazy CZP.

Cykl Zarządzania Projektem

Plan Rozwoju Lokalnego Miasta Otwock

I tak, do cyklu należy:

- Programowanie Wstępne (określenie potrzeb, ustalenie ogólnych wytycznych i zasad współpracy),
- Identyfikacja (analiza problemów, potrzeb, korzyści; pomysłów na działalność),
- Formułowanie (przygotowanie szczegółowego planu wdrażania i prezentacja projektu do finansowania),
- Finansowanie (zawarcie formalnej umowy uruchomienia finansowania),
- Wdrożenie (użycie uzgodnionych zasobów dla osiągnięcia celu projektu/programu),
- Ewaluacja ex-post („obiektywna ocena zakończonego projektu lub programu”),

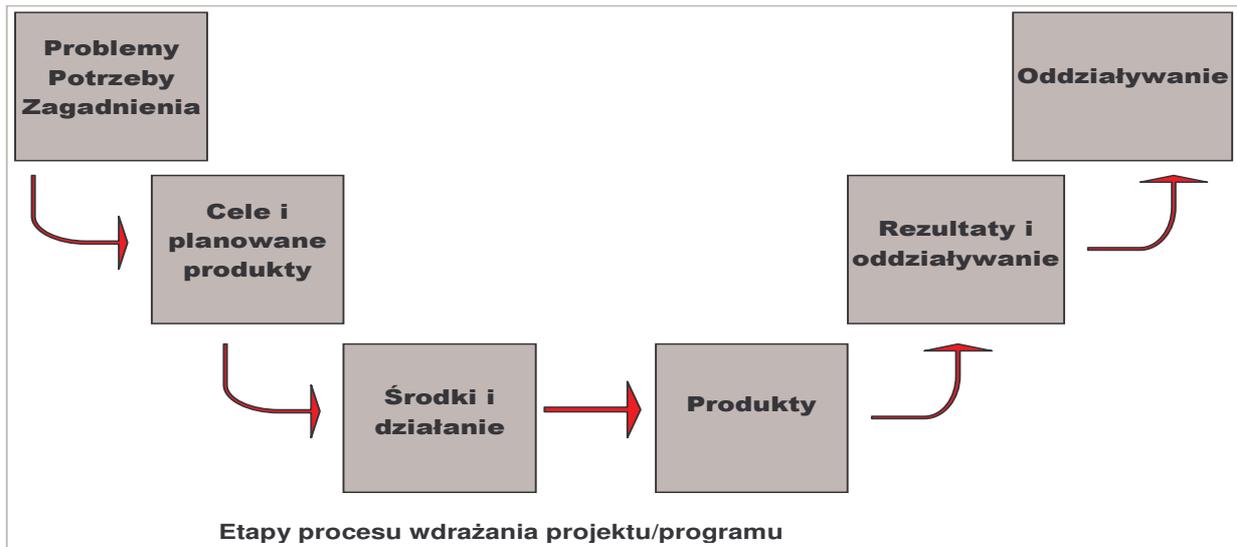
Zgodnie z zaleceniami zawartymi w publikacji Komisji Europejskiej (Evaluation Design and Management T1, Means Collection: Evaluating Socio-economic Programmes, Luxembourg, 1999) organizacje działające w sektorze publicznym są zobligowane do poddawania swoich działań ocenie.

Ma to na celu:

- sprawdzenie skuteczności działań,
- promowanie osiągniętych sukcesów,
- zapobieganie porażkom,
- informowanie obywateli o wykorzystaniu środków publicznych.

Ocena projektu/programu podejmowana wyłącznie po zakończeniu (ex-post), jak to przyjęto w schemacie CZP, dla działań skomplikowanych i rozciągniętych w czasie, jest na ogół niewystarczająca. Dlatego też, ewaluację przeprowadza się również przed i w trakcie implementacji projektu/programu. Ocenie należy poddać wzajemne relacje kolejnych etapów procesu projektowania i wdrażania projektu/programu. Kolejność ich występowania została pokazana na poniższym rysunku.

Rysunek

Przez środki należy rozumieć przede wszystkim środki finansowe przeznaczone na realizację danego projektu lub programu. Zaangażowanie tych środków przekłada się na dostarczenie produktów, czyli rzeczy materialnych (np. wyposażenie szkoły, wyposażenie świetlic) lub niematerialnych (np. szkoleń), które zostały zamówione przez beneficjenta. Dostarczenie tych produktów powoduje powstanie u beneficjentów natychmiastowych korzyści, które noszą nazwę rezultatów (np. w postaci zwiększenia wiedzy uczestników szkoleń). W jakiś czas po dostarczeniu produktów może pojawić się oddziaływanie, czyli korzyści dla beneficjenta, które nie wystąpiły w momencie dostarczenia mu produktu.

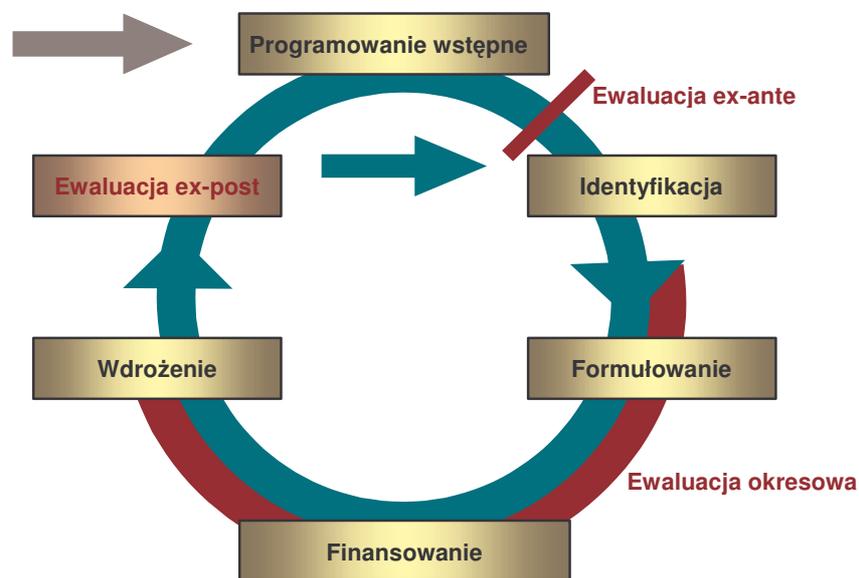
Zgodnie z zasadami przedstawionymi przez Komisję Europejską w „Przewodniku do zarządzania projektem” (Manual on the Project Cycle Management) ewaluacja może służyć do:

- rozpoznawania potrzeb, określania możliwych rozwiązań i oszacowania spodziewanych efektów wdrożenia projektu/programu (**ewaluacja ex-ante**)
- kontrolowania procesu wdrażania projektu/programu w celu umożliwienia w razie potrzeby jego korekty lub reorientacji (**ewaluacja okresowa**)
- sprawdzenia czy osiągnięte efekty są zgodne z oczekiwanymi (wspomniana **ewaluacja ex-post**).

Ewaluację ex-ante podejmuje się na etapie przygotowywania projektu/programu, ewaluację okresową – w trakcie jego trwania, a ewaluację ex-post po zakończeniu projektu/programu. Ewaluację ex-post podejmuje się w ściśle określonych okresach, wyznaczonym wcześniej na etapie formułowania, w których

spodziewamy się wystąpienia lub trwania efektów długofalowych. Rodzaje ewaluacji w odniesieniu do cyklu zarządzania projektem przedstawiono poniżej.

Rysunek

Ewaluacja w cyklu życia projektu

Ewaluacja ex-ante, w początkowej fazie cyklu projektowania/programowania, przed wdrożeniem projektu/programu pomaga w stwierdzeniu, czy finalna wersja stworzonego projektu/programu jest odpowiednia i spójna z potrzebami odbiorcy. Ewaluacja ta skupia się przede wszystkim na analizie mocnych i słabych stron oraz potencjału obszaru, regionu i sektora objętego projektem/programem. Daje to możliwość wczesnego osądu, czy problemy rozwoju zostały właściwie zdiagnozowane, czy strategia oraz zaproponowane cele są odpowiednie, czy nie ma niespójności pomiędzy realizowaną polityką a założeniami, i w końcu – czy realnie określono oczekiwany wpływ implementacji projektu/programu.

Ewaluacja okresowa dokonywana jest na podstawie danych z procesu monitorowania i służy do sprawdzenia prawidłowości procesu realizacji projektu/programu, a w uzasadnionych przypadkach do wprowadzania poprawek w celu osiągnięcia założonych celów. Jej zadaniem jest obiektywna ocena pierwszych osiągnięć projektu/programu oraz rezultatów podejmowanych działań. Jednym z elementów oceny okresowej jest sprawdzenie poprawności zarządzania finansami projektu/programu oraz sposobu jego nadzorowania. Wyniki oceny okresowej pokazują, w jakim stopniu pierwotne założenia są realizowane. Przez porównanie z sytuacją przed wdrożeniem projektu/programu, ocena okresowa, jeśli jest to możliwe, pokazuje wywołane, pierwsze zmiany ekonomiczne oraz społeczne, a także pozwala stwierdzić czy są one adekwatne do celów przyjętych na etapie projektowania/programowania.

Ewaluacja ex-post, której podstawowym celem jest porównanie efektów projektu/programu z zaangażowanymi do jego realizacji środkami, oraz założonych krótko- i długo terminowych efektów z faktycznie osiągniętymi, wyciągnięcie wniosków na temat przyjętych instrumentów działania oraz zastosowanej polityki. Służy temu zestaw odpowiednio opracowanych na etapie przygotowania projektu/programu - wskaźników ewaluacyjnych, których wartości mierzone są po jego zakończeniu, w określonych odstępach czasu, zgodnie z przewidywanym okresem pojawienia się efektów. Ewaluacja ex-post powinna obejmować analizę wskaźników oceny z uwzględnieniem informacji i uwarunkowań przedstawionych w:

- dokumentach programowych,
- wnioskach oceny ex-ante i okresowej (interim),
- danych pochodzących z procesu monitorowania projektu/programu.
- oficjalnych danych statystycznych.

9.6 Kryteria ewaluacyjne

Wspomniane wcześniej pytania ewaluacyjne szereguje się według kryteriów ewaluacyjnych. Zależnie od rodzaju kryterium porównywane są różne fazy z cyklu życia projektu (rys. 13). Wyróżniamy następujące kryteria ewaluacyjne:

- **Kryterium odpowiedniości (ang. Relevance)** – daje możliwość porównania zgodności **przyjętych celów** programowych z faktycznymi **potrzebami i problemami** występującymi w danym regionie lub sektorze i związane jest przede wszystkim z oceną ex-ante projektu/programu. Kryterium odpowiedniości stosuje się również na etapie oceny ex-post, do porównania wspomnianych **potrzeb** (zidentyfikowanych jeszcze przed przystąpieniem do projektowania/programowania) z **faktycznym zaspokojeniem tych potrzeb** w wyniku realizacji projektu/programu i często to kryterium jest określane mianem *użyteczności* projektu/programu.
- **Kryterium efektywności (ang. Efficiency)** – porównuje **ilość i jakość zasobów** (finansowych, administracyjnych, ludzkich itp.) zaangażowanych przy realizacji programu z faktycznymi **osiągnięciami** na poziomie produktu, rezultatu lub oddziaływania.
- **Kryterium skuteczności (ang. Effectiveness.)** – pozwala określić, **czy cele** zdefiniowane na etapie projektowania **zostały osiągnięte**. Faktyczne osiągnięcia projektu/programu określa się na zasadzie porównania produktu, rezultatu i oddziaływania z założeniami przyjętymi w dokumentach programowych. Dodatkowym efektem jest możliwość zweryfikowania skuteczności przyjętych instrumentów zastosowanych w procesie implementacji.

- **Kryterium trwałości (ang. Sustainability)** – określa **czy efekty** implementacji projektu/programu **będą trwać** w perspektywie średnio i długoterminowej po zakończeniu finansowania projektu/programu.

Kryteria ewaluacyjne w odniesieniu do poszczególnych etapów wdrażania projektu/programu pokazuje poniższy diagram.

Rysunek nr 13.

